

**Sprawozdanie roczne z wdrażania
Programu Operacyjnego
Infrastruktura i Środowisko**

1. Informacje wstępne

PROGRAM OPERACYJNY	Cel Konwergencja
	Kwalifikowany obszar Polska
	Okres programowania 2007-2013
	Numer Programu (CCI) 2007/PL/16/1/PO/002
	Nazwa Programu Infrastruktura i Środowisko
SPRAWOZDANIE ROCZNE Z WDRAŻANIA PROGRAMU	Rok sprawozdawczy 2008
	Data zaakceptowania sprawozdania przez komitet monitorujący 17.06.2009

SPIS TREŚCI

1.	INFORMACJE WSTĘPNE	1
2.	PRZEGLĄD REALIZACJI PROGRAMU OPERACYJNEGO W OKRESIE OBJĘTYM SPRAWOZDANIEM.....	4
2.1.	Realizacja i analiza postępów	5
2.1.1.	Informacje na temat postępów fizycznych programu operacyjnego.....	5
2.1.2.	Informacje finansowe (dane finansowe w euro)	9
2.1.3.	Informacja na temat podziału wykorzystania funduszy	9
2.1.4.	Pomoc w podziale na grupy docelowe.....	9
2.1.5.	Pomoc ponownie wypłacona lub wykorzystana	13
2.1.6.	Analiza jakościowa	13
2.2.	Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi	24
2.3.	Opis napotkanych problemów wraz z podjętymi działaniami zaradczymi	25
2.4.	Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego (w stosownych wypadkach)	27
2.5.	Zasadnicze modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 (w stosownych wypadkach).....	27
2.6.	Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia	27
2.7.	Uzgodnienia dotyczące systemu monitorowania	27
2.8.	Krajowa rezerwa wykonania pomocy.....	32
3.	POSTĘP WDRAŻANIA PROGRAMU WG PRIORYTETÓW.....	39
3.1.	Priorytet I Gospodarka wodno - ściekowa	41
3.1.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	43
3.1.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	47
3.2.	Priorytet II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi.....	47
3.2.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	49
3.2.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	53
3.3.	Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska	54
3.3.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	55
3.3.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	59
3.4.	Priorytet IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska	59
3.4.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	61
3.4.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	64
3.5.	Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych	64
3.5.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	65
3.5.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	67
3.6.	Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	69
3.6.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	71
3.6.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	77
3.7.	Priorytet VII Transport przyjazny środowisku	77
3.7.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	79

3.7.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	86
3.8.	Priorytet VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe	86
3.8.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	88
3.8.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	92
3.9.	Priorytet IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku	92
3.9.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	94
3.9.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	96
3.10.	Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne	98
3.10.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	100
3.10.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	105
3.11.	Priorytet XI Kultura i dziedzictwo kulturowe	106
3.11.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	108
3.11.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	112
3.12.	Priorytet XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia	112
3.12.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	114
3.12.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	116
3.13.	Priorytet XIII Infrastruktura szkolnictwa wyższego	118
3.13.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	120
3.13.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	122
3.14.	Priorytet XIV Pomoc Techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	125
3.14.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	127
3.14.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	130
3.15.	Priorytet XV Pomoc Techniczna – Fundusz Spójności	130
3.15.1.	Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów	132
3.15.2.	Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi	135
4.	EFRR/FS – DUŻE PROJEKTY	135
5.	POMOC TECHNICZNA	139
6.	PROMOCJA I INFORMACJA	141

2. Przegląd realizacji programu operacyjnego w okresie objętym sprawozdaniem

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE decyzją z 7 grudnia 2007 r. (CCI/2007/PL/16/1/PO/002), a następnie zatwierdzony uchwałą Rady Ministrów z 3 stycznia 2008 r. Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

Wzrost atrakcyjności Polski i regionów będzie osiągnięty dzięki inwestycjom w sześciu obszarach – transportu, środowiska, energetyki, kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego – poprzez realizację następujących celów szczegółowych Programu:

- budowa infrastruktury zapewniającej, że rozwój gospodarczy Polski będzie dokonywał się przy równoczesnym zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego;
- zwiększenie dostępności głównych ośrodków gospodarczych w Polsce poprzez powiązanie ich siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz alternatywnych wobec transportu drogowego środków transportu;
- zapewnienie długookresowego bezpieczeństwa energetycznego Polski poprzez dywersyfikację dostaw, zmniejszenie energochłonności gospodarki i rozwój odnawialnych źródeł energii;
- wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski;
- wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy;
- rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich, w tym kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii.

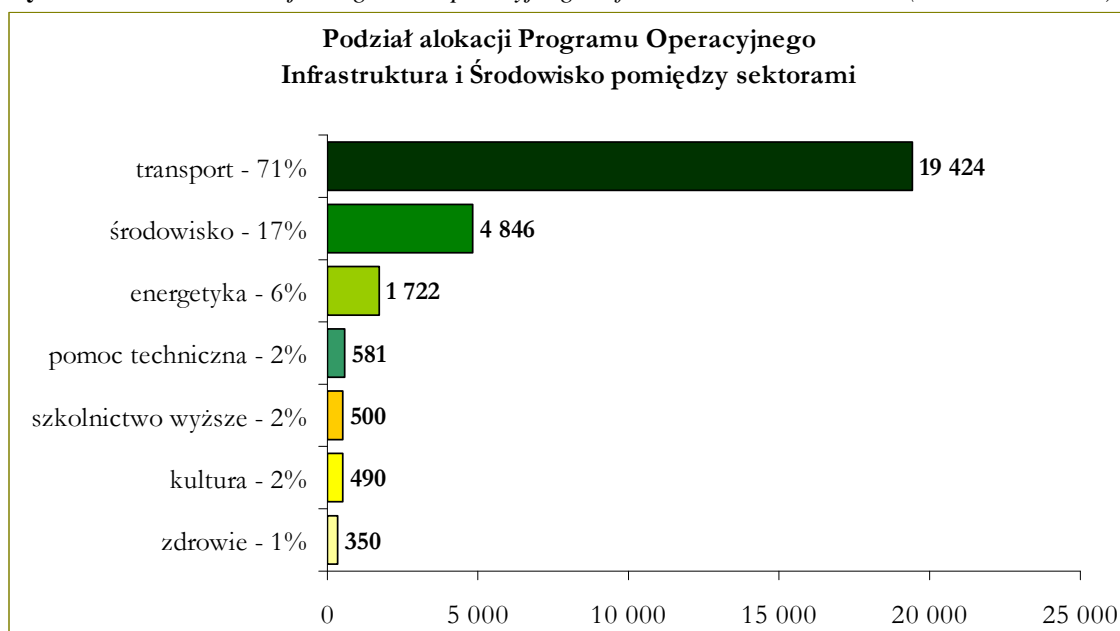
Zgodnie z celem głównym Programu wybrane zostały priorytety odpowiadające obszarom, które mają podstawowe znaczenie dla wzrostu atrakcyjności Polski i jej regionów. Zawartość priorytetów wynika między innymi z postulatów i rekomendacji, jakie uzyskano poddając projekt Programu konsultacjom społecznym, prognozie oddziaływania na środowisko oraz ewaluacji ex-ante.

Wielkość środków wspólnotowych w ramach POIiŚ w latach 2007–2013 wyniesie ok. 41,9% (27,9 mld EUR) całości środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności przeznaczonych na realizację programów operacyjnych Celu „Konwergencja”.

Łączna wielkość środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej (dalej UE) zaangażowanych w realizację POIiŚ wyniesie 27 913 683 774 EUR (22 176 353 774 EUR z Funduszu Spójności i 5 737 330 000 EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Wysokość wkładu krajowego ma charakter szacunkowy i zależeć będzie od poziomu dofinansowania poszczególnych projektów.

Podział środków UE dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pomiędzy poszczególne sektory został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 1. Podział alokacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (dane w mln EUR)

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

2.1. Realizacja i analiza postępów

2.1.1. Informacje na temat postępów fizycznych programu operacyjnego

Poniższa tabela zawiera wskaźniki monitorowania wdrażania POIiŚ dla celów horyzontalnych Programu. Wskaźniki zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z tym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z Programem i zmierzenie wpływu Programu na kształtowanie się ich wartości, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji POIiŚ.

Z uwagi na etap wdrażania Programu, który w roku sprawozdawczym koncentrował się na przygotowaniu projektów oraz uruchamianiu procedur konkursowych, nie zakończono realizacji żadnego z projektów, w związku z czym rzeczywiste wartości wskaźników monitorowania postępu rzeczowego (wskaźników produktu i rezultatu) oraz wskaźników finansowych są zerowe.

Tabela 1. Postęp fizyczny Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Wskaźnik	Jednostka	rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Pozycja Polski w rankingu IMD w obszarze infrastruktura	-	Realizacja	40	bd. ¹	-	-	-	-	-	-	-	40
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	37	-	-	37
		Wartość bazowa	42 ² (2005)	-	-	-	-	-	-	-	-	42
Utworzone miejsca pracy**	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	5 950	-	-	5 950
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w mieście	% ogólnej liczby	Realizacja	86,6	bd. ³	-	-	-	-	-	-	-	86,6
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	90,0	-	-	90,0
		Wartość bazowa	85,2 (2005)	-	-	-	-	-	-	-	-	85,2
Emisja gazów cieplarnianych w stosunku do roku bazowego 1988	% w stosunku do roku bazowego (ekwiwalent CO ₂)	Realizacja	70,7	bd. ⁴	-	-	-	-	-	-	-	70,7
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	89,0	-	-	89,0
		Wartość bazowa	68,7 (2005)	-	-	-	-	-	-	-	-	68,7
Średnia dostępność Polski***	-	Realizacja	bd.	0,3189	-	-	-	-	-	-	-	0,3189
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	bd.	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Poziom wypełnienia zobowiązań Polski w zakresie dostosowania dróg do nośności 11,5 t/oś ⁵	%	Realizacja	63,25	74,27	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	100,00	100,00
		Wartość bazowa	42,97	-	-	-	-	-	-	-	-	42,97
Udział energii elektrycznej wytworzonej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej brutto	%	Realizacja	3,4	bd. ⁶	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	7,5	-	-	7,5
		Wartość bazowa	2,0	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0

¹ Brak dostępu do danych, wartość zostanie podana w przyszłym sprawozdaniu.

² Wartość bazowa w Programie została błędnie podana – w obszarze infrastruktura Polska w 2005 r. zajmowała w rankingu IMD 42 miejsce (zamiast 50 - jak podano w Programie), wartość docelowa ustalona została na 37 (zamiast 45 - jak podano w Programie). Powyższa korekta została uwzględniona w proponowanych zmianach do Programu (zaakceptowanych przez Komitet Monitorujący podczas VI posiedzenia, które odbyło się w 2009 r.).

³ Dane niedostępne z uwagi na termin ich publikacji przez GUS. Wartość wskaźnika zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

⁴ Raport z krajowej inwentaryzacji emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych Krajowego Centrum Inwentaryzacji Emisji za 2008 rok zostanie wydany w 2010 roku. Wartość wskaźnika za 2008 rok zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu.

⁵ Dane na podstawie informacji wstępnych. Wskaźnik obliczony w odniesieniu do wielkości zobowiązań Polski powstałych na mocy Traktatu Akcesyjnego w zakresie dostosowania wybranych dróg do nośności 11,5 t/oś.

⁶ Dane niedostępne z uwagi na częstotliwość pomiaru. Wartość wskaźnika zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Wskaźnik	Jednostka	rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Energochłonność finalna PKB ⁷	kgoe/euro, w cenach stałych z 2000 r.	Realizacja	bd.	bd.	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	0,22	-	-	0,22
		Wartość bazowa	0,27	-	-	-	-	-	-	-	-	0,27
Maksymalny udział importu gazu ziemnego i ropy naftowej łącznie (w przeliczeniu na mtoe) z jednego kierunku do wielkości krajowego zużycia obu surowców	%	Realizacja	89	85	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	73	-	-	73
		Wartość bazowa	85	-	-	-	-	-	-	-	-	85
Wzrost wydatków turystów zagranicznych w Polsce ⁸	mld EUR	Realizacja	0,78	0,99	-	-	-	-	-	-	-	0,99
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	2,6	-	-	2,6
		Wartość bazowa	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Liczba osób leczonych, w ciągu roku, w zakładach stacjonarnej opieki zdrowotnej podległych lub nadzorowanych przez Ministra Zdrowia, Ministra Obrony Narodowej, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji	tys. osób	Realizacja	1 711,6	bd. ⁹	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 460,3	-	-	1 460,3
		Wartość bazowa	1 274,5	-	-	-	-	-	-	-	-	1 274,5
Liczba osób, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia (na 10 000 mieszkańców)	osoby	Realizacja	77,6	bd. ¹⁰	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	79,2	-	-	79,2
		Wartość bazowa	79,1	-	-	-	-	-	-	-	-	79,1
Absolwenci szkół wyższych na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych	% absolwentów szkół wyższych ogółem	Realizacja	14,9	bd. ¹¹	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	22,0	-	-	22,0
		Wartość bazowa	14,7	-	-	-	-	-	-	-	-	14,7

* Wartości bazowe wskaźników podano zgodnie z dokumentem programowym (z wyjątkiem wskaźnika 1. *Pozycja Polski w rankingu IMD w obszarze infrastruktura*, dla którego skorygowano błąd). Niektóre wartości bazowe zatem dotyczą lat wcześniejszych niż 2006 rok.

** Dotychczas wartość docelowa wskaźnika nie została oszacowana w podziale na płeć, wartości realizacyjne natomiast są mierzone w podziale na kobiety i mężczyzn.

*** Wskaźnik liczony jako syntetyczna miara wzajemnej potencjalnej dostępności czasowej najważniejszych krajowych ośrodków osadniczych oraz węzłów transportowych uwzględniająca podstawowe rodzaje transportu oraz ważona poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, dane statystyczne GUS, Krajowego Centrum Inwentaryzacji Emisji, Instytutu Turystyki oraz sprawozdania roczne z wdrażania priorytetów za 2008 rok i uzupełnienia do nich przekazane przez instytucje pośredniczące.

⁷ Z uwagi na metodologię i częstotliwość pomiaru dane za rok sprawozdawczy będą dostępne po upływie 18 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego. Energochłonność finalna PKB za 2006 rok wyniosła 0,255.

⁸ Wartość wskaźnika mierzona przez Instytut Turystyki w USD została oszacowana z wykorzystaniem średniorocznego kursu EBC na 2007 rok: USD/ EUR = 1,3705 oraz na rok 2008 - USD/ EUR = 1,4708, przy czym za rok bazowy przyjęto rok 2006.

⁹ Dane niedostępne z uwagi na termin ich publikacji przez GUS. Wartość wskaźnika zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

¹⁰ Dane niedostępne z uwagi na częstotliwość pomiaru. Wartość wskaźnika zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

¹¹ Dane niedostępne z uwagi na częstotliwość pomiaru. Wartość wskaźnika zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Ocena wpływu na środowisko jest ważnym narzędziem służącym uwzględnieniu aspektów środowiskowych planowanych przedsięwzięć, wymaganych również w procesie przygotowania i przyjmowania planów, strategii i programów, które mogą mieć wpływ na stan środowiska naturalnego w Państwach członkowskich. Wykonawca *Prognozy oddziaływania na środowisko Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* zaproponował szereg wskaźników monitorowania wpływu realizacji Programu na środowisko. Część z nich to jednocześnie wskaźniki monitorowania realizacji celów Programu i poszczególnych priorytetów, część jednak stanowi oddzielną grupę, ujętą w tabeli 2.

Tabela 2. Zestawienie wskaźników wpływu Programu na środowisko

Wskaźnik	Jednostka	2005 (2006)	2007
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych odprowadzonych po oczyszczeniu do wód lub do ziemi: BZTS, ChZT, zawiesina, azot ogólny, fosfor ogólny	tys. ton/rok	27,2 101,5 36,1 28,2 2,7	17,1 86,1 25,2 24,2 2,2
Udział odpadów komunalnych składowanych w odniesieniu do wytworzonych	%	95,3	95,07
Zmniejszenie emisji głównych zanieczyszczeń powietrza ze szczególnie uciążliwych źródeł spalania paliw: dwutlenek siarki, tlenki azotu, pyły	tys. ton	845,9 308,0 98,6	801,1 312,1 70,8
Przewozy ładunków transportem kolejowym	mln tonokilometrów	49 972	54 253
Przewozy ładunków transportem kolejowym	mln pasażerokilometrów	18 157	19 859
Udział transportu przyjaznego środowisku w transporcie osobowym	%	24,86	28,01
Udział transportu przyjaznego środowisku w transporcie towarowym	%	20,28	17,4
Energochłonność finalna PKB ¹²	(kgoe/euro, w cenach stałych z 2000 r.).	0,255	bd.
Stan i zagrożenie flory wg gatunków: Rośliny naczyniowe (gatunki zagrożone w stosunku do gatunków ogółem)	%	11,2	11,0
Stan i zagrożenie fauny wg gatunków: Ssaki Ptaki Ryby (gatunki zagrożone w stosunku do gatunków ogółem)	%	15,7 14,5 14,5	14,1 ¹³ 8,9 7,0

Źródło: dane statystyczne GUS oraz dane przekazane przez instytucje pośredniczące.

Z uwagi na brak zakończonych projektów w powyższej tabeli nie uwzględniono wskaźników środowiskowych pochodzących z monitorowania projektów. Wszystkie wymienione wskaźniki pochodzą ze statystyki publicznej. Na zmianę wartości wskaźników środowiskowych nie miały wpływu działania przewidziane w ramach POIiŚ, ponieważ okres sprawozdawczy był pierwszym etapem wdrożeniowym realizacji Programu. Na tym etapie skoncentrowano się na przygotowaniu projektów do realizacji oraz przygotowaniu i rozpoczęciu procedur naboru wniosków o dofinansowanie. W okresie sprawozdawczym nie zakończono realizacji żadnego projektu.

¹² Z uwagi na metodologię i częstotliwość pomiaru dane za rok sprawozdawczy będą dostępne po upływie 18 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego. Energochłonność finalna PKB za 2006 rok wyniosła 0,255.

¹³ Dane za 2008 rok zostały podane w oparciu o informacje publikowane przez GUS: *Ochrona Środowiska 2008*, Warszawa 2008, str. 312, Tablice 32(238) oraz 36(239).

2.1.2. Informacje finansowe (dane finansowe w euro)

Postęp finansowy POIiŚ w podziale na źródła finansowania (w EUR) w roku 2008 i narastająco został przedstawiony w załączniku nr 1 do sprawozdania. W roku sprawozdawczym nie rozpoczął się proces wnioskowania o płatności okresowe do KE, zatem KE nie przekazała refundacji na rachunek Programu.

Do końca okresu sprawozdawczego na rachunek POIiŚ w ramach płatności zaliczkowych wpłynęła z KE kwota **1 728 329 495,31 EUR**, co stanowi 6,2% alokacji środków wspólnotowych dla Programu (w tym: 1 441 462 995,31 EUR z Funduszu Spójności – 6,5% alokacji z Funduszu Spójności oraz 286 866 500,00 EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - 5,0% alokacji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

2.1.3. Informacja na temat podziału wykorzystania funduszy

W okresie sprawozdawczym zawarto jedną (pierwszą w ramach Programu) umowę o dofinansowanie - w ramach priorytetu III - o wartości dofinansowania 12,6 mln EUR¹⁴ (w tym 10,7 mln EUR ze środków UE).

Tabela 3. Podział kumulatywny przyznanego wkładu wspólnotowego wg kategorii

Możliwe kombinacje kodów z klasyfikacji od 1 do 5					
Kod Klasyfikacja 1 Priorytetowy obszar tematyczny	Kod Klasyfikacja 2 Forma finansowania	Kod Klasyfikacja 3 Obszar realizacji	Kod Klasyfikacja 4 Rodzaj działalności gospodarczej	Kod Klasyfikacja 5 Lokalizacja	Wartość (euro)
53	01	00	21	PL	10 682 059,57
Ogółem					10 682 059,57

Źródło: KSI (SIMIK 07-13)

2.1.4. Pomoc w podziale na grupy docelowe

Część wspólnotową alokacji w ramach POIiŚ tworzą dwa fundusze unijne: Fundusz Spójności - 22,2 mld EUR - oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego - 5,7 mld EUR. Środki z tych funduszy kierowane będą na pomoc w realizacji różnych typów projektów w ramach sześciu sektorów: środowiska, transportu, energetyki, kultury, zdrowia i szkolnictwa wyższego. Część środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności zostanie również wykorzystana na finansowanie działań Pomocy Technicznej w ramach POIiŚ.

Pomoc w ramach sektora środowiska

W ramach sektora środowiska z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** dofinansowanie uzyskują projekty związane m.in. ze wsparciem dla przedsiębiorstw prowadzących działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów innych niż komunalne, gospodarką wodno-ściekową, ochroną powietrza, racjonalizacją gospodarki zasobami i odpadami w przedsiębiorstwach, systemami zarządzania środowiskowego oraz wsparciem w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT). Beneficjentami pomocy w tym zakresie będą małe i średnie oraz duże przedsiębiorstwa.

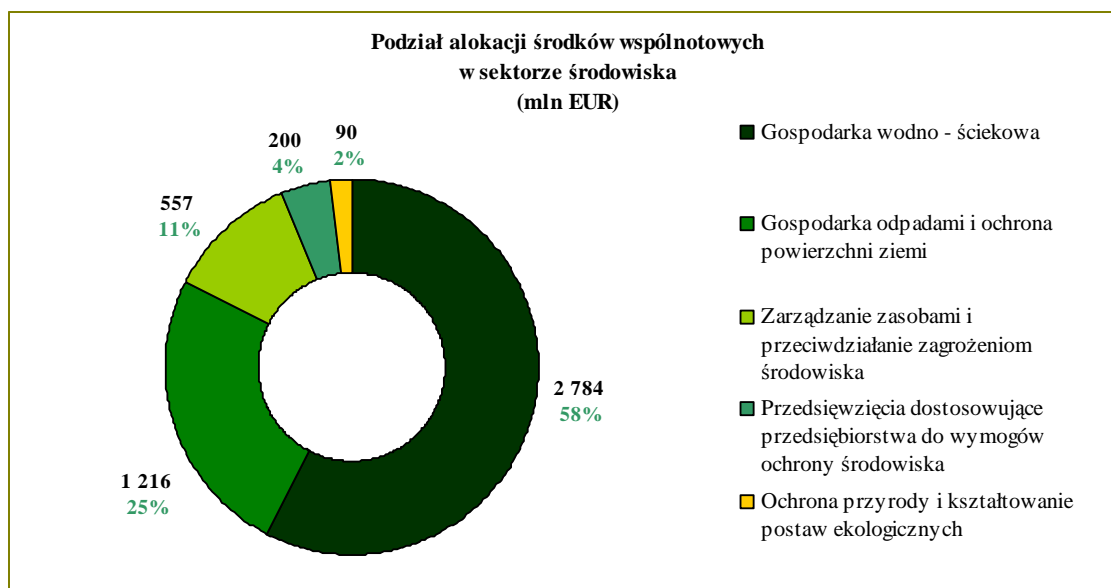
Drugą grupę projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach sektora środowiska stanowią przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody oraz

¹⁴ Dane zostały przeliczone po kursie obowiązującym dla sprawozdania rocznego za 2008 r. tj. kursie EBC z przedostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego (30 grudnia 2008 r.) wynoszącym 4,1465 EUR/PLN.

kształtowaniem postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, a także zachowań proekologicznych poprzez szeroko rozumianą edukację ekologiczną. Podmiotami realizującymi tego rodzaju projekty będą przede wszystkim jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi, parki narodowe i krajobrazowe, nadleśnictwa, organizacje pozarządowe oraz instytucje naukowe.

Środki z **Funduszu Spójności** w sektorze środowiska przeznaczone będą na realizację projektów związanych z budową i modernizacją oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej, zapobieganiem i ograniczaniem wytwarzania odpadów komunalnych oraz rekultywacją terenów zdegradowanych. Ponadto, wsparcie uzyskają projekty dotyczące odtwarzania i modernizowania zabudowy hydrotechnicznej, odprowadzania wód opadowych i roztopowych, związane z budowaniem i doskonaleniem stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych. Do licznej grupy beneficjentów pomocy w tym zakresie należeć będą m.in. jednostki samorządu terytorialnego, wojewodowie, PGL Lasy Państwowe, urzędy morskie, wojsko, regionalne zarządy gospodarki wodnej, Komenda Główna i komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i inne instytucje.

Wykres 2. Podział alokacji środków wspólnotowych w sektorze środowiska

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

W okresie sprawozdawczym wsparcie w zakresie sektora środowiska (priorytet III) uzyskał jeden projekt: *Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu* realizowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

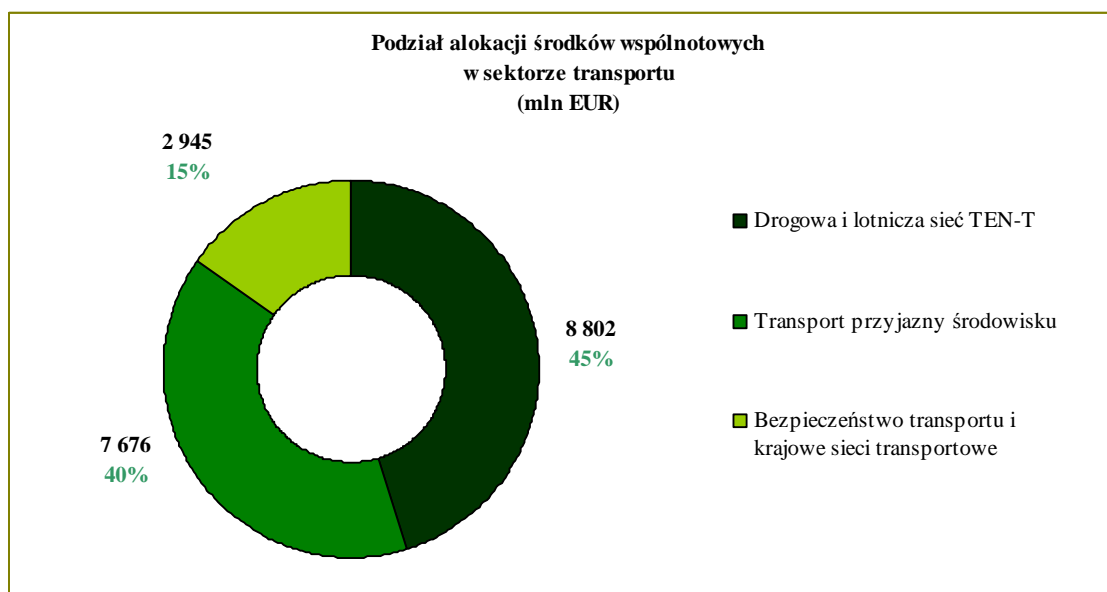
Pomoc w ramach sektora transportu

W sektorze transportu ze środków **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** realizowane będą przedsięwzięcia związane m.in. z poprawą stanu bezpieczeństwa w ruchu, poprawą stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T, rozwojem Inteligentnych

Systemów Transportowych oraz poprawą bezpieczeństwa i ochroną transportu lotniczego. Jednostkami realizującymi tego rodzaju projekty będą: podmioty zarządzające drogami krajowymi oraz lotniskami, podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo ruchu drogowego i lotniczego, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty związane z obsługą podróżnych i zarządzaniem transportem publicznym.

Ze środków **Funduszu Spójności** w ramach sektora transportu wspierane będą inwestycje mające na celu poprawę płynności i bezpieczeństwa ruchu oraz nośności i jakości dróg, a także związane ze zwiększeniem przepustowości portów lotniczych i przepustowości polskiej przestrzeni powietrznej. Realizowane również będą projekty związane z poprawą stanu połączeń kolejowych, zwiększeniem konkurencyjności polskich portów morskich oraz zwiększeniem udziału przyjaznego środowiska transportu publicznego. Beneficjentami pomocy w zakresie tego typu projektów są: podmioty zarządzające drogami krajowymi oraz portami lotniczymi, podmioty zarządzające liniami kolejowymi, portami morskimi, centrami logistycznymi i śródlądowymi drogami wodnymi, jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje odpowiedzialne za transport publiczny w metropoliach.

Wykres 3. Podział alokacji środków wspólnotowych w sektorze transportu

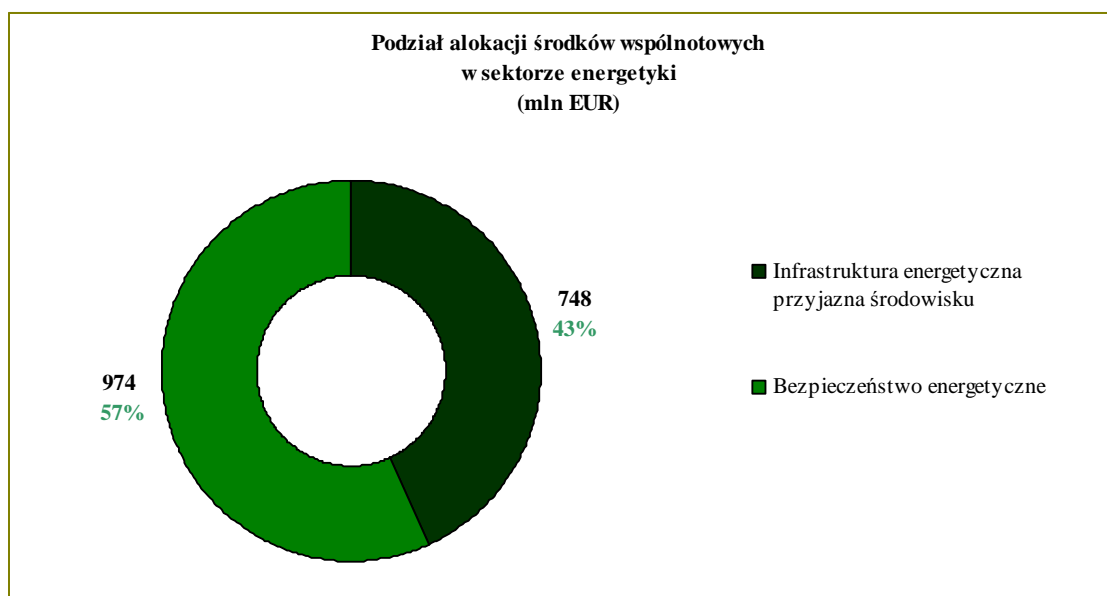

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Pomoc w ramach sektora energetyki

W przypadku sektora energetyki z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** wsparcie uzyskują m.in. projekty związane z rozwojem systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego, ropy naftowej i jej produktów, budową systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niegazyfikowanych oraz rozwojem przemysłu dla odnawialnych źródeł energii. Podmiotami realizującymi projekty w tym zakresie będą przedsiębiorstwa.

Wykres 4. Podział alokacji środków wspólnotowych w sektorze transportu

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

W sektorze energetyki ze środków **Funduszu Spójności** dofinansowanie uzyskują m.in. projekty mające na celu zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej i obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych. Beneficjentami pomocy w tego typu przedsięwzięciach będą przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki, jednostki administracji rządowej, państwowe szkoły wyższe i inne instytucje.

Pomoc w ramach sektora kultury

Wsparcie z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** w sektorze kultury objęte będą projekty m.in. z zakresu ochrony i zachowania zabytków nieruchomych o znaczeniu ponadregionalnym, konserwacji i zabezpieczenia ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego, rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie zabytkowych zasobów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych oraz rozwoju i poprawy stanu infrastruktury kultury. Kwota alokacji przeznaczona na ten priorytet wynosi 490 mln EUR (1,8% alokacji dla POIiŚ). Beneficjentami będą m.in. instytucje kultury, jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, archiwa państwowe, szkoły i uczelnie artystyczne.

Z Funduszu Spójności wsparcie w sektorze kultury nie jest przewidziane.

Pomoc w ramach sektora zdrowia

W sektorze zdrowia wydatki z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** dotyczyć będą inwestycji z zakresu rozbudowy i remontów oraz wyposażenia obiektów infrastruktury ochrony zdrowia w nowoczesny sprzęt medyczny. Kwota alokacji przeznaczona na ten priorytet wynosi 350 mln EUR (1,3% alokacji dla Programu). Głównymi beneficjentami będą publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Z Funduszu Spójności wsparcie w sektorze zdrowia nie jest przewidziane.

Pomoc w ramach sektora szkolnictwa wyższego

W ramach sektora szkolnictwa wyższego z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego** dofinansowanie otrzymują projekty związane z budową lub rozbudową istniejących obiektów infrastruktury, w szczególności tworzeniem nowoczesnych sal wykładowych i laboratoriów wraz z wyposażeniem w aparaturę wykorzystywaną w procesie dydaktycznym. Wspierane będą także projekty przyczyniające się do rozwoju współpracy międzynarodowej uczelni oraz do tworzenia europejskiej sieci kontaktów pomiędzy specjalistami. Kwota alokacji przeznaczona na ten priorytet wynosi 500 mln EUR (1,8% alokacji dla Programu). Beneficjentami będą szkoły wyższe.

Z Funduszu Spójności wsparcie w sektorze szkolnictwa wyższego nie jest przewidziane.

2.1.5. Pomoc ponownie wypłacona lub wykorzystana

W danym okresie sprawozdawczym nie wnioskowano o płatności, a co za tym idzie nie zwrócono żadnych środków.

2.1.6. Analiza jakościowa

Dokumenty programowe

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE decyzją z 7 grudnia 2007 r. (CCI/2007/PL/16/1/PO/002) a następnie zatwierdzony uchwałą Rady Ministrów z 3 stycznia 2008 r.

25 stycznia 2008 r. Minister Rozwoju Regionalnego zatwierdziła *Szczegółowy opis priorytetów POIiŚ*, z wyłączeniem priorytetu VII *Transport przyjazny środowisku*, zaakceptowanego odrębnie 28 marca 2008 r.

W okresie sprawozdawczym trwały prace nad weryfikacją *Szczegółowego opisu priorytetów POIiŚ*, zaktualizowana wersja dokumentu została zatwierdzona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 1 grudnia 2008 r. Potrzeba wprowadzenia modyfikacji wynikała w głównej mierze z doświadczeń w pierwszych przeprowadzonych naborach wniosków w trybie konkursowym. Wprowadzone zmiany dotyczyły głównie organizacji systemu oceny i wyboru projektów w ramach POIiŚ i polegały przede wszystkim na doprecyzowaniu niektórych zapisów, w szczególności w zakresie procedury odwoławczej.

System instytucjonalny i dokumenty wdrożeniowe

Prace nad tworzeniem systemu instytucjonalnego i systemu wdrażania POIiŚ zostały zakończone - obecnie w systemie funkcjonuje 6 instytucji pośredniczących oraz 24 instytucje wdrażające.

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace nad aktualizacją następujących dokumentów wdrożeniowych:

- Wytyczne w zakresie sprawozdawczości POIiŚ¹⁵;
- Wytyczne w zakresie kontroli realizacji POIiŚ¹⁶;
- Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ¹⁷.

¹⁵ Wytyczne w zakresie sprawozdawczości POIiŚ weszły w życie w 24 lutego 2009 r., po opublikowaniu w Monitorze Polskim.

¹⁶ Wytyczne w zakresie kontroli realizacji POIiŚ weszły w życie 13 lutego 2009 r., po opublikowaniu w Monitorze Polskim.

Ponadto, w okresie sprawozdawczym prowadzono i zakończono prace nad aktualizacją następujących dokumentów wdrożeniowych:

- formularzy wzorów umów o dofinansowanie - zaktualizowane wzory umów o dofinansowanie w ramach POIiŚ zostały opublikowane na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego we wrześniu 2008 r.;
- *Kryteriów wyboru projektów* – zaktualizowane kryteria były zatwierdzane uchwałami Komitetu Monitorującego POIiŚ.

5 grudnia 2008 r. za pośrednictwem utworzonego przez KE systemu informatycznego SFC 2007 przekazany do KE został opis systemu zarządzania i kontroli dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, raport przedstawiający rezultaty oceny tego systemu oraz opinie na temat jego zgodności z art. 58-62 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006¹⁸.

Komitet Monitorujący POIiŚ

W okresie sprawozdawczym 5-krotnie zwoływane były posiedzenia Komitetu Monitorującego (przy czym w grudniu 2008 r. Komitet działał w trybie obiegowym). W pierwszej połowie roku prace Komitetu Monitorującego koncentrowały się głównie na rozpatrywaniu / zatwierdzaniu *Kryteriów wyboru projektów* i ewentualnych zmian do *Kryteriów*, ponadto jednym z punktów kwietniowego posiedzenia była prezentacja *Planu ewaluacji POIiŚ na lata 2007-2013* oraz *Planu ewaluacji POIiŚ na rok 2008*, zaś na czerwcowym posiedzeniu zatwierdzono *Sprawozdanie roczne z wdrażania POIiŚ za 2007 r.* oraz przedstawiono *Plan Komunikacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*. W okresie sprawozdawczym Komitet Monitorujący podjął 33 uchwały.

Sprawozdanie roczne z wdrażania POIiŚ za 2007 r. zostało zatwierdzone przez Komitet Monitorujący w dniu 19 czerwca 2008 r. Następnie, 27 czerwca 2008 r., sprawozdanie zostało przesłane do KE poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007. W dniu 8 lipca 2008 r. sprawozdanie uzyskało status *dopuszczalny*, zaś 12 sierpnia 2008 r. KE przesłała ostateczną opinię na temat sprawozdania. Niniejsze sprawozdanie roczne uwzględnia rekomendacje przekazane przez KE.

Lista projektów indywidualnych dla POIiŚ

W okresie sprawozdawczym zakończyła się weryfikacja list projektów indywidualnych dla POIiŚ opublikowanych w Dzienniku Urzędowym RP Monitor Polski w październiku i listopadzie 2007 r. Weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów dotychczas umieszczonych na listach i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów. Jedyne zmiany związane z wpisaniem na listę nowych projektów mogły wynikać z podzielenia bądź połączenia dotychczasowych projektów lub przesunięcia z listy rezerwowej na podstawową bądź pomiędzy programami operacyjnymi w celu wyeliminowania występowania tego samego projektu w ramach więcej niż jednego programu operacyjnego. Weryfikacji poddane zostały zakres, koszty i terminy realizacji inwestycji, a także podmiot odpowiedzialny za przygotowanie projektu, w taki sposób, aby były zgodne z zapisami POIiŚ (celami, wskaźnikami), linią demarkacyjną, alokacją finansową. ***Zweryfikowana Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko została ogłoszona przez Minister Rozwoju Regionalnego***

¹⁷ Wytyczne w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ weszły w życie 13 maja 2009 r., po opublikowaniu na stronie internetowej.

¹⁸ 13 marca 2009 r. KE potwierdziła, że przedstawiony przez Polskę system zarządzania i kontroli jest zgodny z postanowieniami art. 58-62 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.

1 lutego 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 8 kwietnia 2008 r. (M.P. nr 30, poz. 269).

Z uwagi na fakt, iż zakończona 1 lutego 2008 r. weryfikacja list projektów indywidualnych dla krajowych programów operacyjnych dotyczyła wyłącznie przeglądu ww. list, bez możliwości wpisywania na listy nowych propozycji inwestycji, Instytucja Zarządzająca POIiŚ, działając w oparciu o *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych, zgodnych z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, podjęła decyzję o aktualizacji *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Ze względu na fakt, że instytucje pośredniczące dla sektorów środowiska oraz transportu przedstawiły propozycje nowych projektów do umieszczenia na liście, zaistniała konieczność poddania propozycji nowych przedsięwzięć procesowi konsultacji społecznych. **Konsultacje społeczne** nowych projektów **rozpoczęły się 21 maja 2008 r.** w chwili zamieszczenia ich wykazu na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, zaś **zakończyły 21 czerwca 2008 r.** Celem konsultacji było zebranie opinii i uwag wszystkich środowisk na temat nowych projektów indywidualnych proponowanych do realizacji ze środków POIiŚ. Do udziału w konsultacjach społecznych zaproszeni zostali wszyscy zainteresowani, a w szczególności przedstawiciele samorządów terytorialnych, partnerów społeczno-gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych i środowisk akademickich. W wyniku przeprowadzonej aktualizacji listy wprowadzono zmiany w ramach projektów umieszczonych na liście opublikowanej w Monitorze Polskim z dnia 8 kwietnia 2008 r. w zakresie tytułów, kosztów, terminów realizacji, miejsca realizacji, instytucji odpowiedzialnych za realizację, uzasadnień realizacji dla poszczególnych projektów. **Zweryfikowana Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko została ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 r.** i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

Pomoc publiczna

W okresie sprawozdawczym Instytucja Zarządzająca POIiŚ uczestniczyła w pracach nad przygotowaniem rozporządzeń oraz organizowała i uczestniczyła w spotkaniach z KE w celu wyjaśnienia wątpliwości dot. programów pomocowych.

Do KE notyfikowano dokumentację dotyczącą pomocy publicznej w następujących działaniach:

- 6.3 *Rozwój sieci lotniczej TEN-T;*
- 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego;*
- 9.5 *Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych;*
- 10.2 *Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach nie zgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji;*
- 10.3 *Rozwój przemysłu dla OZE;*

ponadto na początek 2009 r. zaplanowano notyfikowanie do KE dokumentacji dotyczącej działania 8.3 *Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych*¹⁹.

Jednocześnie trwały uzgodnienia rozporządzeń krajowych regulujących warunki udzielania pomocy publicznej w ramach następujących działań:

¹⁹ Notyfikacja została dokonana 11 marca 2009 r.

- 7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych;
- 9.1 Wysokosprawne wytwarzanie energii;
- 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych.

W działaniach 9.2 i 9.6 zakładany jest brak pomocy publicznej. W okresie sprawozdawczym trwały prace nad przygotowaniem odpowiedniej dokumentacji dla KE²⁰.

W okresie sprawozdawczym Instytucja Zarządzająca podejmowała szereg działań zaradczych w zakresie uregulowania kwestii pomocy publicznej w ramach POIiŚ, w szczególności:

- w zakresie działania 6.3 program pomocowy został 24 września 2008 r. notyfikowany do KE²¹, po akceptacji programu przez KE uwolnionych zostanie 353 mln EUR z Funduszu Spójności;
- dla działania 7.3 udzielanie pomocy będzie oparte bezpośrednio na rozporządzeniach unijnych 1191/69 (do 2 grudnia 2009 r.) i 1370/2007 (od 3 grudnia 2009 r.); przygotowany został projekt wytycznych w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym regulujących zasady wypłacania rekompensat w sektorze transportu zbiorowego w okresie przejściowym do 3 grudnia 2009 r. i po tej dacie. Wytyczne po konsultacjach wewnętrznych i zewnętrznych zostały zaakceptowane przez KE (DG Tren); wejdą w życie po opublikowaniu w Monitorze Polskim²², po publikacji uwolnionych zostanie 2 mld EUR z Funduszu Spójności;
- w zakresie działania 7.4 KE przekazała prośby o uzupełnienia, odpowiedzi zostaną przekazane w styczniu 2009 r.²³;
- w okresie sprawozdawczym projekty rozporządzeń regulujących pomoc publiczną w działaniach 9.1 i 9.4 zostały uzgodnione z UOKiK oraz przekazane do RCL w grudniu 2008 r.²⁴;
- dla działań 9.5, 10.2 i 10.3 KE zgłosiła uwagi, odpowiedzi zostały przekazane do KE w grudniu 2008 r.²⁵

Stopień osiągnięcia wskaźników rzeczowych i finansowych w Programie

Wskaźniki monitorowania wdrażania POIiŚ dla celów horyzontalnych Programu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z Programem i zmierzenie wpływu Programu na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji POIiŚ. Z uwagi

²⁰ 2 lutego 2009 r. notyfikacje negatywne dla działań 9.2 i 9.6 zostały przekazane do KE.

²¹ 11 lutego 2009 r. program pomocowy dla projektów infrastrukturalnych w zakresie portów lotniczych został zatwierdzony przez KE.

²² Komunikat Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym został opublikowany w Monitorze Polskim nr 8 pozycja 84 z 2 lutego 2009 r.

²³ 14 stycznia 2009 r. UOKiK przesłał materiał do KE. 11 marca 2009 r. KE zwróciła się z kolejnymi pytaniami odnośnie programu (dot. konkurencji pomiędzy polskimi i niemieckimi portami). Pismo z odpowiedzią przesłano do KE 19 marca 2009 r.

²⁴ Rozporządzenia zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw RP i weszły w życie 10 lutego 2009 r.

²⁵ 2 lutego 2009 r. KE zgłosiła kolejne pytania do projektu programu pomocowego. Odpowiedzi zostały przesłane do KE 25 lutego 2009 r.

na etap wdrażania POIiŚ, który w roku sprawozdawczym koncentrował się na przygotowaniu projektów oraz uruchamianiu procedur konkursowych, nie zakończono realizacji żadnego z projektów, w związku z czym rzeczywiste wartości wskaźników monitorowania postępu rzeczowego oraz wskaźników finansowych są zerowe.

W okresie sprawozdawczym w ramach wszystkich priorytetów było prowadzonych 28 konkursów, w trakcie których wnioski o dofinansowanie były przyjmowane, a następnie podlegały procesom weryfikacji formalnej i oceny merytorycznej I stopnia, a także dalszej ocenie przez grupy robocze. Ponadto, do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami 247 umów wstępnych (pre-umów) w ramach 287 projektów znajdujących się na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*.

Do końca 2008 roku dla większości wniosków nie zakończono wszystkich etapów oceny – wg stanu z 31 grudnia 2008 r., w KSI (SIMIK 07-13) zarejestrowano 5 wniosków o dofinansowanie o statusie „zatwierdzony”. W II półroczu 2008 r. zawarto jedną (pierwszą w ramach Programu) umowę o dofinansowanie (w priorytecie III - sektor środowisko), przy czym do końca okresu sprawozdawczego nie wpłynął żaden wniosek o płatność, stanowiący m.in. podstawę do pomiaru osiągniętych wartości wskaźników postępu rzeczowego. Zatwierdzenie pierwszych wniosków o płatność w najbliższym okresie przewidziane jest przede wszystkim w ramach sektorów: środowiska, zdrowia i szkolnictwa wyższego.

Zasada partnerstwa w Programie

Na każdym etapie tworzenia Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w prace nad ostatecznym kształtem dokumentów zaangażowani byli partnerzy społeczni. Szeroko zakrojone konsultacje społeczne POIiŚ rozpoczęły się we wrześniu 2006 r. i zakończyły w październiku 2006 r. W trakcie tego procesu konsultowany był także projekt prognozy oddziaływania POIiŚ na środowisko. Konsultacjom poddano również *Listę projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* (kwiecień 2007). Spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem i zgromadziły około 1 700 uczestników reprezentujących zainteresowane środowiska: organizacje społeczne i gospodarcze, instytucje pozarządowe (również ekologiczne), środowiska eksperckie i profesjonalno-akademiczne, jednostki naukowe (placówki naukowe PAN, szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe), jednostki samorządu terytorialnego, administrację rządową, parlamentarzystów, a także instytucje realizujące projekty w ramach perspektywy finansowej 2004-2006. Przeprowadzono również ewaluację zewnętrzną projektu POIiŚ, badając m.in. stopień w jakim POIiŚ odpowiada na realne problemy społeczno-gospodarcze oraz spójność zewnętrzną (inne dokumenty i strategie), jak i wewnętrzną POIiŚ. W wyniku tych konsultacji i ewaluacji uwzględniono wiele postulatów i propozycji środowisk społecznych i gospodarczych, samorządów województw, a także partnerów społeczno-gospodarczych.

W fazie wdrażania POIiŚ zasada partnerstwa jest realizowana poprzez zapewnienie udziału przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych w pracach Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 (zwanego dalej Komitetem Monitorującym). *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczące komitetów monitorujących* określają procedurę wyboru partnerów społeczno-gospodarczych do składu członkowskiego komitetów monitorujących, tak by zapewnić poszczególnym sektorom gospodarki szeroką reprezentację odpowiadającą specyfice danego programu. Skład Komitetu Monitorującego dedykowanego obsłudze POIiŚ został opisany w punkcie 2.7 dotyczącym systemu monitorowania.

W działania ewaluacyjne POIiŚ zaangażowana jest m.in. Grupa Sterująca Ewaluacją Programu. W skład Grupy Sterującej Ewaluacją wchodzi przedstawiciele Instytucji

Zarządzającej, wszystkich instytucji pośredniczących (ewentualnie instytucji wdrażających, gdy taką decyzję podjęła dana instytucja pośrednicząca), Krajowej Jednostki Oceny oraz ad hoc eksperci i partnerzy społeczno-gospodarczy. Grupa ma za zadanie identyfikować obszary badawcze, opiniować dokumenty ewaluacyjne i podział środków na ewaluację, jak również podejmować decyzje odnośnie przyjmowania rekomendacji.

Zasada równości szans w Programie

Zgodnie z art. 16 *rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności*, Instytucja Zarządzająca POIiŚ ma obowiązek zapewnić realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania POIiŚ. Wiąże się to z zapobieganiem wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Ze względu na charakter Programu, który wspiera przede wszystkim projekty infrastrukturalne, priorytetowo traktowane będą inwestycje, których elementem są zmiany techniczne istniejącej infrastruktury lub tworzenie nowej, z uwzględnieniem dostępności dla osób niepełnosprawnych. Szczególne znaczenie będzie miało stosowanie tej zasady podczas wdrażania priorytetów w zakresie transportu publicznego oraz infrastruktury społecznej.

Zasada horyzontalna równości szans będzie brana pod uwagę również przy wyborze projektów, jednak ze względu na infrastrukturalny charakter POIiŚ bezpośrednie dostosowanie inwestycji do potrzeb kobiet lub mężczyzn nie będzie stanowiło głównego elementu inwestycji. Jednym z elementów kryteriów wyboru projektów w priorytetach: VII *Transport przyjazny środowisku*, XI *Kultura i dziedzictwo kulturowe*, XII *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia*, XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego* i priorytetach pomocy technicznej (XIV i XV) jest ocena wpływu projektów na zasadę równości szans.

W priorytecie VII jednym z elementów branych pod uwagę przy ocenie projektów dotyczących zakupu lub modernizacji taboru (także w obszarach metropolitalnych) i dworców kolejowych jest dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych (osób z ograniczoną zdolnością ruchową, niedosłyszących, niedowidzących oraz słabowidzących).

W priorytecie XI jednym z elementów podlegających ocenie merytorycznej I stopnia jest dostępność obiektu/obiektów/przedmiotów projektu, którego dotyczy zadanie dla zwiedzających/odbiorców. Priorytetowo traktowane są projekty zapewniające otwarty i bezpłatny dostęp dla zwiedzających/odbiorców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

W priorytecie XII jednym z elementów weryfikowanych podczas oceny merytorycznej II stopnia jest ocena projektu w zakresie zastosowania rozwiązań technicznych pod kątem dostosowania obiektów do potrzeb pacjentów, w szczególności osób niepełnosprawnych.

Dodatkowym kryterium oceny merytorycznej II stopnia w ramach priorytetu XIII jest weryfikacja projektu pod kątem zastosowania rozwiązań sprzyjających zapewnieniu równości szans, uzupełniających w stosunku do rozwiązań wymaganych w prawie polskim, w szczególności dotyczących osób niepełnosprawnych, osób starszych, kobiet i mężczyzn oraz równości w dostępie do instytucji szkolnictwa. Dodatkowe punkty zostają przyznane projektom, w ramach których przewiduje się udogodnienia zapewniające pozytywny wpływ na politykę równości szans (np. odrębne łazienki/szatnie dla kobiet i mężczyzn, przewidziane miejsce do przewijania i karmienia dzieci, oznaczenia dla niedowidzących, inne dostosowania dla niewidomych, niedosłyszących, głuchoniemych, upośledzonych

a także wszelkie dodatkowe rozwiązania architektoniczno-budowlane korzystnie wpływające na poprawę warunków osób niepełnosprawnych).

W ramach priorytetów pomocy technicznej na etapie oceny wniosku o dofinansowanie weryfikowana jest zgodność projektu m.in. z politykami wspólnotowymi, w tym polityką równości szans. Jednym z kryteriów merytorycznych jest wpływ projektu na polityki wspólnotowe. Projekty pomocy technicznej nie powinny negatywnie wpływać na polityki wspólnotowe. Mogą natomiast być pod tym względem neutralne.

Równy dostęp do informacji na temat realizacji POIiŚ jest zapewniany między innymi poprzez umieszczanie informacji na stronach internetowych administrowanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (www.mrr.gov.pl, www.pois.gov.pl). Dodatkowo, strona internetowa www.pois.gov.pl jest dostosowana do potrzeb osób niedowidzących.

Realizacja celów Strategii Lizbońskiej

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko jest ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE spełniające kryteria określone w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 1083/2006 *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999* stanowią w ramach programu **66,23%** całości wydatków.

Tabela 4. Działania w ramach POIiŚ, które wpisują się w realizację celów Strategii Lizbońskiej

Numer i nazwa działania		Wkład wspólnotowy [w mln EUR]		Wydatki “lizbońskie” [w mln EUR]
		EFRR	FS	
6.1	Rozwój sieci drogowej TEN-T	-	7 437,5	6 693,7
6.2	Zapewnienie sprawnego dostępu drogowego do największych ośrodków miejskich na terenie wschodniej Polski	-	1 011,4	1 011,4
6.3	Rozwój sieci lotniczej TEN-T	-	353,5	353,5
7.1	Rozwój transportu kolejowego	-	4 863,0	4 376,7
7.2	Rozwój transportu morskiego	-	606,8	455,1
7.3	Transport miejski w obszarach metropolitalnych	-	2 014,0	2 014,0
7.4	Rozwój transportu intermodalnego	-	111,3	111,3
8.2	Drogi krajowe poza siecią TEN-T	2 655,5	-	1 726,1
8.3	Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych	140,0	-	140,0
8.4	Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego	50,0	-	50,0
9.1	Wysokosprawne wytwarzanie energii	-	83,8	83,8
9.2	Efektywna dystrybucja energii	-	139,0	139,0

Numer i nazwa działania		Wkład wspólnotowy [w mln EUR]		Wydatki "lizbońskie" [w mln EUR]
		EFRR	FS	
9.3	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	-	55,3	55,3
9.4	Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych	-	352,4	352,4
9.5	Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych	-	70,5	70,5
9.6	Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych	-	47,0	47,0
10.1	Rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej oraz budowa i przebudowa magazynów gazu ziemnego	765,0	-	405,5
10.6	Rozwój przemysłu dla OZE	27,4	-	27,4
13.1	Infrastruktura szkolnictwa wyższego	500,0	-	375,0
Łącznie		21 283,4		18 487,7

Źródło: Szczegółowy opis priorytetów POIiŚ

Kategorie wydatków planowanych do poniesienia w ramach POIiŚ, które wpisują się w realizację Strategii Lizbońskiej obejmują sektor transportu, energetyki oraz szkolnictwa wyższego.

Realizacja POIiŚ jest ściśle związana z Krajowym Programem Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej w Polsce wnosząc istotny wkład do wdrażania priorytetów: *Aktywne Społeczeństwo* oraz *Innowacyjna Gospodarka*.

Sektor transportu

Stan systemu transportowego w Polsce jest istotną barierą dla rozwoju przemysłu, handlu i usług, wpływa też negatywnie na wielkość wymiany zagranicznej i zmniejsza mobilność obywateli. Słaba dostępność komunikacyjna Polski wynika z peryferyjnego położenia w ramach UE, jak również ze słabości istniejących połączeń komunikacyjnych. Niska jakość połączeń międzyregionalnych, w tym połączeń pomiędzy największymi ośrodkami metropolitalnymi oraz miastami Polski wschodniej pomiędzy sobą i stolicą, nie pozwala na pełne wykorzystanie istniejącego potencjału nie tylko w gospodarce, lecz także w edukacji, nauce, czy kulturze. Brak spójności terytorialnej sprzyja też utrzymywaniu się dużych różnic rozwojowych pomiędzy poszczególnymi częściami kraju.

Zgodnie z zapisami *Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*, problemy transportowe kraju są traktowane priorytetowo przez Rząd Polski. Niezwykle ważnym źródłem wsparcia w realizacji inwestycji w tym obszarze będą środki wspólnotowe. Z tego względu istotnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, w ramach którego 70% alokacji (19,4 mld EUR) przeznaczono na dofinansowanie inwestycji w sektorze transportu. Jednym z głównych celów POIiŚ jest poprawa jakości i dostępności infrastruktury transportowej, co wpływa na atrakcyjność gospodarczą i społeczną kraju. Realizacja priorytetów z sektora transportu wpisuje się w działanie 4 *Zagwarantowanie odpowiedniej dla potrzeb nowoczesnej gospodarki infrastruktury transportowej, przesyłowej i teleinformatycznej* w priorytecie *Innowacyjna Gospodarka*.

W zakresie polityki transportowej realizacja celów Strategii Lizbońskiej odbywać się będzie w ramach trzech priorytetów: VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T*, VII *Transport przyjazny środowisku* oraz VIII *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe*.

Głównym celem przewidzianym dla VI priorytetu *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T* jest poprawa dostępności komunikacyjnej Polski i połączeń międzyregionalnych poprzez rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T oraz poprawa połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogowej na terenie tych województw.

W efekcie realizacji priorytetu zakładane są:

- stworzenie sieci sprawnych połączeń transportowych, służących intensyfikacji wymiany handlowej na jednolitym rynku i rozwojowi ekonomicznemu regionów;
- poprawa dostępności do głównych aglomeracji miejskich w Polsce;
- poprawa bezpieczeństwa w transporcie pozwalająca na ograniczenie wysokich kosztów społecznych i ekonomicznych wypadków drogowych;
- wzrost dostępności komunikacyjnej terenów Polski wschodniej;
- wzmocnienie atrakcyjności dwóch największych miast Polski wschodniej dla lokalizacji inwestycji produkcyjnych.

W ramach VII priorytetu *Transport przyjazny środowisku* zakładane jest zwiększenie udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu w ogólnym przewozie osób i ładunków.

Przewidywane efekty realizacji priorytetu:

- zwiększenie udziału w przewozie ładunków i osób gałęzi transportu alternatywnych w stosunku do transportu drogowego (transport kolejowy, morski, intermodalny, śródlądowy wodny, transport publiczny na obszarach metropolitalnych);
- lepsze zrównoważenie systemu transportowego;
- zmniejszenie negatywnych oddziaływań transportu na środowisko;
- redukcja zatłoczenia motoryzacyjnego.

Realizacja VIII priorytetu *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe* ma za zadanie poprawę stanu bezpieczeństwa oraz dostępności komunikacyjnej Polski i krajowych połączeń międzyregionalnych, położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią.

Przewidywane efekty realizacji priorytetu:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- usprawnienie połączeń o charakterze międzyregionalnym;
- zwiększenie zakresu stosowania Inteligentnych Systemów Transportu;
- poprawa bezpieczeństwa w transporcie lotniczym.

Sektor energetyki

W kontekście Strategii Lizbońskiej stwierdza się, że utworzenie nowoczesnej infrastruktury energetycznej jest warunkiem wstępnym jej realizacji. Podkreśla się, iż aby wzrost gospodarczy był przyjazny środowisku, konieczne jest wprowadzanie innowacji

ekologicznych, w szczególności w zakresie efektywnego wykorzystania energii. Istotnym elementem strategii jest dokończenie budowy konkurencyjnych rynków energii elektrycznej i gazu ziemnego. Zakończenie tego procesu uwarunkowane jest istnieniem sprawnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej oraz gazu. Stąd realizacja celów określonych w Programie dla energii ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów Strategii Lizbońskiej.

Realizacja priorytetów IX i X jest ściśle związana z Krajowym Programem Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej w Polsce, wnosząc istotny wkład do priorytetu KPR 2008-2011 *Innowacyjna Gospodarka*, w działaniu 4 *Zagwarantowanie odpowiedniej dla potrzeb nowoczesnej gospodarki infrastruktury transportowej, przesyłowej i teleinformatycznej* i działaniu 5 *Zapewnienie warunków konkurencji w sektorach sieciowych*. Inwestycje planowane do wsparcia w priorytetach IX i X realizują jedno z zadań służących celom założonym w KPR 2008-2011: *wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej i budowa i modernizacja infrastruktury w zakresie gazu ziemnego*. Spodziewanym rezultatem krajowych reform w obszarze nowoczesnej gospodarki przesyłowej jest poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez m.in. tworzenie nowych zdolności przesyłowych, poprawę przepustowości systemu przesyłowego, rozbudowę podziemnych magazynów gazu oraz poprawę dostępności społeczności lokalnych do gazu ziemnego.

Wysoki poziom bezpieczeństwa energetycznego, postrzegany przez pryzmat pewnych i niezakłóconych dostaw paliw i energii o wysokiej jakości, istnienia lub stanu technicznego infrastruktury energetycznej na określonych obszarach, poziomu sprawności wytwarzania energii oraz oddziaływania energetyki na środowisko, ma zasadnicze znaczenie dla podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej naszego kraju. W zakresie energetyki cel ten będzie realizowany poprzez osiągnięcie następujących celów szczegółowych:

- poprawę bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetyki na środowisko;
- poprawę bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez tworzenie nowych zdolności przesyłowych i transportowych energii elektrycznej, gazu ziemnego i ropy naftowej i produktów ropopochodnych oraz rozbudowę podziemnych magazynów gazu ziemnego, a także magazynowanie ropy naftowej i paliw;
- poprawę bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez dywersyfikację źródeł nośników energii.

Cele te będą realizowane w ramach dwóch priorytetów: IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna*, obejmującym inwestycje w zakresie efektywności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii oraz X *Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii* uwzględniającym inwestycje w energetyczną infrastrukturę sieciową, transportową i magazynową oraz wsparcie rozwoju przemysłu dla odnawialnych źródeł energii. Wybór tych priorytetów wynika zarówno z wytycznych strategicznych UE, jak również programów krajowych.

Łączna kwota środków UE przewidziana na realizację priorytetów IX i X wynosi 1,7 mld EUR, co stanowi 6% alokacji POIiŚ.

Sektor szkolnictwa wyższego

Założenia odnowionej Strategii Lizbońskiej oraz w szczególności opracowany przez KE w ramach Procesu Bolońskiego dokument *Rola uniwersytetów w Europie wiedzy* podkreślają, że szkolnictwo wyższe odgrywa zasadniczą rolę w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.

Szkolnictwo wyższe, jego jakość oraz dostosowanie do wymogów rynku pracy, jest jednym z czynników determinujących rozwój gospodarczy poprzez zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej i lokalizacyjnej dla inwestorów i mieszkańców. Brak odpowiedniej liczby wykwalifikowanych specjalistów, zwłaszcza jeśli chodzi o dziedziny matematyczno-przyrodnicze i techniczne, powoduje konieczność ich poszukiwania poza granicami kraju, co w konsekwencji może prowadzić do spowolnienia procesu inwestycji w Polsce i zagrożenia dla realizacji kluczowych dla kraju inwestycji infrastrukturalnych.

Konieczność nakierowania wsparcia w zakresie szkolnictwa wyższego przede wszystkim na działania związane z najnowszymi technologiami spowodowane jest z jednej strony dużymi kosztami związanymi z zapewnieniem nowoczesnego wyposażenia, umożliwiającego studentom zapoznanie się z aktualnymi osiągnięciami w danej dziedzinie, z drugiej strony dużym potencjałem rynku pracy nowych technologii pozwalającym na wykorzystanie zdobytych w czasie takich studiów wyższych umiejętności.

Wsparcie premiować będzie projekty przyczyniające się do rozwoju współpracy międzynarodowej uczelni, w tym organizacji studiów o charakterze międzynarodowym, oraz do tworzenia europejskiej sieci kontaktów pomiędzy specjalistami w priorytetowych dziedzinach. Rozbudowa infrastruktury szkolnictwa wyższego będzie stwarzać warunki dla realizacji modelu szkolnictwa wyższego zgodnego z założeniami Deklaracji Bolońskiej i Strategii Lizbońskiej.

Wsparcie zostanie udzielone na realizację inwestycji infrastrukturalnych służących prowadzeniu działalności dydaktycznej na poziomie wyższym, głównie w zakresie nauk ścisłych i technicznych oraz działalności rozwojowej i naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką. Realizowane projekty będą w szczególności polegały na: budowie, przebudowie lub rozbudowie istniejących obiektów infrastruktury (budowa nowoczesnych sal wykładowych i laboratoriów wraz z wyposażeniem w aparaturę wykorzystywaną w procesie dydaktycznym) oraz dostosowaniu stanu technicznego infrastruktury do wymogów nowego wyposażenia. W ograniczonym zakresie przedsięwzięcia będą polegały na budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów infrastruktury towarzyszącej wykorzystywanej przez studentów (np. obiekty uczelnianej infrastruktury sportowej).

Przewidywane efekty realizacji priorytetu XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego*:

- podniesienie jakości kształcenia w zakresie nowoczesnych technologii;
- rozszerzenie dostępu studentów do nowoczesnych narzędzi i technik informacyjnych, w tym zwłaszcza Internetu szerokopasmowego;
- stworzenie warunków dla rozszerzenia udziału szkół wyższych w realizowaniu europejskich projektów edukacyjnych i badawczych.

Realizacja priorytetu XIII jest związana z Krajowym Programem Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej w Polsce, wnosząc istotny wkład do priorytetu KPR 2008-2011 *Aktywne Społeczeństwo*, w działaniu 1 *Rozwój edukacji w społeczeństwie i gospodarce opartej na wiedzy* i działaniu 5 *Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych*. Skutkiem bezpośrednim realizacji ww. działań będzie stworzenie ram i warunków dla efektywnego procesu edukacyjnego odpowiadającego na wyzwania globalnej gospodarki. Dzięki podniesieniu poziomu kompetencji profesjonalnych oraz kluczowych młodzieży i dorosłych, poprawie ulegnie jakość kapitału ludzkiego, co wpłynie na wzrost zatrudnienia.

Łączna kwota środków UE przewidziana na realizację priorytetu XIII wynosi 500 mln EUR, co stanowi 1,8% alokacji POIiŚ.

2.2. Informacja na temat zgodności z przepisami wspólnotowymi

System zarządzania i kontroli POIiŚ zaprojektowany został w sposób mający zagwarantować przestrzeganie polityk wspólnotowych. Projekty w ramach Programu muszą być realizowane zgodnie z prawem wspólnotowym. W szczególności, system zakłada, że każdy projekt na każdym etapie realizacji poddawany jest weryfikacji w zakresie zgodności z obowiązującym prawem wspólnotowym, m.in. w obszarach zamówień publicznych, ochrony środowiska, ochrony przyrody oraz pomocy publicznej. Na etapie oceny wniosku o dofinansowanie weryfikowane jest spełnianie przez potencjalnych beneficjentów kryteriów takich jak: gotowość techniczna projektu do realizacji (posiadanie wymaganych prawem dokumentów, zgodność z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego), gotowość organizacyjno-instytucjonalna (posiadanie procedur zawierania umów), zgodność projektu z wymaganiami prawa ochrony środowiska, efektywność energetyczna stosowanych rozwiązań, a ponadto dla niektórych typów projektów pozytywny wpływ na politykę horyzontalną równości szans. Weryfikacja realizacji polityk wspólnotowych przez beneficjentów odbywa się także poprzez kontrolę wniosków beneficjentów o płatność, a także podczas kontroli realizacji projektu na miejscu. Procedury realizacji tych czynności kontrolnych opisują wydane przez Instytucję Zarządzającą *Wytyczne w zakresie kontroli realizacji POIiŚ*. Wytyczne opisują także szczegółowo kontrolę procedur zawierania umów (w tym kontrole ex-ante).

Podczas przygotowania do realizacji Programu napotkano na problem niezgodności polskich przepisów prawnych z wymogami dyrektywy Rady 85/337/EWG z 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska. W okresie przejściowym (do czasu wejścia w życie nowej ustawy likwidującej problem niedostosowania prawa polskiego do wymogów unijnych w zakresie przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko dla inwestycji) beneficjenci mogli korzystać z opracowanych przez Instytucję Zarządzającą POIiŚ i uzgodnionych z KE *Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie OOS dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych z dnia 3 lipca 2008 r.*²⁶ Wytyczne te obowiązują nadal dla projektów, dla których procedura oos rozpoczęła się w poprzednim porządku prawnym i zawierają niezbędne wskazówki i zalecenia dla beneficjentów, pozwalające na realizację inwestycji bez naruszania przepisów prawa wspólnotowego. Nowa *ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* weszła w życie 15 listopada 2008 r.

KE zgłosiła zastrzeżenia do przestrzegania przez stronę polską dyrektywy 2003/55/WE *dot. wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającej dyrektywę 98/30/WE*, dyrektywy Rady 2004/67/WE z dnia 26 kwietnia 2004 r. *dot. środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego* oraz art. 10 Traktatu WE (naruszenie nr 2006/4918). W celu rozwiązania problemu konieczne było wyznaczenie przez Polskę Operatora Systemu

²⁶ Kolejna wersja *Wytycznych w zakresie postępowania w sprawie OOS dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych dla przedsięwzięć, dla których wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach złożono po 15 listopada 2008 r.* obowiązuje od 7 maja 2009 r.

Magazynowania (OSM) oraz wdrożenie zasady TPA²⁷ przez Państwowe Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. (PGNiG). W związku z zastrzeżeniami KE dotyczącymi niewypełnienia przez Polskę zobowiązań wynikających z ww. dyrektyw zablockowana jest decyzja KE w sprawie projektów indywidualnych realizowanych przez PGNiG w ramach priorytetu X *Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii*. 19 listopada 2008 r. do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) wpłynął wniosek PGNiG o wyznaczenie przedsiębiorstwa OSM paliw gazowych, zaś decyzją z 31 grudnia 2008 r. Prezes URE poinformował o wyznaczeniu PGNiG operatorem. KE zwróciła się do URE z prośbą o dodatkowe wyjaśnienia związane z zasadami funkcjonowania OSM. Jeśli przekazane wyjaśnienia zostaną uznane przez KE za wystarczające, wówczas ww. przeszkoda zostanie usunięta.

2.3. Opis napotkanych problemów wraz z podjętymi działaniami zaradczymi

Oprócz opisanych w punkcie 2.2 problemów związanych z prawem wspólnotowym w zakresie ocen oddziaływania na środowisko dla inwestycji oraz zasady TPA, główne problemy utrudniające wdrażanie Programu w okresie sprawozdawczym oraz mogące mieć wpływ na efektywne wdrażanie Programu dotyczą występowania pomocy publicznej w sektorach transportu i energetyki. Na koniec okresu sprawozdawczego utrudnienia te dotyczyły w różnym stopniu 9 działań²⁸, dla których alokacja w ramach środków wspólnotowych wynosi 3,3 mld EUR (12% alokacji środków wspólnotowych dla Programu). W związku z powyższym wydatkowanie 3 mld EUR ze środków Funduszu Spójności (13% łącznej alokacji FS) i około 349 mln EUR z EFRR (6% łącznej alokacji EFRR) może być opóźnione.

W okresie sprawozdawczym notyfikowano do KE dokumentację dotyczącą pomocy publicznej w następujących działaniach:

- 6.3 *Rozwój sieci lotniczej TEN-T;*
- 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego;*
- 9.5 *Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych;*
- 10.2 *Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach nie zgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji;*
- 10.3 *Rozwój przemysłu dla OZE;*

ponadto na początku 2009 r. planowane jest notyfikowanie do KE dokumentacji dotyczącej działania 8.3 *Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych*²⁹.

Jednocześnie trwały uzgodnienia rozporządzeń krajowych regulujących warunki udzielania pomocy publicznej w ramach następujących działań:

- 7.3 *Transport miejski w obszarach metropolitalnych;*
- 9.1 *Wysokosprawne wytwarzanie energii;*

²⁷ Warunkiem istnienia wolnego rynku energii jest zasada dostępu stron trzecich TPA (*Third Party Access*), dzięki której uprawnieni odbiorcy finalni mogą indywidualnie i swobodnie wybierać dostawcę energii (wytwórcę lub pośrednika), który zaoferuje najlepszą cenę i warunki dostawy.

²⁸ Do końca kwietnia 2009 roku udało się rozstrzygnąć kwestie dotyczące pomocy publicznej w 4 działaniach (6.3, 7.3, 9.1 i 9.4), co odblokowało łącznie 2,8 mld EUR.

²⁹ Notyfikacja została dokonana 11 marca 2009 r.

- 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych.

W działaniach 9.2 i 9.6 zakładany jest brak pomocy publicznej. W okresie sprawozdawczym trwały prace nad przygotowaniem odpowiedniej dokumentacji dla KE³⁰.

W okresie sprawozdawczym Instytucja Zarządzająca podejmowała szereg działań zaradczych w zakresie uregulowania kwestii pomocy publicznej w ramach POIiŚ, w szczególności:

- w zakresie działania 6.3 program pomocowy został 24 września 2008 r. notyfikowany do KE³¹, po akceptacji programu przez KE uwolnionych zostanie 353 mln EUR z Funduszu Spójności;
- dla działania 7.3 udzielanie pomocy będzie oparte bezpośrednio na rozporządzeniach unijnych 1191/69 (do 2 grudnia 2009 r.) i 1370/2007 (od 3 grudnia 2009 r.); przygotowany został projekt wytycznych w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym regulujących zasady wypłacania rekompensat w sektorze transportu zbiorowego w okresie przejściowym do 3 grudnia 2009 r. i po tej dacie. Wytyczne po konsultacjach wewnętrznych i zewnętrznych zostały zaakceptowane przez KE (DG Tren); wejdą w życie po opublikowaniu w Monitorze Polskim³², po publikacji uwolnionych zostanie 2 mld EUR z Funduszu Spójności;
- w zakresie działania 7.4 KE przekazała prośby o uzupełnienia, odpowiedzi zostaną przekazane w styczniu 2009 r.³³;
- w okresie sprawozdawczym projekty rozporządzeń regulujących pomoc publiczną w działaniach 9.1 i 9.4 zostały uzgodnione z UOKiK oraz przekazane do RCL w grudniu 2008 r.³⁴;
- w działaniu 9.5 KE przekazała prośbę o uzupełnienie, odpowiedzi zostały przesłane do KE w grudniu 2008 r.³⁵;
- dla działań 10.2 i 10.3 KE zgłosiła uwagi, odpowiedzi zostały przekazane do KE w grudniu 2008 r.

W okresie sprawozdawczym Instytucja Zarządzająca POIiŚ uczestniczyła w pracach nad przygotowaniem rozporządzeń oraz organizowała i uczestniczyła w spotkaniach z KE w celu wyjaśnienia wątpliwości dot. programów pomocowych.

Kolejnym problemem, który został rozwiązany jeszcze w okresie sprawozdawczym było opóźnienie podpisywania umów o dofinansowanie i przedkładania dużych projektów do zatwierdzenia przez KE z powodu wymagań środowiskowych.

³⁰ 2 lutego 2009 r. notyfikacje negatywne dla działań 9.2 i 9.6 zostały przekazane do KE.

³¹ 11 lutego 2009 r. program pomocowy dla projektów infrastrukturalnych w zakresie portów lotniczych został zatwierdzony przez KE.

³² Komunikat Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 stycznia 2009 r. w sprawie wytycznych *Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym* został opublikowany w Monitorze Polskim nr 8 pozycja 84 z 2 lutego 2009 r.

³³ 14 stycznia 2009 r. UOKiK przesłał materiał do KE. 11 marca 2009 r. KE zwróciła się z kolejnymi pytaniami odnośnie programu (dot. konkurencji pomiędzy polskimi i niemieckimi portami). Pismo z odpowiedzią przesłano do KE 19 marca 2009 r.

³⁴ Rozporządzenia zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw RP i weszły w życie 10 lutego 2009 r.

³⁵ 2 lutego 2009 r. KE zgłosiła kolejne pytania do projektu programu pomocowego. Odpowiedzi zostały przesłane do KE 25 lutego 2009 r.

Zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym przez KE, przed zatwierdzeniem projektu należało zakończyć procedurę oceny oddziaływania na środowisko dla inwestycji. W przypadku niektórych projektów o skomplikowanym charakterze (wieloletnie projekty dotyczące infrastruktury liniowej, składające się z wielu etapów, w szczególności projekty kolejowe, energetyczne) skutkowało to sytuacją, że nawet jeżeli pierwszy etap projektu jest już gotowy do realizacji, konieczne było wstrzymanie realizacji projektu do czasu zakończenia procedury OOS dla pozostałych etapów (często nawet 2-3 lata).

Instytucja Zarządzająca POIiŚ wynegocjowała z KE możliwość odstąpienia, w uzasadnionych przypadkach, od wymogu zatwierdzania projektów po zakończeniu procedury OOS dla kontraktów realizowanych w formule „wybuduj” (warunki kontraktowe tzw. „czerwony” FIDIC) i „zaprojektuj i wybuduj” (warunki kontraktowe tzw. „żółty” FIDIC).

2.4. Zmiany w kontekście realizacji programu operacyjnego (w stosownych wypadkach)

Dokumentem planistycznym Rządu Polski przygotowanym w celu realizacji w Polsce odnowionej Strategii Lizbońskiej jest *Krajowy Program Reform* (KPR). Zawarte w nim reformy strukturalne są niezbędne do zapewnienia podstaw do trwałego rozwoju kraju oraz osiągnięcia jak największych postępów w procesie realizacji celów określonych w odnowionej Strategii Lizbońskiej.

Celem wprowadzonych reform w ramach KPR jest stworzenie podstaw do trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego, wpływającego na poprawę standardu życia obywateli. Zasadą horyzontalną przy konstruowaniu reform realizowanych w ramach KPR jest zrównoważony rozwój w zakresie ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, który z jednej strony pozwala na zachowanie bioróżnorodności kraju, z drugiej strony sprzyja efektywnemu wykorzystaniu jego zasobów materialnych i kapitału ludzkiego. Innymi zasadami horyzontalnymi, które leżą u podstaw reform KPR są: lepsze stanowienie prawa, wsparcie dla przedsiębiorczości, rozwój innowacyjności, a także uwzględnienie we wszystkich politykach ich oddziaływania na sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Z uwagi na wstępny etap Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko reformy przeprowadzone w okresie sprawozdawczym nie miały bezpośredniego wpływu na realizację Programu.

2.5. Zasadnicze modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 (w stosownych wypadkach)

W okresie sprawozdawczym nie zaistniały zasadnicze modyfikacje o których mowa w art. 57 rozporządzenia nr 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*.

2.6. Komplementarność pomocy z innymi instrumentami wsparcia

Zgodnie z zapisami art. 9 rozporządzenia nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999*, państwa członkowskie zapewniają zachowanie

komplementarności pomocy z innymi wspólnotowymi instrumentami finansowymi. Obowiązek wskazania komplementarności dotyczy m.in. *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* oraz programów operacyjnych. Jednocześnie, zgodnie ze swoim zakresem obowiązków, państwa członkowskie zapewniają koordynację pomocy z funduszy, *Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich*, *Europejskiego Funduszu Rybackiego* oraz interwencji Europejskiego Banku Inwestycyjnego i innych istniejących instrumentów finansowych.

Wzajemna komplementarność wszystkich programów operacyjnych została zaprojektowana w ten sposób, że programy krajowe (*Infrastruktura i Środowisko*, *Innowacyjna Gospodarka*, *Rozwój Polski Wschodniej* i *Kapitał Ludzki* – komponent centralny) wspierają przedsięwzięcia o zasięgu i znaczeniu ponadregionalnym, krajowym lub międzynarodowym, natomiast działania w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych i regionalnego komponentu *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* będą miały zasięg regionalny, subregionalny i lokalny. Dodatkowo, na obszarach przygranicznych, będą realizowane działania transgraniczne w ramach programów europejskiej współpracy terytorialnej (EWT).

Zasadą komplementarności i demarkacji pomiędzy POIiŚ i innymi programami operacyjnymi w ramach *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* jest:

- w przypadku *Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* – charakter projektów; wsparcie POIiŚ jest ukierunkowane przede wszystkim na realizację projektów o charakterze infrastrukturalnym tzw. projektów twardych. POKL wspiera natomiast działania o charakterze nieinwestycyjnym (tzw. projekty miękkie);
- w przypadku *Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka* – rodzaj i przeznaczenie projektów; w POIG dofinansowanie uzyskują projekty z zakresu rozwoju infrastruktury B&R na potrzeby stymulowania współpracy z otoczeniem gospodarczym tj. zwłaszcza przedsiębiorcami;
- w przypadku *Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej* – lokalizacja projektu: w PORPW realizowane będą projekty infrastrukturalne zgodnie z listą projektów indywidualnych na terenie pięciu województw Polski Wschodniej;
- w przypadku regionalnych programów operacyjnych – kryterium kwotowe; w ramach RPO finansowane są z reguły projekty poniżej określonego progu kwotowego.

W celu wyeliminowania ewentualnego nakładania się interwencji poszczególnych programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności, *Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* i *Europejskiego Funduszu Rybackiego*, instytucje zarządzające stosują zapisy *Linii demarkacyjnej pomiędzy Programami Operacyjnymi Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej* – dokumentu zaakceptowanego przez Komitet Koordynacyjny NSRO 2007-2013.

Za podstawowe kryterium demarkacji przyjęto wartość kwotową projektu, gdzie projekty o wyższym koszcie realizowane będą, co do zasady, w ramach programów polityki spójności. W poszczególnych przypadkach konieczne było uzupełnienie demarkacji o pozostałe kryteria m.in. odnoszące się do zasięgu terytorialnego, charakteru projektów czy, tam gdzie było to konieczne, kryterium rodzaju beneficjenta projektu. Zastosowanie przyjętych rozwiązań uniemożliwi jednoczesną realizację tych samych projektów w ramach POIiŚ i pozostałych programów operacyjnych polityki spójności oraz programów operacyjnych *Wspólnej Polityki Rolnej* i *Wspólnej Polityki Rybackiej*.

Koordynacja komplementarności jak również linia demarkacyjna znajdują odzwierciedlenie w dokumentach programowych. Ponadto mechanizmy uniemożliwiające finansowanie

projektów z różnych funduszy oraz w ramach dwóch perspektyw finansowych (2004-2006 oraz 2007-2013) zostały zapewnione w formie odpowiednich procedur wewnętrznych instytucji zaangażowanych we wdrażanie POIiŚ jak również poprzez wymóg składania przez beneficjentów stosownych oświadczeń.

Komitet Koordynacyjny Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013

Dla prawidłowej realizacji funkcji koordynacji polityk horyzontalnych, jak i strategicznego monitorowania i oceny realizacji *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* powołany został Komitet Koordynacyjny NSRO 2007-2013 pod przewodnictwem Ministra Rozwoju Regionalnego. W pracach Komitetu uczestniczą przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej oraz partnerzy społeczni i gospodarczy. W obradach Komitetu, na pisemne zaproszenie przewodniczącego, mogą uczestniczyć eksperci oraz przedstawiciele innych instytucji, grup społecznych i zawodowych w charakterze obserwatorów bez prawa głosu przy podejmowaniu uchwał. Do zadań Komitetu należy m.in. monitorowanie realizacji *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia* i poszczególnych programów operacyjnych oraz komplementarności działań realizowanych w ramach *Wspólnej Polityki Rolnej*, *Wspólnej Polityki Rybackiej* i polityki spójności.

Przedstawiciele poszczególnych programów operacyjnych uczestniczą w pracach komitetów monitorujących innych programów, natomiast przedstawiciele instytucji zarządzających programami operacyjnymi polityki spójności oraz *Wspólnej Polityki Rolnej* i *Wspólnej Polityki Rybołówstwa* uczestniczą w pracach Komitetu Koordynacyjnego NSRO.

W okresie sprawozdawczym Komitet Koordynacyjny NSRO przyjął w trybie obiegowym uchwałę (lipiec 2008 r.) w sprawie założeń ogólnych demarkacji kwotowej. Przesądzono, że pojęcie „wartości projektu” zostanie odniesione do całkowitej wartości wydatków kwalifikowanych (zgodnie z zasadami kwalifikowalności wydatków dla poszczególnych programów operacyjnych). Wyjątek w POIiŚ stanowią zasady przyjęte dla priorytetu IV *Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska* oraz priorytetu IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna*, gdzie kryterium kwotowe demarkacji określone zostało w oparciu o planowane całkowite wydatki niezbędne do realizacji projektu, które zostaną/zostały poniesione w okresie kwalifikowalności.

Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności

Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności w ramach Komitetu Koordynacyjnego NSRO została powołana uchwałą nr 26 z dnia 17 grudnia 2008 r. Celem Grupy jest koordynacja działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na lata 2007-2013 dofinansowanych ze środków polityki spójności, *Wspólnej Polityki Rolnej*, *Wspólnej Polityki Rybackiej* oraz działań finansowanych ze środków krajowych w ramach polityki rozwoju. Ponadto Grupa jest odpowiedzialna za monitorowanie komplementarności wdrażania działań poszczególnych programów operacyjnych w ramach NSRO, *Wspólnej Polityki Rolnej* oraz *Wspólnej Polityki Rybackiej* w obszarach interwencji dotyczących m.in. przedsiębiorczości, innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw, społeczeństwa obywatelskiego, społeczeństwa informacyjnego, środowiska, rozwoju zasobów ludzkich, zatrudnienia, transportu, kultury, turystyki, B+R czy rozwoju obszarów wiejskich. Do zadań Grupy należy także wypracowywanie propozycji rozwiązań służących zapewnieniu komplementarności projektów finansowanych ze środków funduszy UE, w tym poprawie sposobów wdrażania wybranych obszarów strategicznych, jak również analiza kwestii o charakterze horyzontalnym w ramach NSRO i opracowywanie spójności propozycji rozwiązań do

zastosowania w systemie realizacji NSRO. W okresie sprawozdawczym nie odbyły się żadne posiedzenia Grupy.

Kontrole krzyżowe

Założenia procedury kontroli krzyżowej, mającej na celu wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności, a także pomiędzy projektami realizowanymi w ramach programów operacyjnych dwóch perspektyw finansowych są określone w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym*. Zgodnie z ww. Wytycznymi Instytucja Koordynująca NSRO prowadzi w trybie comiesięcznym kontrole krzyżowe wydatków beneficjentów realizujących równolegle projekty w ramach co najmniej dwóch programów operacyjnych (kontrole krzyżowe horyzontalne). Weryfikacje prowadzone są na danych gromadzonych w KSI SIMIK 07-13. Prowadzenie czynności wyjaśniających dokonywane jest w ścisłej współpracy z instytucjami zarządzającymi. W okresie sprawozdawczym trwały prace nad ujednoliceniem raportów informatycznych do prowadzenia kontroli krzyżowej pomiędzy beneficjentami realizującymi projekty w ramach dwóch perspektyw finansowych (kontrola krzyżowa międzyokresowa).

W zakresie procedur kontroli krzyżowych, Instytucja Koordynująca NSRO, współpracowała w minionym roku z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie wzajemnego udostępniania danych dla wybranych podmiotów systemu wdrażania *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 07-13* i *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia*, w celu prowadzenia skutecznej i efektywnej weryfikacji krzyżowej wydatków. Prace w tym zakresie zmierzają do podpisania w przyszłym okresie sprawozdawczym porozumienia pomiędzy ministrem rozwoju regionalnego, ministrem właściwym ds. rozwoju wsi oraz prezesem ARiMR, regulującym warunki wymiany dostępów do systemów informatycznych gromadzących dane na temat beneficjentów.

Instytucja Zarządzająca POIiŚ działając na podstawie horyzontalnych *Wytycznych MRR w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym* opracowała system kontroli krzyżowej dla POIiŚ. System kontroli w zakresie podwójnego finansowania został wbudowany w istniejący system kontroli POIiŚ, co oznacza, wprowadzenie obowiązku stosowania mechanizmu prewencyjnego zapobiegającego podwójnemu finansowaniu tego samego zakresu rzeczowego oraz konieczność prowadzenia kontroli na etapie weryfikacji każdego wniosku beneficjenta o płatność. Zagadnienia związane z prowadzeniem kontroli krzyżowej zostały zawarte we wzorach list sprawdzających opracowanych przez Instytucję Zarządzającą POIiŚ, które zostały przekazane do stosowania na poszczególnych etapach weryfikacji dokumentacji związanej z realizacją projektu (weryfikacja wniosku o dofinansowanie, weryfikacja wniosku beneficjenta o płatność, kontrola na miejscu realizacji projektu). Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami w systemie wdrażania POIiŚ prowadzone są kontrole krzyżowe Programu, których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków w ramach POIiŚ oraz kontrole krzyżowe horyzontalne, których celem jest wykrywanie i eliminowanie podwójnego finansowania wydatków poniesionych równolegle w ramach POIiŚ i *PROW 07-13*. Ponadto, Instytucja Zarządzająca POIiŚ bierze udział w realizacji procesu kontroli krzyżowych horyzontalnych i międzyokresowych prowadzonych przez Instytucję Koordynującą NSRO.

Kontrola krzyżowa POIiŚ na etapie weryfikacji wniosku o dofinansowanie projektu stanowi mechanizm prewencyjny, zapobiegający podpisaniu umowy o dofinansowanie na projekt zawierającej ten sam zakres rzeczowy. Mechanizm prewencyjny pozwala stwierdzić, czy dany beneficjent nie przedłożył wniosków o dofinansowanie o tym samym zakresie

rzeczowym w ramach różnych działań/priorytetów POIiŚ, zapobiegając w ten sposób podwójnemu finansowaniu projektu. Na etapie weryfikacji wniosku beneficjenta o płatność istnieje wymóg wprowadzania do KSI SIMIK 07-13 danych dotyczących wszystkich faktur lub dokumentów księgowych o równoważnej wartości dowodowej. Identyfikacja beneficjentów realizujących więcej niż jeden projekt w ramach POIiŚ dokonywana jest w oparciu o Numery Identyfikacji Podatkowej (NIP). Dla prowadzenia kontroli, wyznaczeni pracownicy Instytucji Zarządzającej POIiŚ posiadają dostęp do bazy danych KSI SIMIK 07-13 oraz narzędzia Oracle Discoverer. Kontrola krzyżowa prowadzona jest poprzez weryfikację, czy dany dokument załączony do wniosku o płatność nie był już wcześniej przedłożony do sfinansowania. Wszystkie instytucje weryfikujące wnioski o płatność zobowiązane są do zachowania właściwej ścieżki audytu, w szczególności do wypełniania listy sprawdzającej do weryfikacji każdego wniosku o płatność ze wskazaniem sprawdzenia w zakresie weryfikacji krzyżowej. Na etapie realizacji kontroli projektu na miejscu obligatoryjnie weryfikowana jest (dopuszcza się weryfikację na próbie dokumentów) prawidłowość opisu oryginału faktury w celu upewnienia się, że te same wydatki nie zostały uznane za kwalifikowalne w ramach różnych instrumentów wspólnotowych (zagadnienie to jest elementem wzoru listy sprawdzającej do kontroli projektu na miejscu).

Komitet Monitorujący POIiŚ

W zakresie wykonywania funkcji koordynacyjnych działa również Komitet Monitorujący POIiŚ. Komitet Monitorujący wypełnia zadania instytucji sprawującej nadzór i kontrolę nad prawidłową realizacją działań w ramach Programu, w tym zwłaszcza opiniuje i wyraża zgodę na wprowadzanie zmian i modyfikacji w zakresie kryteriów wyboru projektów i innych zadań mających wpływ na koordynację działań realizowanych w ramach POIiŚ z zązębiającymi się działaniami w ramach innych programów operacyjnych, zwłaszcza z *Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 07-13* i *Programem Operacyjnym Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013*.

W priorytetach V, VI, VII, VIII i X w procedurze selekcji projektów jako dodatkowe kryterium brana jest po uwagę komplementarność i synergia z inwestycjami finansowanymi ze źródeł innych niż POIiŚ.

Oświadczenie beneficjenta

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach POIiŚ*, w celu dodatkowego sprawdzenia braku podwójnego finansowania, do wniosku o dofinansowanie beneficjent dołącza oświadczenie, że żaden element projektu nie był, nie jest i nie będzie współfinansowany z innych instrumentów finansowych Wspólnot Europejskich oraz beneficjent ani inny podmiot nie ubiega się o dofinansowanie dla zakresu objętego projektem w ramach innych projektów w POIiŚ lub innych programów operacyjnych.

Inicjatywa JASPERS

W ramach przygotowania dużych projektów inwestycyjnych Polska korzysta ze wsparcia JASPERS (*Joint Assistance to Support Projects in European Regions*). Jest to inicjatywa Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW). Pomoc w ramach JASPERS w zakresie przygotowania dokumentacji otrzymują projekty m.in. w sektorze transportu, środowiska, energetyki oraz kultury. Dodatkowo wsparciem w ramach JASPERS objęte są projekty, które mają charakter modelowy, a ich rezultaty można wykorzystać przy przygotowywaniu innych projektów. Uzyskanie wsparcia JASPERS jest również przydatne w kwestiach horyzontalnych, w szczególności dla projektów pomocy publicznej czy

projektów generujących dochód oraz kwestii związanych z innymi czynnikami mającymi wpływ na koszty realizacji projektów. Wsparcie dotyczy priorytetów POIiŚ z sektora środowiska (I-III), transportu (VI-VIII), gospodarki (IX, X) oraz kultury (XI).

W 2008 r. pomocą ekspertów JASPERS objętych było 70 projektów w ramach POIiŚ w następujących sektorach:

- Środowisko – 11;
- Transport – 36;
- Energetyka – 13;
- Kultura – 2;
- Projekty horyzontalne – 8.

Wsparcie Inicjatywy JASPERS dla 13 projektów zostało zakończone w 2008 r. w tym również dla projektów horyzontalnych. Beneficjentami tej pomocy były: Ministerstwo Infrastruktury, Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Gospodarki oraz Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Przedmiotem projektów horyzontalnych były m.in. następujące zagadnienia: weryfikacja rozporządzeń w zakresie pomocy publicznej w sektorze transportu, wytyczne w zakresie przeprowadzania analizy kosztów i korzyści dla projektów infrastruktury drogowej, lotniczej kolejowej oraz transportu publicznego tzw. Niebieskie Księgi oraz Analiza rynku gazu w Polsce.

Cross-financing

Zgodnie z art. 34 ust. 2 rozporządzenia nr 1083/2006 pozwalającym finansować z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego działania kwalifikowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (tzw. zasada cross-financingu), finansowane będą projekty o charakterze szkoleniowym realizowane w ramach priorytetu V. Zgodnie z zapisami Programu wkład wspólnotowy przeznaczony na te projekty nie przekroczy 8 980 tys. EUR. W pozostałych priorytetach finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (IV, VIII, X, XI, XII, XIII, XIV) nie przewiduje się na obecnym etapie stosowania zasady cross-financingu.

2.7. Uzgodnienia dotyczące systemu monitorowania

Obowiązki instytucji zarządzających dotyczące stworzenia sprawnego systemu monitorowania i sprawozdawczości wynikają z zapisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31 lipca 2006 r.)*.

Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sprawozdawczości Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko

Szczegółowe zasady dotyczące systemu monitorowania i sprawozdawczości dla POIiŚ zostały określone w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sprawozdawczości Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Wytyczne określają tryb, formy, zakres i terminy sprawozdawczości oraz wzory dokumentów sprawozdawczych. W okresie sprawozdawczym prowadzona była aktualizacja ww. Wytycznych, konsultacje

zewnętrzne trwały miesiąc i zakończyły się 30 września 2008 r., prace nad dokumentem trwały do końca okresu sprawozdawczego³⁶.

Monitorowanie Programu służy zagwarantowaniu realizacji celów strategicznych i częściowych określonych w Programie (monitorowanie rzeczowe) oraz pełnej absorpcji alokowanych środków (monitorowanie finansowe). Prawidłowy przebieg procesu monitorowania pozwala m.in. na bieżąco śledzić postęp finansowy Programu, odpowiednio wcześniej reagować na występujące trudności i nieprawidłowości oraz pozyskiwać dane niezbędne w procesie oceny, przyczyniając się w konsekwencji do zapewnienia odpowiedniej jakości wdrażania.

System sprawozdawczości jest realizowany w oparciu o sprawozdania okresowe (półroczne), roczne, końcowe oraz raporty z osiągniętych efektów i zbiorczą informację z raportów z osiągniętych efektów sporządzane na każdym z poziomów wdrażania POIiŚ. Informacje na temat postępów w realizacji opracowują i przekazują: beneficjenci, instytucje wdrażające, instytucje pośredniczące oraz Instytucja Zarządzająca. Ponadto, postępy w realizacji Programu są monitorowane przez Komitet Monitorujący.

Jednym z narzędzi bieżącego monitorowania POIiŚ jest system informacji miesięcznej, agregujący dane dotyczące m.in. złożonych wniosków o dofinansowanie, podpisanych umów o dofinansowanie, wniosków o płatność i zrealizowanych płatności.

Krajowy System Informatyczny

W celu zapewnienia zdolności gromadzenia i agregacji danych w zakresie i formacie wymaganym przez KE na mocy regulacji wspólnotowych na lata 2007-2013 utworzony został Krajowy System Informatyczny Monitorowania i Kontroli funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie 2007-2013 (KSI SIMIK 07-13).

KSI (SIMIK 07-13) jest systemem w pełni operacyjnym, co zostało potwierdzone między innymi przez Generalnego Inspektora Kontroli Skarbowej w *Sprawozdaniu z czynności sprawdzających w zakresie audytu zgodności systemów informatycznych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego* (które stanowiło część *Sprawozdania z audytu zgodności Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna* przekazanego 25 lipca 2008 r. do KE). W KSI (SIMIK 07-13) rejestrowane są wnioski o dofinansowanie projektów (w tym wnioski dla dużych projektów), umowy o dofinansowanie, wnioski beneficjentów o płatność, informacje o przeprowadzonych kontrolach, zbiorcze deklaracje wydatków oraz rejestr kwot odzyskanych, pozostających do odzyskania i wycofanych, a także prognozy wydatków. Ponadto, przy użyciu udostępnionego instytucjom narzędzia Oracle Discoverer możliwe jest tworzenie szczegółowych raportów, m.in. informacji o projektach, zestawień wydatków i wniosków o płatność jak również informacji finansowych niezbędnych do sporządzenia sprawozdania rocznego.

Grupa robocza ds. sprawozdawczości

Instytucja Koordynująca NSRO zainicjowała powstanie grupy roboczej ds. sprawozdawczości. Głównym zadaniem grupy jest rozwiązywanie problemów pojawiających się podczas procesu monitorowania realizacji programów operacyjnych w Polsce. Dodatkowo w ramach grupy wyłoniony został zespół ekspertów zajmujący się kwestią wskaźników kluczowych do monitorowania programów.

³⁶ Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie sprawozdawczości Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko zostały opublikowane w Monitorze Polskim nr 11 i weszły w życie 24 lutego 2009 r.

Monitorowanie projektów indywidualnych

W celu zapewnienia skutecznego i terminowego opracowania projektów indywidualnych znajdujących się na *Liście projektów indywidualnych dla POIiŚ* uruchomiony został system zarządzania i monitorowania cyklu przygotowawczego projektów indywidualnych, określony w *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych, zgodnych z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*. System opiera się na dwóch podstawowych elementach: sprawozdawczości o stanie przygotowań projektu przez beneficjenta do instytucji pośredniczących i zarządzających oraz pomocy doradczej dla beneficjentów (w tym w ramach specjalnej formuły *project-pipeline*). System pozwala na wczesnym etapie diagnozować i rozwiązywać ewentualne problemy mogące się pojawić w trakcie przygotowywania inwestycji do finansowania ze środków europejskich, a w rezultacie zapewnia terminowe dostarczenie prawidłowo opracowanych projektów. Pozwala również w wydajny sposób zwiększyć zdolność instytucji uczestniczących w systemie funduszy strukturalnych do efektywnego zarządzania przygotowywanymi projektami.

Oprócz sprawozdawczości o stanie przygotowania projektów indywidualnych do realizacji funkcjonującej na poziomie krajowym, na podstawie zapisu POIiŚ, zgodnie z którym „*strona polska dążyć będzie do regularnego przedstawiania KE co 3 miesiące tabelarycznego zestawienia dotyczącego stanu przygotowania projektów, obejmującego zestaw „wskaźników dojrzałości”*”, uruchomiony został system sprawozdawania do Komisji Europejskiej. W ramach tego systemu Instytucja Zarządzająca POIiŚ zobowiązana została do przedkładania KE raportu kwartalnego o postępie w przygotowaniu dużych projektów umieszczonych na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwszy raport za okres sprawozdawczy za III kwartał 2008 r. został przekazany KE w dniu 30 października 2008 r.

Komitet Monitorujący POIiŚ

Monitorowanie przez Instytucję Zarządzającą realizację POIiŚ wykonywane jest przez ustanowiony dla Programu Komitet Monitorujący. Komitet Monitorujący został powołany Zarządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego Nr 28 z dnia 28 grudnia 2007 r. Procedurę wyboru partnerów społeczno-gospodarczych do składu członkowskiego Komitetu Monitorującego, tak by zapewnić szeroką reprezentację odpowiadającą specyfice Programu poszczególnym sektorom gospodarki oraz w celu realizacji zasady równości szans oraz partnerstwa, określają *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego dotyczące komitetów monitorujących*.

W pracach Komitetu Monitorującego na prawach członków uczestniczą przedstawiciele:

- instytucji rządowych:
 - przedstawiciel Instytucji Zarządzającej Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko;
 - przedstawiciel koordynatora Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia;
 - przedstawiciele ministerstw właściwych ze względu na zakres działań realizowanych w ramach POIiŚ;
 - przedstawiciel ministra właściwego ds. finansów publicznych;
 - przedstawiciel instytucji certyfikującej;
 - przedstawiciel ministra właściwego ds. rozwoju wsi;
 - przedstawiciel ministra właściwego ds. rybołówstwa;

- instytucji samorządowych;
- reprezentanci organizacji pracowników i pracodawców;
- organizacji pozarządowych;
- środowiska akademicko-naukowego.

Ponadto, w posiedzeniach Komitetu biorą udział obserwatorzy reprezentujący m.in. instytucje zarządzające regionalnymi programami operacyjnymi (zarządy województw), instytucje wdrażające, wojewodowie, organizacje samorządowe, partnerzy społeczni i gospodarczy oraz przedstawiciele KE (z głosem doradczym).

Ze strony partnerów społecznych i gospodarczych w skład Komitetu wchodzi:

- członkowie:
 - Przedstawiciel Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich;
 - Prezes Stowarzyszenia Eko-Unia;
 - Przedstawiciel Polskiego Kongresu Drogowego;
 - Przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Przesyłu i Rozdziału Energii Elektrycznej;
 - Przedstawiciel Związku Harcerstwa Polskiego;
 - Przedstawiciel Caritas Polska;
 - Przedstawiciel Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych "Lewiatan";
 - Przedstawiciel Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego "Solidarność";
 - Przedstawiciel Business Centre Club;
- obserwatorzy:
 - Prezes Zarządu Związku Województw RP;
 - Przedstawiciel Związku Gmin Wiejskich RP;
 - Przedstawiciel Konfederacji Pracodawców Polskich;
 - Przedstawiciel Forum Związków Zawodowych;
 - Przedstawiciel Związku Rzemiosła Polskiego;
 - Przedstawiciel Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych;
 - Przedstawiciel Związku Banków Polskich.

W okresie sprawozdawczym 5-krotnie zwoływane były posiedzenia Komitetu Monitorującego (przy czym w grudniu 2008 r. Komitet działał w trybie obiegowym). W pierwszej połowie roku prace Komitetu Monitorującego koncentrowały się na głównie rozpatrywaniu/zatwierdzaniu *Kryteriów wyboru projektów* i ewentualnych zmian do *Kryteriów*, ponadto jednym z punktów kwietniowego posiedzenia była prezentacja *Planu ewaluacji POIiŚ na lata 2007-2013* oraz *Planu ewaluacji POIiŚ na rok 2008*, zaś na czerwcowym posiedzeniu zatwierdzono *Sprawozdanie roczne z wdrażania POIiŚ za 2007 r.* oraz przedstawiono *Plan Komunikacji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*. W okresie sprawozdawczym Komitet Monitorujący podjął 33 uchwały.

Uchwały podjęte podczas I posiedzenia Komitetu Monitorującego POIiŚ - 5 lutego 2008 r.:

- Uchwała KM POIiŚ nr 1/2008 w sprawie przyjęcia *Regulaminu pracy Komitetu Monitorującego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 2/2008 w sprawie przyjęcia wspólnych kryteriów formalnych wyboru projektów POIiŚ;
- Uchwała KM POIiŚ nr 3/2008 w sprawie przyjęcia wspólnych kryteriów merytorycznych II stopnia wyboru projektów POIiŚ;
- Uchwała KM POIiŚ nr 4/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów formalnych i merytorycznych wyboru projektów w ramach pomocy technicznej POIiŚ;
- Uchwała KM POIiŚ nr 5/2008 w sprawie przyjęcia harmonogramu prac nad kryteriami wyboru projektów POIiŚ.

Uchwały podjęte podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego POIiŚ - 6 marca 2008 r.:

- Uchwała KM POIiŚ nr 6/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu XI *Kultura i dziedzictwo kulturowe*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 7/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu XII *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 8/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 9/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu X *Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 10/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu I *Gospodarka wodno-ściekowa*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 11/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu II *Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 12/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu III *Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 13/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu IV *Przedsięwzięcia dostosowujące przedsięwzięcia do wymogów ochrony środowiska*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 14/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu V *Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 15/2008 w sprawie przyjęcia harmonogramu prac nad kryteriami wyboru projektów dla sektora transportu i szkolnictwa wyższego.

Uchwały podjęte podczas III posiedzenia Komitetu Monitorującego POIiŚ - 8 kwietnia 2008 r.:

- Uchwała KM POIiŚ nr 16/2008 w sprawie przyjęcia protokołu z I posiedzenia Komitetu Monitorującego POIiŚ;

- Uchwała KM POIiŚ nr 17/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 18/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu VI *Drogowa i lotnicza sieć TEN-T*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 19/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu VIII *Bezpieczeństwo Transportu i krajowe sieci transportowe*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 20/2008 w sprawie przyjęcia dodatkowych kryteriów dla Priorytetów I, III, IV;
- Uchwała KM POIiŚ nr 21/2008 w sprawie przyjęcia kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu VII *Transport przyjazny środowisku*.

Uchwały podjęte podczas IV posiedzenia Komitetu Monitorującego POIiŚ – 19 czerwca 2008 r.:

- Uchwała KM POIiŚ nr 22/2008 w sprawie przyjęcia protokołu z II posiedzenia KM POIiŚ;
- Uchwała KM POIiŚ nr 23/2008 w sprawie przyjęcia protokołu z III posiedzenia KM POIiŚ;
- Uchwała KM POIiŚ nr 24/2008 w sprawie zatwierdzenia *Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za rok 2007*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 25/2008 w sprawie przyjęcia zmian do horyzontalnych kryteriów merytorycznych II stopnia wyboru projektów POIiŚ;
- Uchwała KM POIiŚ nr 26/2008 w sprawie przyjęcia zmian do kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu I, II, III i V;
- Uchwała KM POIiŚ nr 27/2008 w sprawie przyjęcia zmian do kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu IX *Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 28/2008 w sprawie przyjęcia zmian do kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu XIII *Infrastruktura szkolnictwa wyższego*;
- Uchwała KM POIiŚ nr 29/2008 w sprawie przyjęcia zmian do kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu VI, VII i VIII;
- Uchwała KM POIiŚ nr 30/2008 w sprawie przyjęcia zmian do kryteriów wyboru projektów w ramach Priorytetu XII *Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia*.

Uchwały podjęte przez Członków V obiegowego Komitetu Monitorującego POIiŚ – 30 grudnia 2008 r.:

- Uchwała KM POIiŚ nr 31/2008 w sprawie przyjęcia zmian do dodatkowych formalnych kryteriów wyboru projektów w ramach IX oraz X priorytetu;
- Uchwała KM POIiŚ nr 32/2008 w sprawie przyjęcia zmian do dodatkowych formalnych kryteriów wyboru projektów w ramach IX oraz X priorytetu;
- Uchwała KM POIiŚ nr 33/2008 w sprawie przyjęcia zmian kryteriów wyboru projektów dla Priorytetów I, II, III, IV.

Ewaluacja

Założenia dotyczące systemu ewaluacji Programu zostały zapisane w *Planie ewaluacji POIiŚ na lata 2007-2013*, w którym zawarto opis systemu ewaluacji, tematy planowanych badań ewaluacyjnych oraz plan budowy potencjału ewaluacyjnego. Zgodnie z zapisami *Planu ewaluacji POIiŚ na lata 2007-2013*, instytucje pośredniczące oraz Instytucja Zarządzająca przygotowują roczne plany ewaluacji zawierające podstawowe informacje o planowanych badaniach.

W działania ewaluacyjne POIiŚ zaangażowane są: Instytucja Zarządzająca, instytucje pośredniczące, Grupa Sterująca Ewaluacją Programu oraz Komitet Monitorujący. Instytucja Zarządzająca jest odpowiedzialna za koordynację procesu ewaluacji, budowanie potencjału ewaluacyjnego oraz nadzorowanie ewaluacji horyzontalnych i programowych, natomiast instytucje pośredniczące są odpowiedzialne za ewaluacje na poziomie priorytetów, działań i projektów. W skład Grupy Sterującej Ewaluacją Programu wchodzi przedstawiciele Instytucji Zarządzającej, wszystkich instytucji pośredniczących (ewentualnie instytucji wdrażających, gdy taką decyzję podjęła dana instytucja pośrednicząca), Krajowej Jednostki Oceny oraz ad hoc eksperci i partnerzy społeczno-gospodarczy. Grupa ma za zadanie identyfikować obszary badawcze, opiniować dokumenty ewaluacyjne i podział środków na ewaluację, jak również podejmować decyzje odnośnie przyjmowania rekomendacji. Komitet Monitorujący przede wszystkim identyfikuje obszary badawcze oraz podejmuje decyzje odnośnie wykorzystania rekomendacji z badań, co do których Grupy Sterującej Ewaluacją Programu nie mogła podjąć jednomyślnej decyzji lub które określiła jako istotne.

W 2008 r. zrealizowano 5 badań ewaluacyjnych, wynikających z Okresowego Planu Ewaluacji POIiŚ.:

- *Metodologia liczenia i oszacowanie wskaźnika średniej międzygałęziowej dostępności transportowej terytorium Polski*, w wyniku którego stworzony został model ekonometryczny umożliwiający coroczne obliczanie i aktualizację wartości ww. głównego wskaźnika monitoringowego POIiŚ.
- *Analiza kryteriów wyboru projektów PO IiŚ*. Rekomendacje wynikające z badania miały wpływ na zmianę kryteriów wyboru projektów w sektorach: transportu, energetyki i środowiska (uwzględniając specyfikę sektorów) w zakresie zmniejszenia wag kryteriów związanych z gotowością projektów do realizacji i zwiększenia wag kryteriów oceniających zawartość merytoryczną projektów i efekty ich wdrożenia.
- *Analiza systemu wskaźników POIiŚ*. Wykonawcy badania opracowali definicje i metodologie liczenia wskaźników z Katalogu Wskaźników Obowiązkowych POIiŚ w formie podręcznika (jako materiał pomocniczy dla systemu monitoringu i ewaluacji POIiŚ), a także zestaw wskaźników benchmarkingowych, pomocnych w liczeniu efektu netto.
- *Badanie stopnia świadomości oraz potrzeb informacyjnych Polaków i partnerów społeczno-gospodarczych przed realizacją działań informacyjno-promocyjnych POIiŚ*. W wyniku rekomendacji zmodyfikowane zostały zapisy Planu Komunikacji POIiŚ (w zakresie formy i kanały przekazów). Opracowane w badaniu wskaźniki kwantyfikacji skuteczności działań komunikacyjnych zostały włączone do katalogu wskaźników określających postęp i efekty realizacji Planu Komunikacji PO IiŚ.
- *Analiza przyczyn nieubiegania się JST o dofinansowanie typowych inwestycji komunalnych w ramach POIiŚ* - badanie zrealizowane na zlecenie Ministerstwa Środowiska. Sformułowane w wyniku badania rekomendacje wskazywały na potrzebę

rozstrzygnięcia kwestii występowania pomocy publicznej w działaniu 2.1, zwiększenia w ramach 1.1. proporcji projektów indywidualnych, włączenie mechanizmu preselekcji do konkursów, złagodzenie części kryteriów oraz zintensyfikowanie i ukierunkowanie działań informacyjno-promocyjnych dla beneficjentów.

W zakresie budowy potencjału ewaluacyjnego instytucja zarządzająca zorganizowała systematyczne spotkania konsultacyjne Grupy Sterującej Ewaluacją (w którym uczestniczyły m.in. zaproszeni członkowie Komitetu Monitorującego) a także cykle szkoleniowe z zakresu ewaluacji. Zorganizowana została konferencja z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych z sektora budowlanego i potencjalnych beneficjentów POIiŚ, na której omówiono wyniki i główne wnioski z przeprowadzonego badania. Wszystkie raporty z badań są upublicznione na stronie internetowej pod adresem <http://www.pois.gov.pl/AnalizyRaportyPodsumowania/Strony/default.aspx>.

W kolejnym roku sprawozdawczym planowane jest przeprowadzenie badań następujących badań ewaluacyjnych:

- *Opracowanie metodologii szacowania wpływu ex-post inwestycji infrastrukturalnych na podstawie projektów Funduszu Spójności w kontekście wdrażania projektów w ramach POIiŚ;*
- *Ocena potencjalnego zainteresowania beneficjentów aplikowaniem do działań związanych z rozwojem odnawialnych źródeł energii;*
- *Badanie stopnia poinformowania potencjalnych beneficjentów o możliwości pozyskania środków z POIiŚ;*
- *Ewaluacja systemu oceny i wyboru projektów POIiŚ;*
- *Ocena jakości i potencjalnego wpływu projektów środowiskowych wybranych w trybie konkursowym na osiągnięcie zakładanych wskaźników;*
- *Ewaluacja systemu wdrażania pomocy technicznej POIiŚ.*

2.8. Krajowa rezerwa wykonania pomocy

Nie dotyczy sprawozdania za rok 2008.

3. Postęp wdrażania programu wg priorytetów

Podsumowanie realizacji Programu

W ramach POIiŚ na nabory wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym przewidziano ok. 19% alokacji środków wspólnotowych (5,3 mld EUR). W okresie sprawozdawczym w ramach wszystkich sektorów ogłoszono 28 konkursów na kwotę 2,3 mld EUR, tj. ok. 44% alokacji przeznaczonej na konkursy.

Na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*³⁷, obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego, znajduje się 287 projektów podstawowych i rezerwowych o łącznej wartości szacowanego dofinansowania ze

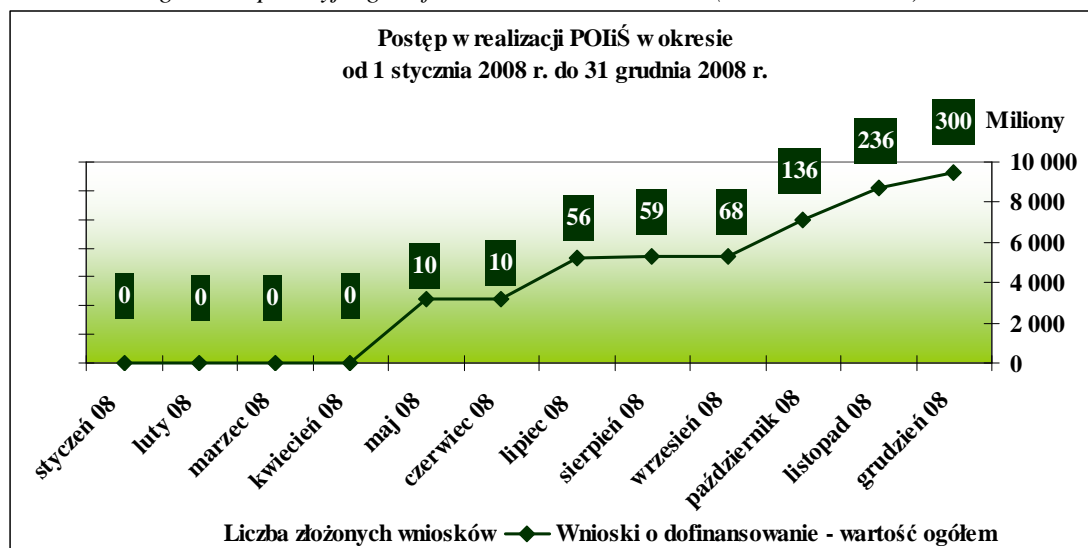
³⁷ Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

środków wspólnotowych wynoszącej 27,4 mld EUR³⁸. Oznacza to, że realizacja wszystkich wymienionych na liście projektów pozwoliłaby na wykorzystanie alokacji środków UE dla Programu na poziomie 98%. W okresie sprawozdawczym, zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych, zgodnych z art. 28 ust. 1 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*, przygotowywano i podpisywano pre-umowy dla projektów z listy. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano z beneficjentami 247 pre-umów na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 23,7 mld EUR.

Do końca okresu sprawozdawczego w ramach Programu weryfikację formalną przeszło pozytywnie **300** wniosków o dofinansowanie, złożonych zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym, na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **2,3 mld EUR** (8,2%³⁹ alokacji dla Programu). Największa liczba wniosków została złożona w sektorze środowiska (265 wniosków na kwotę dofinansowania **1,5 mld EUR**, co daje 32% alokacji dla sektora), przy czym w priorytetach I oraz IV liczba i wartość wniosków były najwyższe, odpowiednio: 90 wniosków na 1,2 mld EUR oraz 98 wniosków na 176,9 mln EUR. Wynika to przede wszystkim z największej, względem innych sektorów, liczby przeprowadzonych konkursów (17 konkursów na 28 w ramach całego Programu). Dla pozostałych sektorów Programu liczba złożonych wniosków wynosi łącznie 35 na kwotę dofinansowania 745,5 mln EUR, przy czym w sektorze energetyki nie złożono żadnych wniosków.

W okresie sprawozdawczym zawarto jedną (pierwszą w ramach Programu) **umowę o dofinansowanie**, w ramach priorytetu III, o wartości dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącej ponad **10,7 mln EUR**. Do końca 2008 roku nie wpłynął żaden wniosek o płatność, w związku z czym nie realizowano płatności na rzecz beneficjentów.

Wykres 5. Liczba i wartość wniosków o dofinansowanie złożonych w okresie sprawozdawczym w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (dane w mln EUR)

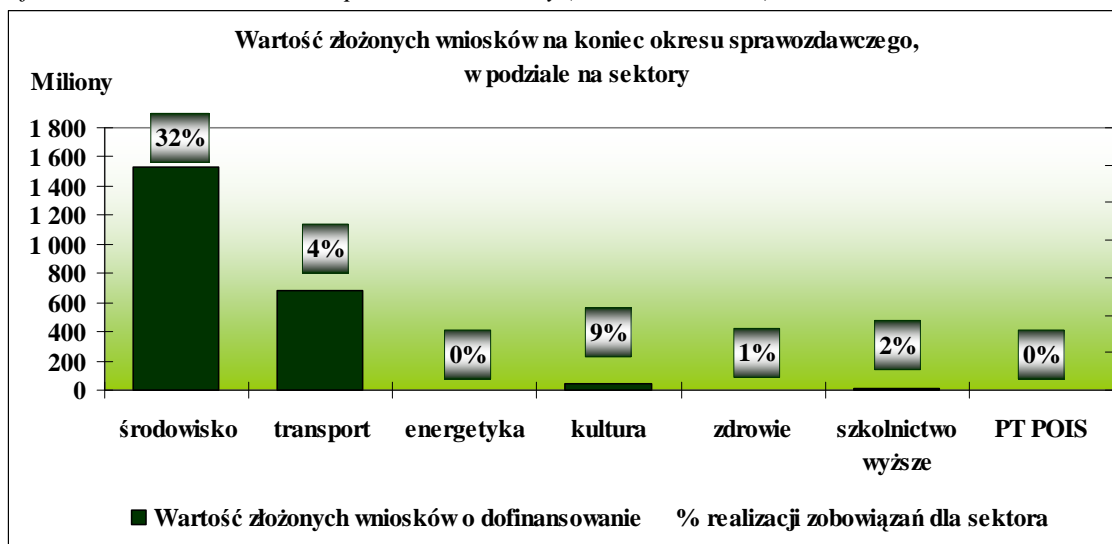

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

³⁸ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r. Kwotę obliczono z wykorzystaniem kursu obowiązującego dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR)).

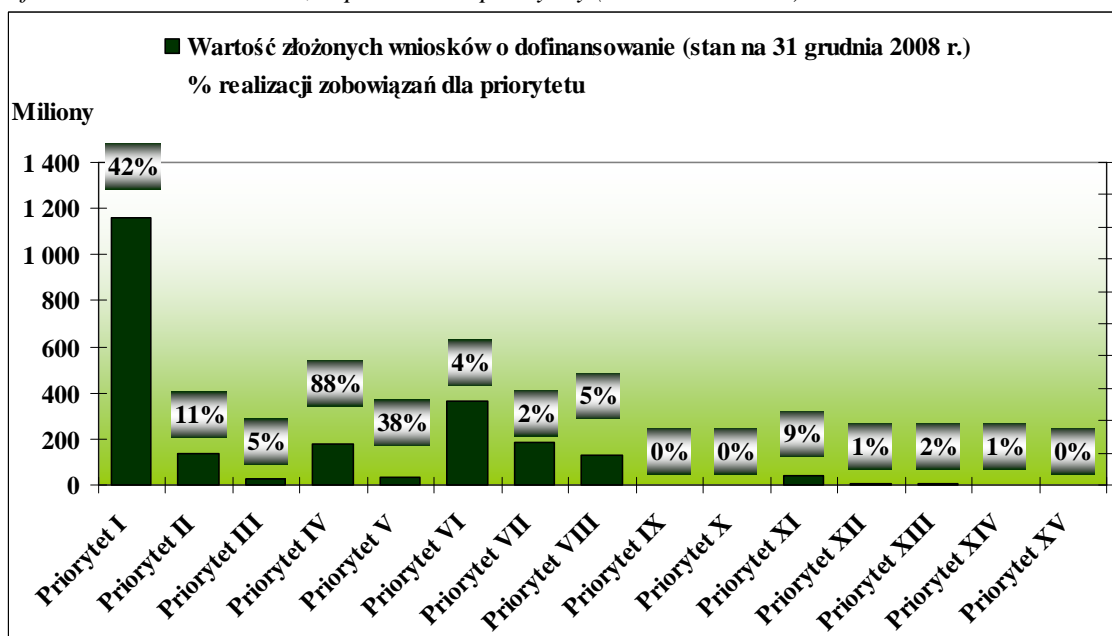
³⁹ Alokacja środków została przeliczona na złote wg kursu EBC dla euro, obowiązującego dla niniejszego sprawozdania, tj. 1 EUR=4,1465 PLN.

Wykres 6. Wartość wnioskowanego dofinansowania w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w podziale na sektory (dane w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Wykres 7. Wartość wnioskowanego dofinansowania w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w podziale na priorytety (dane w mln EUR)

Źródło: Opracowanie własne IZ POIiŚ na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Poniżej przedstawiono szczegółową informację na temat realizacji poszczególnych priorytetów.

3.1. Priorytet I Gospodarka wodno - ściekowa

Realizacja priorytetu I *Gospodarka wodno-ściekowa* stanowi jedno z narzędzi współfinansowania realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

(KPOŚK)⁴⁰ i ma na celu wyposażenie (do końca 2015 r.) aglomeracji powyżej 15 000 RLM w systemy kanalizacji oraz oczyszczalnie ścieków zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.

Zgodnie z założeniami KPOŚK Polska powinna wybudować, rozbudować lub zmodernizować oczyszczalnie ścieków w 318 aglomeracjach powyżej 15 000 RLM. Wymagana jest również rozbudowa lub modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w 459 aglomeracjach o łącznej długości ok. 20 000 km. Ponadto, w KPOŚK przewidziano budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków w aglomeracjach powyżej 2 000 RLM i inwestycje te będą wspierane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych.

Tabela 6. *Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie I*

Priorytet I	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Gospodarka wodno-ściekowa	2 789,9	12,6%	10,0%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Beneficjentami w ramach priorytetu I są przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego i ich związki oraz podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach realizacji obowiązków własnych gmin.

⁴⁰ Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest dokumentem rządowym mającym na celu wypełnienie zobowiązań przyjętych przez Polskę w Traktacie Akcesyjnym w zakresie wdrażania dyrektywy Rady 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych. Program ten stanowi plan działań inwestycyjnych w celu osiągnięcia pełnej zgodności z wymogami dyrektywy do końca 2015 r.

3.1.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.1.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 7. Postęp fizyczny w ramach priorytetu I Gospodarka wodno - ściekowa

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.	Realizacja	bd.	bd. ⁴¹	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 273	-	-	1 273
		Wartość bazowa	955	-	-	-	-	-	-	-	-	955
Długość wybudowanej i przebudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	9 000	-	-	9 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci wodociągowej	os.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	80 000	-	-	80 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba osób podłączonych do wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej	os.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	810 000	-	-	810 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Przyrost liczby aglomeracji spełniających w wyniku realizacji projektów wymogi dyrektywy 91/271/EWG	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	200	-	-	200
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
- w tym aglomeracji powyżej 15 tys. RLM	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	180	-	-	180
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu I za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

⁴¹ Z uwagi na metodologię pomiaru dane nie są dostępne (raport KZGW publikowany co 2-lata), wartość wskaźnika zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu I wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 8. Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu I

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Długość sieci kanalizacyjnej	km	80 130	89 505,8
Długość sieci wodociągowej	km	245 600,8	257 060,0
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	tys. osób	32 847,1	33 001,8
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	tys. osób	22 586,8	22 987,9
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych odprowadzonych po oczyszczeniu do wód lub do ziemi:			
BZT5	tys. ton/rok	27,2	17,1
ChZT		101,5	86,1
Zawiesina		36,1	25,2
Azot ogólny		28,2	24,2
Fosfor ogólny		2,7	2,2

Źródło: GUS

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźników kontekstowych nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu I, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

3.1.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu I w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu I zatwierdzone zostały 6 marca 2008 r., podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na III i IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Ponieważ do końca okresu sprawozdawczego w ramach priorytetu nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie, wartości wskaźników⁴² postępu finansowego oraz rzeczowego za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i nadal są zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu I przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 262 projekty indywidualne (72 z listy podstawowej oraz 190 z listy rezerwowej) o łącznej wartości całkowitej wynoszącej 7,2 mld EUR (3,1 mld EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 4,1 mld EUR dla projektów z listy rezerwowej). Wśród tych projektów znajdowało się 81 dużych projektów (40 z listy podstawowej i 41 z listy rezerwowej) o wartości całkowitej w wysokości 5,2 mld EUR (2,7 mld EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 2,5 mld EUR dla projektu z listy rezerwowej). Projekty te zostały usunięte z listy ze względu na niski stopień przygotowania. Podjęto decyzję o likwidacji listy rezerwowej. Na liście pozostało 25 kluczowych projektów indywidualnych – oprócz projektów z tzw. zamrażarki⁴³, były to także projekty stanowiące kolejny etap realizowanych już projektów w ramach perspektywy finansowej 2004-2006 (dotyczy to projektu pn. *Zintegrowana gospodarka wodno - ściekowa w dorzeczu Parsęty - faza II*) oraz posiadające największy wpływ na jakość wody w największych zlewniach. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W ramach priorytetu I lista projektów nie uległa zmianie w wyniku ww. aktualizacji. W wyniku aktualizacji listy dla priorytetu I nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu.

Według obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁴⁴ w ramach priorytetu I przewidziano do realizacji **25** projektów indywidualnych na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą **1 067,3 mln EUR**⁴⁵ (co stanowi 38,3% alokacji), przy czym wszystkie te projekty mają status projektów podstawowych.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych, z beneficjentami projektów*

⁴² Dotyczy wskaźników pochodzących ze sprawozdawczości beneficjenta.

⁴³ Są to projekty, które były przedłożone KE w latach 2004-2006, jednak ze względu na wyczerpanie się środków nie uzyskały decyzji o dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w latach 2004-2006 a następnie zostały zaktualizowane w trybie art. 5 ust 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego Fundusz Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1164/94.

⁴⁴ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

⁴⁵ Kwotę obliczono z wykorzystaniem kursu obowiązującego dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatniego sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR).

indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Dla 19 projektów indywidualnych podpisano pre-umowy z beneficjentami, dla pozostałych 6 projektów indywidualnych pre-umowy nie są podpisywane, z uwagi na fakt, iż są to projekty złożone pierwotnie w okresie programowania 2004-2006 (projekty z tzw. zamrażarki⁴⁶) a dokumentacja umożliwiająca złożenie wniosku o dofinansowanie dla tych projektów została już przygotowana, zaktualizowana i przekazana do KE. Jednocześnie rozwiązano 15 pre-umów z beneficjentami projektów usuniętych z listy w wyniku przeprowadzonej do końca stycznia 2008 r. weryfikacji.

KE wydała pierwszą decyzję o dofinansowaniu w ramach Programu, zatwierdzając do realizacji jeden z projektów z tzw. zamrażarki: *Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej Miasta Nowego Sącza z przyległymi terenami gmin sąsiednich*. Podpisanie umowy o dofinansowanie z beneficjentem tego projektu planuje się na marzec 2009 r. Dla pozostałych 5 projektów z tzw. zamrażarki działania uzależnione są od terminu wydania przez KE decyzji o dofinansowaniu.

W ramach priorytetu I na nabór wniosków w trybie konkursowym przeznaczono ponad 65% alokacji dla priorytetu, tj. kwotę 1 833,9 mln EUR. Do końca okresu sprawozdawczego ogłoszone zostały 3 konkursy na kwotę wynoszącą po zwiększeniu 1 048 mln EUR (pierwotna wysokość środków przeznaczonych na te konkursy wynosiła 800 mln EUR), co stanowi 57% kwoty środków przewidzianej na wsparcie dla projektów konkursowych.

Do końca 2008 roku większość wniosków konkursowych przeszła weryfikację formalną, a część z nich także ocenę merytoryczną I stopnia - na listach rankingowych znalazło się 88 projektów. W przyszłym okresie sprawozdawczym w instytucjach wdrażających kontynuowane będą dalsze procedury oceny merytorycznej wniosków oraz prowadzona będzie weryfikacja i ocena wniosków składanych w kolejnych planowanych konkursach.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszło pozytywnie i zostało zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) **90 wniosków o dofinansowanie** na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **1 156,5 mln EUR**⁴⁷ (41,5% alokacji dla priorytetu). Jeśli chodzi o charakterystykę regionalną, wśród 16 województw w kraju, liderem pod względem liczby złożonych wniosków i jednocześnie wartości wnioskowanego dofinansowania, jest województwo śląskie (27% wartości wniosków zarejestrowanych w KSI w ramach priorytetu I). Na ostatnim miejscu zaś znajdują się województwa: lubelskie, warmińsko-mazurskie i świętokrzyskie - poniżej 1% wartości wszystkich projektów zarejestrowanych w ramach priorytetu I.

W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucjach wdrażających. W kolejnym okresie sprawozdawczym

⁴⁶ Projekty te były przedłożone KE w latach 2004-2006, jednak ze względu na wyczerpanie się środków nie uzyskały decyzji o dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w latach 2004-2006, a następnie zostały zaktualizowane w trybie art. 5 ust 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego Fundusz Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1164/94.

⁴⁷ Kwoty obliczono z wykorzystaniem kursu obowiązującego dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR).

złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych.

W ramach priorytetu I do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Ważnym aspektem Strategii Lizbońskiej są wyzwania związane z minimalizowaniem negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko i zasadą zrównoważonego rozwoju. W *Krajowym Programie Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*, obok zadań skupionych na wsparciu innowacyjnych, proekologicznych technologii w przedsiębiorstwach czy wprowadzania rozwiązań mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, podkreślona została konieczność wsparcia działań w zakresie zapewnienia ludności odpowiedniej jakości wody i oczyszczania ścieków. Tym samym projekty priorytetu I POIiŚ przyczynią się do realizacji jednego z zadań KPR 08-11: *Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska*, wymienionego w działaniu 6. priorytetu *Innowacyjna Gospodarka*.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.1.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu I nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.2. Priorytet II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Celem priorytetu II jest wzrost korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie udziału składowanych odpadów komunalnych i rekultywację terenów zdegradowanych oraz ochronę brzegów morskich.

W zakresie gospodarki odpadami wsparcie będzie udzielane projektom dotyczącym zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu oraz wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych i likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów.

Ponadto, w zakresie ochrony powierzchni ziemi wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące rekultywacji terenów zdegradowanych na cele przyrodnicze, stabilizacji osuwisk oraz ochrony brzegów morskich. W ramach kompleksowej rekultywacji przewiduje się również rozminowanie obszarów popoligonowych i usuwanie zanieczyszczeń gruntowych.

W ramach priorytetu mogą być realizowane wyłącznie projekty wielkoobszarowe na terenach niezurbanizowanych i jedynie w sytuacji, gdy obecny właściciel gruntu nie jest odpowiedzialny za powstanie zanieczyszczenia lub degradację środowiska.

Beneficjentami w ramach priorytetu II będą przede wszystkim:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki;
- podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego;
- wojewodowie;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- urzędy morskie;
- wojsko – jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej oraz dla których jest on organem założycielskim lub organem nadzorczym.

Tabela 9. *Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie II*

Priorytet II	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi	1 215,7	5,5%	4,4%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

3.2.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.2.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 10. Postęp fizyczny w ramach priorytetu II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Liczba projektów które uzyskały wsparcie	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	32	-	-	32
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba nowych ponadregionalnych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	20	-	-	20
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Ilość zmodernizowanych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	12	-	-	12
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Powierzchnia terenów powojсковych i popoligonowych poddanych rekultywacji	ha	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	17 000	-	-	17 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu rekultywacji gruntów lub poddanych ochronie	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	10	-	-	10
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Udział odpadów komunalnych składowanych w odniesieniu do wytworzonych	%	Realizacja	95,1	bd. ⁴⁸	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	85	-	-	85

⁴⁸ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość bazowa	95,3	-	-	-	-	-	-	-	-	95,3
Poziom składowania odpadów	%	Realizacja	bd.	bd. ⁴⁹	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	50	-	-	50
		Wartość bazowa	79,1	-	-	-	-	-	-	-	-	79,1

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu II za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu I wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 11. Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu II

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Odpady komunalne zebrane selektywnie	%	3,16	5,08

Źródło: GUS

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźnika kontekstowego nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu II, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

⁴⁹ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2007 i 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

3.2.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu II w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu II zatwierdzone zostały 6 marca 2008 r., podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV i V posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Ponieważ do końca okresu sprawozdawczego w ramach priorytetu nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie, wartości wskaźników⁵⁰ postępu finansowego oraz rzeczowego za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i nadal są zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu II przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 42 projekty indywidualne z listy podstawowej o łącznej wartości całkowitej wynoszącej 952,5 mln EUR. Wśród tych projektów znajdowało się 12 dużych o wartości całkowitej w wysokości 508,8 mln EUR. Na liście pozostało 15 projektów indywidualnych istotnych z punktu widzenia gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W wyniku aktualizacji listy dla priorytetu II nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu.

Według obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁵¹ w ramach priorytetu II przewidziano do realizacji 15 projektów indywidualnych na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą **909,6** mln EUR⁵² (co stanowi 74,8% alokacji), przy czym wszystkie te projekty mają status projektów podstawowych.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów

⁵⁰ Dotyczy wskaźników pochodzących ze sprawozdawczości beneficjenta.

⁵¹ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

⁵² Kwotę obliczono z wykorzystaniem kursu obowiązującego dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR).

indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Dla 14⁵³ projektów indywidualnych podpisano pre-umowy z beneficjentami, dla jednego projektu nie przewidziano pre-umowy z uwagi na fakt, iż jest to projekt złożony pierwotnie w okresie programowania 2004-2006 (projekt z tzw. zamrażarki) i dokumentacja umożliwiająca złożenie wniosku o dofinansowanie dla tego projektu została już przygotowana i przekazana do KE. Jednocześnie rozwiązano 2 pre-umowy z beneficjentami projektów usuniętych z *Listy* w wyniku przeprowadzonej do końca stycznia 2008 r. weryfikacji.

W ramach priorytetu II na nabór wniosków w trybie konkursowym przeznaczono prawie 39% alokacji dla priorytetu, tj. kwotę 473,4 mln EUR. Do końca okresu sprawozdawczego ogłoszone zostały 3 konkursy na kwotę wynoszącą po aktualizacji 80,4 mln EUR (pierwotna wysokość środków przeznaczonych na te konkursy wynosiła 200 mln EUR), co stanowi 17% alokacji na konkursy. W ramach konkursu prowadzonego w ramach działania 2.1 pozytywnie ocenę formalną przeszło 9 wniosków, z tego pozytywnie ocenę merytoryczną I stopnia przeszło 7 projektów, które przekazane zostały do dalszej oceny przez Grupę Roboczą. W związku z brakiem ostatecznego rozstrzygnięcia kwestii występowania pomocy publicznej w przypadku projektów odpadowych oraz wobec konieczności uzyskania stanowiska Komisji Europejskiej w przedmiotowej sprawie, w okresie sprawozdawczym w ramach działania 2.1 nie został ogłoszony kolejny nabór wniosków o dofinansowanie. Ogłoszenie naboru wniosków w ramach II konkursu dla działania 2.1 przewidziane jest w pierwszym kwartale 2009.

W ramach pierwszego konkursu ogłoszonego w zakresie działania 2.2 do instytucji wdrażających wpłynął tylko 1 jeden wniosek o dofinansowanie. Następnie wniosek ten przeszedł pozytywnie ocenę formalną i merytoryczną I stopnia po czym przekazany został do dalszej oceny do Grupy Roboczej. W ramach drugiego naboru wniosków nie wpłynął żaden wniosek o dofinansowanie.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszło pozytywnie i zostało zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) **10 wniosków o dofinansowanie** na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **137,3 mln EUR** (11,3% alokacji dla priorytetu). Projekty te mają być realizowane na obszarach województw: lubelskiego, podlaskiego, pomorskiego, śląskiego, warmińsko-mazurskiego oraz wielkopolskiego, przy czym o najwyższą kwotę dofinansowania zawnioskowano dla woj. pomorskiego. Do końca okresu sprawozdawczego dla pozostałych województw nie zarejestrowano wniosków o dofinansowanie w ramach priorytetu II.

W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucjach wdrażających. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych.

W ramach priorytetu II do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

⁵³ Dwa projekty zostały połączone w jeden i podpisano jedną pre-umowę. Zmiana na liście projektów indywidualnych została wprowadzona w kolejnym okresie sprawozdawczym.

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Ważnym aspektem Strategii Lizbońskiej są wyzwania związane z minimalizowaniem negatywnego wpływu działalności człowieka na środowisko i zasadą zrównoważonego rozwoju. W *Krajowym Programie Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*, obok zadań skupionych na wsparciu innowacyjnych, proekologicznych technologii w przedsiębiorstwach czy wprowadzania rozwiązań mających na celu zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, podkreślona została konieczność wsparcia działań w zakresie gospodarki odpadami. Tym samym projekty priorytetu II POIiŚ przyczynią się do realizacji jednego z zadań KPR 08-11: *Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska* wymienionego w działaniu 6. *priorytetu Innowacyjna Gospodarka*.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.2.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu II, jak już wspomniano wyżej, widoczne jest niewielkie zainteresowanie potencjalnych beneficjentów działania 2.2 *Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych i ochrona brzegów morskich*. Jedną z przyczyn może być niski poziom zaawansowania przygotowania projektów do realizacji. Konieczna będzie zatem szersza współpraca z potencjalnymi beneficjentami oraz ponowny przegląd inwestycji możliwych do realizacji z wyznaczeniem ostatecznego terminu rozstrzygnięcia przedmiotowej kwestii. Być może trzeba będzie również rozważyć realokację środków do innego działania.

Kolejnym utrudnieniem były długotrwałe prace nad rozwiązaniem kwestii pomocy publicznej w zakresie gospodarki odpadowej, tj. projektów planowanych do realizacji w ramach działania 2.1 *Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych*. Zasady udzielania pomocy publicznej w tym obszarze regulowane będą na podstawie *Wytycznych MRR w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego w gospodarce odpadami*. W okresie sprawozdawczym prowadzone były konsultacje projektu Wytycznych z KE (z DG Competition oraz DG Regio). Wytyczne wejdą w życie w pierwszej połowie kolejnego okresu sprawozdawczego⁵⁴.

⁵⁴ Wytyczne w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w ramach zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego

3.3. Priorytet III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Realizacja priorytetu III ma na celu zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki kraju oraz minimalizację skutków negatywnych zjawisk naturalnych, przeciwdziałanie poważnym awariom, zapewnienie dobrego stanu wód przybrzeżnych, a także wzmocnienie procesów decyzyjnych poprzez zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska uzyskiwanych w ramach systemu monitorowania środowiska.

Wsparcie będzie udzielane projektom związanym z m.in.: odtwarzaniem i modernizowaniem zabudowy hydrotechnicznej, odprowadzaniem wód opadowych i roztopowych do Morza Bałtyckiego, budowaniem i doskonaleniem stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń naturalnych i stwarzanych poważnymi awariami, zakupem specjalistycznego sprzętu niezbędnego do skutecznego prowadzenia akcji ratowniczych, wsparciem technicznym krajowego systemu reagowania kryzysowego oraz ratowniczo-gaśniczego, a także ze wzmocnieniem systemu monitorowania środowiska.

W ramach priorytetu III beneficjentami będą przede wszystkim:

- regionalne zarządy gospodarki wodnej;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich związki;
- podmioty świadczące usługi z zakresu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- Komenda Główna oraz komendy wojewódzkie Państwowej Straży Pożarnej;
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska i wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska;
- urzędy morskie;
- Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa;
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej;
- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska.

Tabela 12. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie III

Priorytet III	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska	556,8	2,5%	2,0%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

3.3.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.3.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 13. Postęp fizyczny w ramach priorytetu III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Liczba projektów ochrony przed zagrożeniami naturalnymi	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	40	-	-	40
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych urządzeń służących gospodarowaniu wodami	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	6	-	-	6
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba nowych lub zmodernizowanych stanowisk pomiarowych lub innych narzędzi w zakresie monitoringu środowiska	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	170	-	-	170
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba nowo wybudowanych obiektów małej retencji	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	380	-	-	380
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba stanowisk oraz liczba specjalistycznych urządzeń niezbędnych do analizowania, prognozowania i skutecznego reagowania na zagrożenia	szt.	Realizacja	bd.	bd. ⁵⁵	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	494	-	-	494
		Wartość bazowa	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Objętość zretencjonowanej wody w ramach małej i dużej retencji	mln m ³	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	49	-	450	450
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

⁵⁵ Wartości dla wskaźnika zostaną podane po zakończeniu realizacji projektów w tym zakresie.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Czas przeprowadzenia rozpoznania i reagowania na zagrożenie na poziomie kraju	godz.	Realizacja	bd.	bd. ⁵⁶	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3
		Wartość bazowa	6	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Liczba osób objętych ochroną przeciwpowodziową	os.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	50 000	-	2 750 000	2 750 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba osób objętych ochroną przed innymi niż powódź zagrożeniami	os.	Realizacja	bd.	bd. ⁵⁷	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 350 000	-	-	1 350 000
		Wartość bazowa	750 000	-	-	-	-	-	-	-	-	750 000
Liczba opracowanych planów zarządzania dorzeczem zawierająca: plany gospodarowania wodami, program wodno – środowiskowy oraz plany zarządzania ryzykiem występowania powodzi	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	21	-	-	21
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu III za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

⁵⁶ Określenie czasu potrzebnego na rozpoznanie zagrożenia i reakcję na nie odbywać się będzie na podstawie szczegółowych informacji dotyczących zachodzących zdarzeń i podejmowanych działań, które to informacje gromadzone będą przez beneficjentów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo kraju podczas wykonywania czynności służbowych.

⁵⁷ Określenie liczby osób objętych ochroną przed zagrożeniami innymi niż powódź będzie możliwe po zakończeniu realizacji projektów w tym zakresie.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu III. Wartość na 2007 rok zostanie podana w kolejnym sprawozdaniu.

Tabela 14. *Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu III*

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Objętość wody zmagazynowanej w sztucznych zbiornikach	m ³	4 mld	bd.

Źródło: GUS

3.3.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu III w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu III zatwierdzone zostały 6 marca 2008 r., podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na III, IV i V posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Do końca okresu sprawozdawczego w ramach priorytetu podpisano jedną umowę o dofinansowanie, nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów i nie zakończono realizacji żadnego projektu. Dlatego też wartości wskaźników⁵⁸ postępu finansowego oraz rzeczowego za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i nadal są zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 46 projektów indywidualnych (29 z listy podstawowej oraz 17 z listy rezerwowej) o łącznej wartości całkowitej wynoszącej 2 164 mln EUR (1 097,1 mln EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 1 066,9 mln EUR dla projektów z listy rezerwowej). Wśród tych projektów znajdowało się 14 dużych projektów (8 z listy podstawowej i 6 z listy rezerwowej) o wartości całkowitej w wysokości 1 559 mln EUR (693 mln EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 866 mln EUR dla projektu z listy rezerwowej). Projekty te zostały usunięte z listy ze względu na niski stopień przygotowania. Podjęto decyzję o likwidacji listy rezerwowej. Na liście pozostało 8 projektów indywidualnych istotnych z punktu widzenia zarządzania zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W wyniku aktualizacji listy dla priorytetu III nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu.

⁵⁸ Dotyczy wskaźników pochodzących ze sprawozdawczości beneficjenta.

Według *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁵⁹ w ramach priorytetu III przewidziano do realizacji 8 projektów indywidualnych na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą **454,6 mln EUR**⁶⁰ (co stanowi 81,7% alokacji), przy czym wszystkie te projekty mają status projektów podstawowych.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Dla 7 projektów indywidualnych podpisano pre-umowy z beneficjentami. Dla jednego projektu (*Ekologiczne bezpieczeństwo stopnia wodnego Włocławek: budowa stopnia wodnego lub stałego progu, zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania erozji na Wiśle od Nieszawy do Torunia, modernizacja stopnia wodnego we Włocławku*) pre-umowy nie zawarto w terminie określonym w *Wytycznych w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*. Przestankami decydującymi o odstąpieniu od zawarcia pre-umowy dla tego projektu były prace prowadzone nad zmianą beneficjenta oraz zakresu rzeczowego projektu. W związku z podjęciem ostatecznych rozstrzygnięć w tym zakresie, w procesie kolejnej aktualizacji listy, zmieniony projekt został przedłożony do konsultacji społecznych, celem jego ponownego umieszczenia na liście⁶¹.

W okresie sprawozdawczym w ramach priorytetu III podpisano jedną umowę o dofinansowanie na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 10,7 mln EUR. Jest to pierwsza umowa w ramach POIiŚ i dotyczy projektu realizowanego w ramach działania 3.3 *Monitoring środowiska*, beneficjentem zaś jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W ramach priorytetu III nie przewiduje się naboru wniosków w trybie konkursowym.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszły pozytywnie i zostały zarejestrowane w KSI (SIMIK 07-13) **2** wnioski o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **28,8 mln EUR** (5% alokacji dla priorytetu). W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucjach wdrażających. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie kolejnych umów o dofinansowanie.

Do końca okresu sprawozdawczego nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów. W przyszłym okresie sprawozdawczym będzie kontynuowana ocena wniosków projektów

⁵⁹ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

⁶⁰ Kwotę obliczono z wykorzystaniem kursu obowiązującego dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR)).

⁶¹ Po zmianie beneficjenta i zakresu rzeczowego, projekt dot. stopnia wodnego we Włocławku został umieszczony na zaktualizowanej *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*, ogłoszonej przez Ministra Rozwoju Regionalnego 30 stycznia 2009 r.

indywidualnych. Pierwsze płatności na rzecz beneficjentów planowane są w drugiej połowie 2009 roku.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.3.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu III widoczne jest słabe zaawansowanie przygotowania projektów do realizacji. Konieczna jest ich weryfikacja oraz ponowny przegląd inwestycji możliwych do realizacji, a także wyznaczenie ostatecznego terminu, po którym projekty o niskim stopniu zaawansowania będą wyeliminowane z listy projektów indywidualnych.

3.4. Priorytet IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

Realizacja priorytetu IV ma na celu ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego.

W ramach priorytetu wsparcie uzyskują projekty dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw, związane z redukcją ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery i odprowadzanych ze ściekami oraz redukujące ilość wytwarzanych odpadów i zwiększające udział odpadów poddawanych procesom odzysku, w szczególności recyklingu. Finansowane będą także przedsięwzięcia z zakresu systemów zarządzania środowiskowego, przygotowania niezbędnych audytów w celu uzyskania certyfikatów oraz pomoc we wdrożeniach niezbędnych do uzyskania certyfikatów, projekty dla uzyskania eko-znaków dla produktów, projekty z zakresu racjonalizacji gospodarki odpadami w przedsiębiorstwach oraz wsparcia dla przedsiębiorstw w zakresie wdrażania najlepszych dostępnych technik (BAT).

Tabela 15. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie IV

Priorytet IV	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Priorytet IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska	200,0	3,5%	0,7%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Beneficjentami w ramach priorytetu IV będą małe, średnie i duże przedsiębiorstwa za wyłączeniem przedsiębiorstw wymienionych w art. 35 rozporządzenia Rady (WE) Nr 1198/2006 z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) oraz

przedsiębiorstw objętych rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

3.4.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.4.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 16. Postęp fizyczny w ramach priorytetu IV Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska

Wskaźniki	Jednostki	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Liczba nowych lub zmodernizowanych instalacji z zakresu ochrony środowiska	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	50	-	-	50
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba projektów służących poprawie jakości powietrza	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	45	-	-	45
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Zmniejszenie emisji głównych zanieczyszczeń powietrza ze szczególnie uciążliwych źródeł spalania paliw. ⁶²	Dwutlenek siarki	tys. ton	Realizacja	801,1	bd. ⁶³	-	-	-	-	-	-	0
		tys. ton	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	358,0	-	-	358,0
		tys. ton	Wartość bazowa	845,9	-	-	-	-	-	-	-	845,9
	Tlenki azotu	tys. ton	Realizacja	312,1	bd. ⁶⁴	-	-	-	-	-	-	0
		tys. ton	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	239,0	-	-	239,0
		tys. ton	Wartość bazowa	308,0	-	-	-	-	-	-	-	308,0
	Pyły	tys. ton	Realizacja	70,8	bd. ⁶⁵	-	-	-	-	-	-	0
		tys. ton	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	50,0	-	-	50,0
		tys. ton	Wartość bazowa	98,6	-	-	-	-	-	-	-	98,6

⁶² Wartości podane za 2007 rok oznaczają faktyczną emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodzących ze spalania paliw w zakładach szczególnie uciążliwych, co oznacza, że nie zostało podane zmniejszenie emisji, jak sugeruje nazwa wskaźnika. Ze względu na dostępność danych wartości wskaźnika za 2008 r. zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

⁶³ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

⁶⁴ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

⁶⁵ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

Wskaźniki	Jednostki	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Zmniejszenie ilości ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia:	hm ³	Realizacja	885,4	bd. ⁶⁶	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	675,0	-	-	675,0
		Wartość bazowa	841,3	-	-	-	-	-	-	-	-	841,3
- w tym oczyszczane	hm ³	Realizacja	826,2	bd. ⁶⁷	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	660,0	-	-	660,0
		Wartość bazowa	790,8	-	-	-	-	-	-	-	-	790,8
Zmniejszenie ilości odpadów (inne niż komunalne) wytworzone ogółem:	tys. ton	Realizacja	124 414,1	bd. ⁶⁸	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	110 000,0	-	-	110 000,0
		Wartość bazowa	124 029,5	-	-	-	-	-	-	-	-	124 029,5
- w tym odpady poddane odzyskowi	tys. ton	Realizacja	95 025,9	bd. ⁶⁹	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	99 000,0	-	-	99 000,0
		Wartość bazowa	97 414,7	-	-	-	-	-	-	-	-	97 414,7
- w tym poddane unieszkodliwianiu	tys. ton	Realizacja	24 962,9	bd. ⁷⁰	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	49 500,0	-	-	49 500,0
		Wartość bazowa	22 578,3	-	-	-	-	-	-	-	-	22 578,3

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu IV za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

⁶⁶ Wartości podane za 2007 rok oznaczają faktyczną ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia (w tym oczyszczanych), co oznacza, że nie zostało podane zmniejszenie ilości ścieków, jak sugeruje nazwa wskaźnika. Ze względu na dostępność danych wartości wskaźnika za 2008 r. zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

⁶⁷ Ze względu na dostępność danych wartości wskaźnika za 2008 r. zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

⁶⁸ Ze względu na dostępność danych wartości wskaźnika za 2008 r. zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

⁶⁹ Ze względu na dostępność danych wartości wskaźnika za 2008 r. zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

⁷⁰ Ze względu na dostępność danych wartości wskaźnika za 2008 r. zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

3.4.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu IV w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu IV zatwierdzone zostały 6 marca 2008 r., podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na III i V posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie, nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów i nie zakończono realizacji żadnego projektu. Dlatego też wartości wskaźników⁷¹ finansowych oraz postępu rzeczowego za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i nadal są zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu IV nie przewidziano do realizacji projektów indywidualnych, wszystkie wnioski będą składane w trybie konkursowym. W okresie sprawozdawczym w ramach priorytetu ogłoszono 5 konkursów na kwotę 150,5 mln EUR, co stanowi 75% alokacji dla priorytetu. W ramach tych konkursów wpłynęło 217 wniosków o dofinansowanie na kwotę przewyższającą alokację dla priorytetu. Do końca 2008 roku trwała procedura weryfikacji formalnej złożonych wniosków o dofinansowanie, ocena merytoryczna rozpocznie się w przyszłym okresie sprawozdawczym.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszło pozytywnie i zostało zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) **98** wniosków o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **176,9 mln EUR** (88,5% alokacji dla priorytetu). W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej prowadzonej przez instytucje wdrażające. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały ocenie merytorycznej, rozpocznie się również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie.

Do końca okresu sprawozdawczego nie podpisywano z beneficjentami umów o dofinansowanie oraz nie wypłacano środków na rzecz beneficjentów.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca

⁷¹ Dotyczy wskaźników pochodzących ze sprawozdawczości beneficjenta.

Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.4.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu IV nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.5. Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

W ramach priorytetu V prowadzona będzie czynna ochrona przyrody na obszarach chronionych w Polsce, mająca na celu ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, zgodnie z Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej wraz z programem działań tej strategii oraz Polityką Leśną Państwa. Realizowane będą działania mające na celu zachowanie zagrożonych wyginięciem gatunków oraz różnorodności genetycznej roślin, zwierząt i grzybów oraz przywracanie drożności korytarzy ekologicznych, aby umożliwić prawidłowe funkcjonowanie sieci NATURA 2000. Wsparcie uzyskają także działania związane z ochroną siedlisk Natura 2000 z wyłączeniem projektów realizowanych na obszarach rolniczych, uprawnionych do uzyskania wsparcia w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach priorytetu finansowane będą również przedsięwzięcia związane z kształtowaniem postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, ochronie przyrody, w tym różnorodności biologicznej i ochronie krajobrazu, a także zachowań proekologicznych poprzez szeroko rozumianą edukację ekologiczną.

Beneficjentami w ramach priorytetu będą przede wszystkim:

- jednostki sprawujące nadzór nad obszarami chronionymi;
- parki narodowe;
- parki krajobrazowe i ich zespoły;
- nadleśnictwa i ich grupy;
- organizacje pozarządowe;
- instytucje naukowe.

Tabela 17. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie V

Priorytet V	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych	89,8	1,6%	0,3%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

3.5.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.5.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 18. Postęp fizyczny w ramach priorytetu V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu edukacji lub promocji postaw ekologicznych	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	20	-	-	20
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie siedlisk, zbiorowisk roślinnych lub gatunków	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	150	-	-	150
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zrealizowanych projektów służących ochronie obszarów Natura 2000	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	50	-	-	50
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba osób uczestniczących w imprezach masowych	os.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	400 000	-	-	400 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Łączna powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów	ha	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 550	-	-	1 550
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Łączna powierzchnia obszarów Natura 2000, na której zrealizowano projekty przyczyniające się do ich ochrony	ha	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	500	-	-	500
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba gatunków objętych programem ochrony lub reintrodukcji	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	8			8
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba opracowanych planów ochrony	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	100			100
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu V za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

3.5.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu V w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu V zatwierdzone zostały 6 marca 2008 r., podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Ponieważ do końca okresu sprawozdawczego w ramach priorytetu nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie, wartości wskaźników⁷² postępu finansowego oraz rzeczowego za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i nadal są zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu V przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja, która zakończyła się w styczniu 2008 r., nie obejmowała swym zakresem aktualizacji listy dla V priorytetu ze względu na fakt, że lista dla sektora środowiska nie uwzględniała na ten czas żadnych przedsięwzięć dla tego priorytetu. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W procesie aktualizacji listy zapadła decyzja o umieszczeniu na niej po raz pierwszy projektów w ramach priorytetu V. Na liście umieszczono 5 projektów indywidualnych. Strategiczny charakter tych przedsięwzięć wynikał z wagi problemu propagowania idei sieci Natura 2000 wśród społeczeństwa, tak aby możliwe stało się realizowanie założeń inwestycyjnych zaplanowanych w ramach POIiŚ przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju i w warunkach aprobaty społecznej.

Według obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁷³ w ramach priorytetu V przewidziano do realizacji 5 projektów indywidualnych na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą **8,63 mln EUR**⁷⁴ (co stanowi 9,6% alokacji), przy czym wszystkie te projekty mają status projektów podstawowych.

⁷² Dotyczy wskaźników pochodzących ze sprawozdawczości beneficjenta.

⁷³ Lista projektów indywidualnych ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2009 r. opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

⁷⁴ Kwotę obliczono z wykorzystaniem kursu obowiązującego dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR)).

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Ww. projekty indywidualne zostały umieszczone po raz pierwszy na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* w wyniku jej aktualizacji przeprowadzonej do końca lipca 2008 r., lista zaś obowiązuje od dnia publikacji w Monitorze Polskim, tj. od 13 sierpnia 2008 r. – stąd ostateczny termin na zawarcie pre-umów to 13 lutego 2009 r.⁷⁵

W ramach priorytetu V na nabór wniosków w trybie konkursowym przeznaczono 88,4% alokacji dla priorytetu, tj. kwotę 79,4 mln EUR. W 2008 roku w ramach priorytetu V uruchomiono 6 konkursów na kwotę 18,1 mln EUR (22,8% alokacji na konkursy).

W okresie sprawozdawczym zakończono weryfikację formalną wszystkich wniosków złożonych w ramach ww. konkursów i jednocześnie rozpoczęto ocenę merytoryczną I stopnia. Przed końcem 2008 roku dobiegła końca procedura oceny merytorycznej I stopnia w ramach dwóch konkursów:

- *Ochrona gatunków i siedlisk in situ* – konkurs w działaniu 5.1,
- *Szkolenia oraz aktywna edukacja dla grup zawodowych wywierających największy wpływ na przyrodę i środowisko* – konkurs w działaniu 5.4.

Na listach rankingowych znalazło się łącznie 15 projektów ze statusem projektów podstawowych oraz 9 projektów rezerwowych. Łączna wartość dofinansowania ze środków UE dla 24 projektów wyniosła ok. 10,7 mln EUR, tj. 12% alokacji na priorytet V.

W kolejnym okresie sprawozdawczym kontynuowane będą procedury oceny merytorycznej wniosków, przygotowanie do podpisywania umów o dofinansowanie a także ogłoszenie kolejnych konkursów.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszło pozytywnie i zostało zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) **65** wniosków o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **34,1 mln EUR** (38% alokacji dla priorytetu). Jeśli chodzi o charakterystykę regionalną, najwyższa kwota wnioskowanego dofinansowania w ramach priorytetu V przypada na województwo lubuskie (powyżej 4 mln EUR) oraz dolnośląskie, małopolskie i podlaskie (ponad 2 mln EUR każde województwo). Na ostatnim miejscu zaś znajduje się województwo łódzkie, z wnioskowaną kwotą dofinansowania poniżej 200 mln EUR.

Do końca okresu sprawozdawczego w ramach priorytetu V nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

Cross-financing

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z 11 lipca 2006 r. *ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie*

⁷⁵ W ramach priorytetu V. w pierwszej połowie lutego 2009 r. zostało podpisanych 5 pre-umów.

(WE) nr 1260/1999 (art. 34, ust. 2.), w priorytecie V, w ramach dozwolonego limitu 10% alokacji priorytetu, przewidziano działania kwalifikowane w ramach EFS. Jest to komponent szkoleniowy, realizowany w działaniu 5.4 *Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających ochronie środowiska, w tym różnorodności biologicznej* – alokacja środków wspólnotowych dla działania wynosi 8 980 000 EUR, co stanowi 10% alokacji dla priorytetu.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.5.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu V nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.6. Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T

Realizacja priorytetu VI będzie służyła poprawie dostępności komunikacyjnej Polski i połączeń międzyregionalnych poprzez rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T oraz poprawie połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogowej na terenie tych województw.

Priorytet VI obejmuje trzy działania:

- 6.1 Drogowa i lotnicza sieć TEN-T;
- 6.2 Transport przyjazny środowisku;
- 6.3 Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe.

W ramach ww. działań wspierane będą inwestycje mające na celu poprawę płynności i bezpieczeństwa ruchu, nośności i jakości dróg sieci TEN-T w ruchu tranzytowym, połączeniach między dużymi miastami kraju, w tym głównymi ośrodkami Polski wschodniej, oraz przejazdach przez miasta. Drugą grupę przedsięwzięć stanowić będą projekty związane ze zwiększeniem przepustowości portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T i przepustowości polskiej przestrzeni powietrznej oraz zapewnienie wysokiego standardu świadczonych usług.

Tabela 19. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie VI

Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
6.1 Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	7 437,5	33,5%	26,6%
6.2 Transport przyjazny środowisku	1 011,4	4,6%	3,6%

Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
6.3 Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe	353,5	1,6%	1,3%
Razem Priorytet VI	8 802,4	39,7%	31,5%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Głównymi beneficjentami w ramach priorytetu VI będą podmioty zarządzające drogami krajowymi oraz portami lotniczymi znajdującymi się w sieci TEN-T.

Środki wspólnotowe przeznaczone na wsparcie inwestycji w tym priorytecie stanowią ponad 30% alokacji dla POIiŚ, co przesądza o wadze priorytetu i powodzenia w realizacji projektów w tym obszarze.

3.6.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.6.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 20. Postęp fizyczny w ramach Priorytetu VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Wskaźniki z Programu												
Liczba projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	70	-	-	70
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wybudowane autostrady w sieci TEN-T	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	477	-	636	636
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wybudowane drogi ekspresowe w sieci TEN-T	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 400	-	1 578	1 578
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Drogi w sieci TEN-T przebudowane do nośności 115 kN/oś	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	375	-	500	500
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Przebudowane lotniska w sieci TEN-T	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	8	-	-	8
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Poziom ukończenia TEN-T PP 25	%	Realizacja	bd.	bd. ⁷⁶	-	-	-	-	-	-	-	bd.

⁷⁶ Wartość realizacyjna wskaźnika podawana na podstawie danych pochodzących z systemu monitorowania POIiŚ, więc dane te będą dostępne po zakończeniu realizacji projektów.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	100	-	-	100
		Wartość bazowa	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
		Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg	euro/rok	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	180 mln	-	-	180 mln
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
		Realizacja	bd.	bd. ⁷⁷	-	-	-	-	-	-	-	bd.
Zwiększenie przepustowości portów lotniczych w sieci TEN-T	mln pasażerów	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	25,2	-	-	25,2
		Wartość bazowa	7,1	-	-	-	-	-	-	-	-	7,1
		Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
Przyrost liczby pasażerów obsługiwanych na przebudowanych lotniskach	mln pasażerów	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	20,5	-	22,5	22,5
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wskaźniki ze Szczegółowego opisu priorytetów										
Długość przebudowanych dróg krajowych w sieci TEN-T w miastach na prawach powiatu	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba wybudowanych obwodnic w sieciach TEN-T	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Zmiana liczby wypadków na przebudowanych odcinkach ⁷⁸	roczna liczba wypadków na 1 mln	Realizacja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

⁷⁷ Wartość realizacyjna wskaźnika podawana na podstawie danych pochodzących z systemu monitorowania POIiŚ, więc dane te będą dostępne po zakończeniu realizacji projektów.

⁷⁸ Wartość realizacyjna wskaźnika podawana na podstawie danych pochodzących z systemu monitorowania POIiŚ, więc dane te będą dostępne po zakończeniu realizacji projektów.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
	pojazdokilometrów	Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zmiana liczby ofiar śmiertelnych wypadków na przebudowanych odcinkach ⁷⁹	liczba ofiar śmiertelnych w ciągu roku na 1 mln pojazdokilometrów	Realizacja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Długość przebudowanych dróg ekspresowych	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu VI za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

⁷⁹ Wartość realizacyjna wskaźnika podawana na podstawie danych pochodzących z systemu monitorowania POIiŚ, więc dane te będą dostępne po zakończeniu realizacji projektów.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu VI wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 21. Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu VI

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Długość autostrad	km	551,7	662,5
Długość dróg ekspresowych	km	257,7	329,9
Długość dróg w sieci TEN-T	km	4 816	bd.*
Liczba lotnisk w sieciach TEN-T	km	8	8 ⁸⁰
Liczba wypadków na pozamiejskich odcinkach dróg krajowych (na 1 mln pojazdokilometrów)	szt.	72,6	bd.*
Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych (na 100 tys. mieszkańców oraz w liczbach bezwzględnych)	osoby	14,3 5444	14,6 5583

Źródło: GUS

* Dane zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźników kontekstowych nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu VI, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

3.6.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu VI w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu VI zatwierdzone zostały 8 kwietnia 2008 r., podczas III posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na III i IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Z uwagi na specyfikę i złożoność inwestycji przewidywanych do realizacji w sektorze transportu, a więc długi czas niezbędny na przygotowanie ich do realizacji, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu VI za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu VI przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

⁸⁰ Strona internetowa Urzędu Lotnictwa Cywilnego: www.ulc.gov.pl, 18.05.2009 r.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji nie usunięto żadnego projektu, a jedyne zmiany na liście dla priorytetu VI wynikały z wydzielenia z projektów drogowych, obejmujących na starej liście kilka odcinków, konkretnych odcinków danej inwestycji liniowej. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W procesie aktualizacji lista projektów w ramach priorytetu VI nie uległa zasadniczym zmianom, nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu. Jedynie w ramach projektów drogowych, każdemu odcinkowi inwestycji liniowej przypisano oddzielny numer porządkowy.

Na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁸¹ w ramach priorytetu VI przewidziano do realizacji **64** projekty indywidualne na **kwotę dofinansowania** ze środków wspólnotowych wynoszącą **10 541,9 mln EUR**, przy czym 47 projektów na łączną kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 8 457,3 mln EUR (96,1% alokacji dla priorytetu) znajduje się na liście podstawowej. Na liście rezerwowej znajduje się dodatkowych 17 projektów o szacowanej wartości dofinansowania UE wynoszącej 2 084,6 mln EUR, co stanowi 23,7% alokacji. Realizacja projektów indywidualnych pozwoliłaby na wykorzystanie całej alokacji środków dla priorytetu VI.

Tabela 22. Liczba i kwoty projektów indywidualnych przewidzianych do realizacji w ramach priorytetu VI, w podziale na działania.

Priorytet VI Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	Liczba projektów indywidualnych (podstawowe i rezerwowe)	Szacunkowy koszt całkowity (mln EUR)	Szacunkowa kwota dofinansowania (mln EUR)
6.1 Drogowa i lotnicza sieć TEN-T	33	11 834,42	8 294,66
6.2 Transport przyjazny środowisku	6	2 459,67	1 721,77
6.3 Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe	25	1 481,75	525,48
Razem Priorytet VI	64	15 775,84	10 541,91

Źródło: *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁸². Kwoty podano zgodnie z Informacją kwartalną o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008 (wg kursu Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej: 3,57305 PLN za EUR).

Zgodnie z zapisami Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji

⁸¹ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, z dnia 13 sierpnia 2008 r.

⁸² Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, z dnia 13 sierpnia 2008 r.

danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. *Wytyczne*, pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano wszystkie zaplanowane pre-umowy w liczbie 61. Dla trzech projektów pre-umowy nie zostały zawarte – dla dwóch z nich pre-umowy nie były planowane, z uwagi na fakt, iż są to projekty złożone pierwotnie w okresie programowania 2004-2006 (projekty z tzw. zamrażarki⁸³), w związku z czym przygotowanie dokumentacji umożliwiającej złożenie wniosku o dofinansowanie dla tych projektów jest na wysokim stopniu zaawansowania. Ponadto, z jednego projektu zrezygnowano (z uwagi na zmianę warunków jego finansowania) i będzie on usunięty z *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* podczas kolejnej aktualizacji.

Zgodnie ze zobowiązaniem podjętym podczas spotkania rocznego z Komisją Europejską, w 2008 r. ogłoszono nabór wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym w zakresie działania 6.1. *Rozwój sieci drogowej TEN-T*. Ogłoszenie o konkursie ukazało się 9 grudnia 2008 r., zaś okres składania wniosków przez beneficjentów przewidziany został w terminie od 9 stycznia do 9 lutego 2009 roku. Przewidziana kwota dofinansowania z Funduszu Spójności wynosi 300 mln EUR, co stanowi 3,4% alokacji dla priorytetu VI i jednocześnie wyczerpuje alokację środków przeznaczoną na konkursy w ramach priorytetu.

W pierwszym półroczu 2009 roku planuje się zakończenie weryfikacji formalnej oraz oceny merytorycznej I stopnia dla wniosków o dofinansowanie złożonych w ramach ww. konkursu.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszły pozytywnie i zostały zarejestrowane w KSI (SIMIK 07-13) 2 wnioski o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **366,1 mln EUR** (4,2% alokacji dla priorytetu). Wnioski te zostały zarejestrowane w ramach działania 6.1. W ramach priorytetu VI do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucji wdrażającej. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych oraz konkursowych w ramach VI priorytetu (w tym, zgodnie z przyjętą procedurą, kontrola przedrealizacyjna projektów).

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Skuteczna, elastyczna i bezpieczna infrastruktura transportowa odgrywa ważną rolę w rozwoju europejskiej gospodarki oraz wpływa pozytywnie na poziom atrakcyjności poszczególnych regionów. Sieci transportowe, dzięki temu, że ułatwiają przepływ ludzi, towarów, zwiększają możliwość wymiany handlowej i wpływają na integrację krajowych rynków, tym samym umożliwiają rozwój regionów. Z tego względu budowa i modernizacja transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) jest bardzo istotna dla realizacji celów Strategii Lizbońskiej.

⁸³ Projekty te były przedłożone KE w latach 2004-2006, jednak ze względu na wyczerpanie się środków nie uzyskały decyzji o dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w latach 2004-2006, a następnie zostały zaktualizowane w trybie art. 5 ust 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego Fundusz Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1164/94.

Zgodnie z zapisami *Krajowego Programu Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji Strategii Lizbońskiej*, problemy transportowe kraju są traktowane priorytetowo przez Rząd Polski. Niezwykle ważnym źródłem wsparcia w realizacji inwestycji w tym obszarze będą środki wspólnotowe. Z tego względu istotnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, w ramach którego 70% alokacji (tj. ponad 19 mld EUR) przeznaczono na dofinansowanie inwestycji w sektorze transportu. Jednym z głównych celów Programu jest poprawa jakości i dostępności infrastruktury transportowej, co wpływa na atrakcyjność gospodarczą i społeczną kraju.

Projekty planowane w ramach priorytetu VI pozwolą zrealizować te założenia poprzez m.in. zwiększenie spójności krajowego systemu transportowego z systemem europejskim, poprawę bezpieczeństwa ruchu i jakości dróg czy podniesienie przepustowości polskich portów lotniczych znajdujących się w sieci TEN-T. W ramach priorytetu VI identyfikuje się dwie pro-lizbońskie kategorie interwencji:

- 21. Autostrady;
- 29. Porty lotnicze.

Szacuje się, że ponad 90% alokacji środków dla priorytetu VI będzie przeznaczonych na wydatki pro-lizbońskie.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.6.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu VI nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją. W okresie sprawozdawczym dobiegły końca prace nad rozstrzygnięciem kwestii pomocy publicznej w ramach działania 6.3 *Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe*. 24 września 2008 r. program pomocy został notyfikowany do KE, przy czym 17 października KE zwróciła się z prośbą o dodatkowe informacje. Do końca okresu sprawozdawczego strona polska przekazała stosowne uzupełnienie⁸⁴.

3.7. Priorytet VII Transport przyjazny środowisku

Realizacja priorytetu VII służyć będzie zwiększeniu udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu w ogólnym przewozie osób i ładunków, co z kolei korzystnie wpłynie na zrównoważenie systemu transportowego oraz zmniejszenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko i redukcję zatłoczenia motoryzacyjnego. W ramach pięciu działań priorytetu wspierane będą inwestycje mające na celu poprawę stanu połączeń kolejowych wchodzących w skład sieci TEN-T, a także wybranych odcinków znajdujących się poza tą

⁸⁴ Program pomocy został zatwierdzony przez KE w lutym 2009 r.

siecią, oraz poprawę obsługi pasażerów w międzynarodowym i międzyregionalnym transporcie kolejowym, zwiększenie konkurencyjności polskich portów morskich w regionie Morza Bałtyckiego oraz zwiększenie udziału przyjaznego środowiska transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych⁸⁵. Finansowane będą także przedsięwzięcia dotyczące zwiększenia udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków oraz poprawy warunków żeglugi na śródlądowych drogach wodnych.

Priorytet obejmuje pięć działań:

- 7.1 *Rozwój transportu kolejowego;*
- 7.2 *Rozwój transportu morskiego;*
- 7.3 *Transport miejski w obszarach metropolitalnych;*
- 7.4 *Rozwój transportu intermodalnego;*
- 7.5 *Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych.*

Głównymi beneficjentami w ramach priorytetu VII będą:

- podmioty zarządzające liniami kolejowymi, portami morskimi, centrami logistycznymi i śródlądowymi drogami wodnymi;
- jednostki samorządu terytorialnego oraz instytucje odpowiedzialne za transport publiczny w metropoliach: warszawskiej, katowickiej, wrocławskiej, łódzkiej, trójmiejskiej, krakowskiej, poznańskiej, bydgosko-toruńskiej, szczecińskiej.

Pod względem wysokości alokacji środków, priorytet VII jest drugim co do wielkości priorytetem POIiŚ. Środki wspólnotowe przeznaczone na wsparcie inwestycji w tym priorytecie stanowią ponad 27,5% alokacji dla POIiŚ, co przesądza o wadze priorytetu i powodzenia w realizacji projektów w tym obszarze.

Tabela 23. *Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie VII*

Priorytet VII Transport przyjazny środowisku	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji Programu (%)
7.1 Rozwój transportu kolejowego	4 863,0	21,9	17,4
7.2 Rozwój transportu morskiego	606,8	2,7	2,2
7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych	2 014,0	9,1	7,2
7.4 Rozwój transportu intermodalnego	111,3	0,5	0,4
7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych	80,9	0,4	0,3
Razem Priorytet VII	7 676,0	34,6%	27,5%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

⁸⁵ Do obszarów metropolitalnych kwalifikujących się do wsparcia w ramach priorytetu VII zaliczają się następujące obszary: warszawski, katowicki, wrocławski, łódzki, trójmiejski, krakowski, poznański, bydgosko-toruński, szczeciński.

3.7.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.7.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 24. Postęp fizyczny w ramach priorytetu VII Transport przyjazny środowisku

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Wskaźniki z Programu												
Liczba projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	100	-	-	100
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Zmodernizowane linie kolejowe	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 248	-	1 566	1 566
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wybudowane i zmodernizowane nabrzeża portowe (km) ⁸⁶	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1,5	-	2,5	2,5
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wybudowane lub zmodernizowane sieci transportu szynowego i trolejbusowego	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	410	-	550	550
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Zbudowane i rozbudowane centra logistyczne oraz terminale kontenerowe	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	3	-	5	5
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Drogi wodne zmodernizowane	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0

⁸⁶ Wartość podana zgodnie z Programem oraz sprawozdaniem z wdrażania priorytetu VII przekazany przez Instytucję Pośredniczącą. W Szczegółowym opisie priorytetów POIiŚ wartości docelowe wskaźnika wynoszą odpowiednio dla 2013 i 2015 roku: 6,6 oraz 8,9 km.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	270	-	370	370
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Poziom ukończenia TEN-T PP 23	%	Realizacja	bd.	bd. ⁸⁷	-	-	-	-	-	-	-	bd.
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	74	-	100	100
		Wartość bazowa	29	-	-	-	-	-	-	-	-	29
Poziom ukończenia TEN-T PP 27	%	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	9	-	17	17
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wartość oszczędności czasu dla przewozu pasażerów i towarów uzyskanych dzięki modernizacji linii kolejowych	euro/rok	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	54 000 000	-	-	54 000 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wzrost zdolności przeładunkowej portów	mln ton	Realizacja	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	3,0	-	3,5	3,5
		Wartość bazowa	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Dodatkowa liczba pasażerów obsługiwanych przez usprawniony transport miejski	os./rok	Realizacja	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-	0,0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	31,5	-	-	31,5
		Wartość bazowa	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0
Wskaźniki ze Szczegółowego opisu priorytetów												
Wybudowane/przebudowane drogi w układach transportowych portów morskich	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

⁸⁷ Wartość realizacyjna wskaźnika podawana na podstawie danych pochodzących z systemu monitorowania POIiŚ, więc dane te będą dostępne po zakończeniu realizacji projektów.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Wybudowane/przebudowane linie kolejowe w układach transportowych portów morskich	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wybudowane/przebudowane linie kolejowe w układach transportowych portów morskich	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Systemy komunikacji miejskiej objęte telematyką	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Liczba wybudowanych obiektów „park&ride” ⁸⁸	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dodatkowa liczba pasażerów obsługiwanych przez usprawniony transport miejski	os./rok	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	31,5	-	31,5	-
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Przebudowane centra logistyczne oraz terminale kontenerowe	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wielkość ładunków obsługiwanych przez wybudowane centra logistyczne i terminale kontenerowe	tys. TEU	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		Wartość bazowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu VII za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

⁸⁸ W procesie monitorowania zostanie również wskazana liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu VII wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 25. Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu VII

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Długość linii kolejowych normalnotorowych	km	19 843	19 797
Długość nabrzeży w portach morskich handlowych	km	75,1	75,7
Czynne trasy tramwajowe	km	933	935
Drogi wodne	km	3 638	3 660
Przewozy ładunków transportem kolejowym*	tys. ton	269 553	245 346
Przewozy ładunków transportem kolejowym *	mln tonokilometrów	49 972	54 253,3
Przewozy pasażerów transportem kolejowym*	tys. os.	258 110	279 657
Przewozy pasażerów transportem kolejowym*	mln pasażerokilometrów	18 157	19 859
Udział transportu przyjaznego środowisku w transporcie osobowym ⁸⁹	%	24,86	28,01
Udział transportu przyjaznego środowisku w transporcie towarowym	%	20,28	17,4

Źródło: GUS

*Wartości wskaźników wymienione w Programie dla roku 2005 w wyniku pomyłki pisarskiej zawierały błędy. Wartości podane w niniejszym sprawozdaniu zostały skorygowane.

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźników kontekstowych nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu VII, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

3.7.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok

⁸⁹ Bez uwzględnienia przewozów komunikacją miejską.

sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu VII w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POLiŚ. Kryteria wyboru projektów* dla priorytetu VII zatwierdzone zostały 8 kwietnia 2008 r., podczas III posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Z uwagi na specyfikę i złożoność inwestycji przewidywanych do realizacji w sektorze transportu, a więc długi czas niezbędny na przygotowanie ich do realizacji, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu VII za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu VII przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 1 duży projekt *Budowa falochronu ostonowego dla portu zewnętrznego w Świnoujściu* o wartości całkowitej wynoszącej 128 mln EUR. Projekty ten będzie realizowany wyłącznie ze środków budżetu państwa. Ponadto na liście dla priorytetu VII wprowadzono zmiany polegające na wydzieleniu z projektów kolejowych, obejmujących na starej liście kilka odcinków, konkretnych odcinków danej inwestycji liniowej, a także podziale projektów z zakresu transportu morskiego na etapy lub przesunięciu projektów pomiędzy listą podstawową a rezerwową. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W procesie aktualizacji listy w ramach priorytetu VII (w działaniu 7.2 *Rozwój transportu morskiego*) usunięto 1 projekt rezerwowy pn. *System łączności operacyjnej i śledzenia jednostek ratowniczych*. Projekt ten pokrywał się zakresem rzeczowym z projektem z listy podstawowej *Krajowy System Bezpieczeństwa Morskiego (KSBM) Etap I*. W uzgodnieniu z Urzędami Morskimi w Gdyni, Słupsku i Szczecinie podjęto decyzję, że Morska Służba Poszukiwania i Ratownictwa (beneficjent usuniętego projektu) wycofa swój projekt rezerwowy, a realizacja systemu łączności będzie wykonana w ramach KSBM. Ponadto w ramach projektów kolejowych, każdemu odcinkowi inwestycji liniowej przypisano oddzielny numer porządkowy. Jednocześnie w ramach priorytetu VII na liście umieszczono 21 nowych projektów: 3 projekty dotyczące modernizacji dworców kolejowych dla Krakowa, Warszawy i Wrocławia, 4 projekty za zakresu transportu morskiego oraz 14 projektów związanych z organizacją Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 dla obszarów metropolitalnych: katowickiego, krakowskiego, poznańskiego, warszawskiego, wrocławskiego i trójmiejskiego.

Na obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁹⁰ w ramach priorytetu VII przewidziano 101 projektów indywidualnych na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 9 251 mln EUR, przy czym 74 projekty na łączną kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 6 744,8 mln EUR (87,9% alokacji dla priorytetu) znajdują się na liście podstawowej. Na liście rezerwowej zaś umieszczono 27 dodatkowych projektów o szacowanej wartości dofinansowania UE wynoszącej 2 506,2 mln EUR, co stanowi 32,6% alokacji. Realizacja projektów indywidualnych pozwoliłaby na wykorzystanie całej alokacji środków dla priorytetu VII.

Tabela 26. Liczba i kwoty projektów indywidualnych, przewidzianych do realizacji w ramach priorytetu VII, w podziale na działania.

Priorytet VII Transport przyjazny środowisku	Liczba projektów indywidualnych (podstawowe i rezerwowe)	Szacunkowy koszt całkowity (mln EUR)	Szacunkowa kwota dofinansowania (mln EUR)
7.1 Rozwój transportu kolejowego	37	10 066,16	6 633,0
7.2 Rozwój transportu morskiego	33	1 676,16	888,5
7.3 Transport miejski w obszarach metropolitalnych	17	3 419,19	1 593,9
7.4 Rozwój transportu intermodalnego	0	0,0	0,0
7.5 Poprawa stanu śródlądowych dróg wodnych	14	159,51	135,6
Razem Priorytet VII	101	15 321,02	9 251,0

*Źródło: Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁹¹. Kwoty podano zgodnie z Informacją kwartalną o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008 (wg kursu Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej: 3,57305 PLN za EUR).

Zgodnie z zapisami Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne, pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano wszystkie zaplanowane pre-umowy w liczbie 79. Dla 22 projektów pre-umowy nie zostały zawarte – dla jednego z nich pre-umowa nie była planowana, z uwagi na fakt, iż jest to projekt złożony pierwotnie w okresie programowania 2004-2006 (projekt z tzw. zamrażarki⁹²) a dokumentacja

⁹⁰ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

⁹¹ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

⁹² Projekty te były przedłożone KE w latach 2004-2006, jednak ze względu na wyczerpanie się środków nie uzyskały decyzji o dofinansowanie ze środków Funduszu Spójności w latach 2004-2006, a następnie zostały zaktualizowane w trybie art. 5 ust 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego Fundusz Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1164/94.

umożliwiająca złożenie wniosku o dofinansowanie dla tego przedsięwzięcia została już przygotowana. Dla pozostałych 21 projektów termin podpisania pre-umów upływa w lutym 2009 r.⁹³

W ramach priorytetu VII nie ogłaszano konkursów w okresie sprawozdawczym. Kwota dofinansowania przewidziana na tryb konkursowy w kolejnym okresie sprawozdawczym wynosi 271,4 mln EUR, co stanowi 3,5% alokacji dla priorytetu.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszedł pozytywnie i został zarejestrowany w KSI (SIMIK 07-13) **1** wniosek o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **187,1 mln EUR** (2,4% alokacji dla priorytetu). Wniosek ten został zarejestrowany w ramach działania 7.1. W ramach priorytetu VII do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucji wdrażającej. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych oraz konkursowych w ramach VII priorytetu (w tym, zgodnie z przyjętą procedurą, kontrola przedrealizacyjna projektów).

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Skuteczna, elastyczna i bezpieczna infrastruktura transportowa odgrywa ważną rolę w rozwoju europejskiej gospodarki oraz wpływa pozytywnie na poziom atrakcyjności poszczególnych regionów. Sieci transportowe, dzięki temu, że ułatwiają przepływ ludzi, towarów, zwiększają możliwość wymiany handlowej i wpływają na integrację krajowych rynków, tym samym umożliwiają rozwój regionów. Dlatego też dla realizacji Strategii Lizbońskiej istotne są m.in. ułatwienie dostępu do rynku usług portowych, poprawa standardów bezpieczeństwa morskiego oraz działania wpływające w korzystny sposób na środowisko, np. usprawnienie i zwiększenie efektywności oraz zapewnienie bezpieczeństwa systemu transportowego poprzez wsparcie systemów transportu publicznego i kolejowego.

Polski rząd problemy transportowe kraju traktuje priorytetowo i niezwykle ważnym źródłem wsparcia w realizacji inwestycji w tym obszarze będą środki wspólnotowe. Z tego względu ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Jednym z jego celów poprawa jakości i dostępności infrastruktury transportowej. Infrastruktura ta jest ważnym czynnikiem w działalności wielu przedsiębiorstw oraz wpływa na atrakcyjność gospodarczą i społeczną regionów.

Środki finansowe VII priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przyczynią się do powstania nowoczesnej i zdywersyfikowanej infrastruktury transportowej. Przebudowa, modernizacja i rozbudowa infrastruktury transportowej będzie uwzględniała również wymogi racjonalnego wykorzystania przestrzeni i ochrony zasobów przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem eliminowania, a co najmniej ograniczenia negatywnego wpływu transportu na spadek różnorodności biologicznej, fragmentację ekosystemów i zaburzenie funkcjonowania korytarzy ekologicznych. Projekty planowane w ramach priorytetu VII pozwolą zrealizować te założenia poprzez m.in. zwiększenie udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu w ogólnym przewozie osób i ładunków. Pro-lizbońskie kategorie interwencji w ramach priorytetu VII to:

⁹³ Na początku kolejnego okresu sprawozdawczego IW podpisała z beneficjentami 21 pre-umów.

- 16. Kolejce;
- 17. Kolejce sieci TEN-T;
- 27. Transport multimodalny (sieci TEN-T);
- 30. Porty;
- 52. Promocja czystej komunikacji miejskiej.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Ponadto, w kryteriach wyboru projektów, na poziomie oceny merytorycznej I stopnia, umieszczono osobne kryterium oceny rozwiązań w zakresie dostosowania obiektów i taboru kolejowego do potrzeb osób z ograniczoną zdolnością ruchową, niedosłyszących, niedowidzących oraz słabowidzących.

3.7.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu VII nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją, z wyjątkiem kwestii związanych z pomocą publiczną w tym obszarze.

W ramach priorytetu VII pomoc publiczna dotyczy działań 7.1, 7.3 i 7.4. Projekty w ramach działania 7.3 oraz część przedsięwzięć w działaniu 7.1 (dot. zakupu taboru) będą wspierane w oparciu o rozporządzenia unijne 1191/69 (do 2 grudnia 2009 r.) i 1370/2007 (od 3 grudnia 2009 r.). Przygotowane zostały *Wytyczne w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym*, regulujące zasady wypłacania rekompensat w sektorze transportu zbiorowego w okresie przejściowym do 3 grudnia 2009 r. i po tej dacie dla programów operacyjnych. Prace nad ww. wytycznymi dobiegły końca w okresie sprawozdawczym⁹⁴. W zakresie działania 7.4 program pomocy został notyfikowany 24 października 2008 r., KE wystąpiła o dodatkowe wyjaśnienia⁹⁵.

Ponadto, w związku ze światową recesją i słabnącą sytuacją gospodarczą kraju, w zakresie projektów kolejowych i metra warszawskiego, wystąpiła możliwość trudności w pokryciu kosztów w części ze środków krajowych. Dlatego też, jako środek zaradczy, przewiduje się przedstawienie propozycji zmian do Programu polegających na korekcie proporcji w montażu finansowym dla wspomnianych projektów i zwiększeniu udziału środków wspólnotowych w dofinansowaniu do poziomu 85%.

⁹⁴ Wytyczne w zakresie zasad dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym weszły w życie 2 lutego 2009 r.

⁹⁵ 14 stycznia 2009 r. UOKiK przekazał do KE stosowne wyjaśnienia.

3.8. Priorytet VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe

Wsparcie udzielone w ramach priorytetu VIII ma służyć poprawie bezpieczeństwa oraz dostępności komunikacyjnej Polski i krajowych połączeń międzyregionalnych. W zakresie czterech działań w ramach priorytetu realizowane będą projekty mające na celu poprawę stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym i stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią. Wsparcie uzyskają również projekty związane z rozwojem Inteligentnych Systemów Transportowych, szczególnie dotyczące systemów zarządzania ruchem oraz zapewnienia niezbędnych standardów bezpieczeństwa w transporcie lotniczym zgodnie z przepisami międzynarodowymi i krajowymi.

Beneficjentami w ramach priorytetu VIII będą przede wszystkim:

- podmioty zarządzające drogami krajowymi oraz lotniskami;
- podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo ruchu drogowego i lotniczego;
- jednostki samorządu terytorialnego;
- podmioty związane z obsługą podróży i zarządzaniem transportem publicznym.

Środki przewidziane na wsparcie realizacji projektów w tym priorytecie stanowią ponad połowę wszystkich środków EFRR przewidzianych w ramach POIiŚ.

Tabela 27. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie VIII

Priorytet VIII	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe	2 945,5	51,3%	10,6%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

3.8.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.8.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 28. Postęp fizyczny w ramach priorytetu VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Liczba projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	60	-	-	60
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wybudowane i zmodernizowane drogi ekspresowe	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	484	-	641	641
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
w tym: w sieci TEN-T	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	89	-	89	89
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Drogi krajowe przebudowane do nośności 115 kN/oś	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	225	-	300	300
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba przebudowanych miejsc niebezpiecznych	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	15	-	20	20
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba przebudowanych lotnisk w zakresie ochrony i bezpieczeństwa	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	11	-	-	11
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wartość oszczędności czasu dla przewoźników	(euro/rok)	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007*	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
i towarów uzyskanych dzięki budowie i modernizacji dróg		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	36 000 000	-	-	36 000 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu VIII za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu VIII wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 29. Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu VIII

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Liczba wypadków na pozamiejskich odcinkach dróg krajowych (na 1 mln pojazdokilometrów)	szt.	72,6	bd.
Liczba ofiar śmiertelnych wypadków drogowych (na 100 tys. mieszkańców oraz w liczbach bezwzględnych)	osoby	14,3 5 444	14,6 5 583
Liczba lotnisk	szt.	12	12

Źródło: GUS

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźników kontekstowych nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu VIII, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

3.8.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu VIII w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ. Kryteria wyboru projektów* dla priorytetu VIII zatwierdzone zostały 8 kwietnia 2008 r., podczas III posiedzenia Komitetu Monitorującego, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Z uwagi na specyfikę i złożoność inwestycji przewidywanych do realizacji w sektorze transportu, a więc długi czas niezbędny na przygotowanie ich do realizacji, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu VIII za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu VIII przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji nie usunięto żadnego projektu, a jedyne zmiany na liście dla priorytetu VIII wynikały z wydzielenia z projektów drogowych, obejmujących na starej liście kilka odcinków, konkretnych odcinków danej inwestycji liniowej. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W procesie aktualizacji lista projektów w ramach priorytetu VIII nie uległa zasadniczym zmianom, nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu. Jedynie w ramach projektów drogowych, każdemu odcinkowi inwestycji liniowej przypisano oddzielny numer porządkowy.

Na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*⁹⁶ w ramach priorytetu VIII przewidziano 18 projektów indywidualnych na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 3 655,8 mln EUR, przy czym 15 projektów na łączną kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych wynoszącą 2 214,1 mln EUR (75,2% alokacji dla priorytetu) znajdują się na liście podstawowej. Na liście rezerwowej zaś umieszczono 3 dodatkowe projekty o szacowanej wartości dofinansowania UE wynoszącej 1 441,6 mln EUR, co stanowi 48,9% alokacji. Realizacja projektów indywidualnych pozwoliłaby na wykorzystanie całej alokacji środków dla priorytetu VIII.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów

⁹⁶ Lista projektów indywidualnych opublikowana w Monitorze Polskim nr 58, pozycja 521, w dniu 13 sierpnia 2008 r.

indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne, pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano pre-umowy dla wszystkich 18 projektów indywidualnych w ramach priorytetu VIII.

Na nabory wniosków w trybie konkursowym przeznaczono 527,9 mln EUR, co stanowi prawie 18% alokacji dla priorytetu. W okresie sprawozdawczym w ramach priorytetu VIII ogłoszono 2 konkursy naboru wniosków o dofinansowanie, na łączną kwotę 350 mln EUR (66,3% alokacji na konkursy):

- w ramach działania 8.2. *Drogi krajowe poza siecią TEN-T*: ogłoszenie o naborze ukazało się 9 września 2008 r., środki wspólnotowe przeznaczone na wsparcie projektów w ramach tego konkursu wynoszą 300 mln EUR;
- w ramach działania 8.4. *Bezpieczeństwo i ochrona transportu lotniczego*: ogłoszenie o naborze ukazało się 9 grudnia 2008 r., okres składania wniosków przewidziany został w terminie od 9 stycznia do 9 lutego 2009 roku. środki wspólnotowe przeznaczone na wsparcie projektów w ramach tego konkursu wynoszą 50 mln EUR.

W ramach konkursu dla działania 8.1 wpłynęło 49 wniosków o dofinansowanie, na kwotę dofinansowania ze środków wspólnotowych i krajowych wynoszącą 1 163,8⁹⁷ mln EUR. Wszystkie złożone wnioski zostały pozytywnie ocenione pod względem formalnym. W pierwszej połowie 2009 roku planuje się zakończenie weryfikacji formalnej i oceny merytorycznej I stopnia w ramach konkursu dla działania 8.4 oraz zakończenie wszystkich etapów oceny merytorycznej projektów konkursowych w ramach działania 8.1.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszedł pozytywnie i został zarejestrowany w KSI (SIMIK 07-13) **1** wniosek o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **133,5 mln EUR** (4,5% alokacji dla priorytetu). Wniosek ten został zarejestrowany w ramach działania 8.2. W ramach priorytetu VIII do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucji wdrażającej. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych oraz konkursowych w ramach VIII priorytetu (w tym, zgodnie z przyjętą procedurą, kontrola przedrealizacyjna projektów).

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Skuteczna, elastyczna i bezpieczna infrastruktura transportowa odgrywa ważną rolę w rozwoju europejskiej gospodarki oraz wpływa pozytywnie na poziom atrakcyjności poszczególnych regionów. Sieci transportowe, dzięki temu, że ułatwiają przepływ ludzi, towarów, zwiększają możliwość wymiany handlowej i wpływają na integrację krajowych rynków, tym samym umożliwiają rozwój regionów. Dlatego też dla realizacji Strategii usprawnienie i zwiększenie efektywności oraz zapewnienie bezpieczeństwa systemu

⁹⁷ Dane zostały przeliczone po kursie obowiązującym dla sprawozdania rocznego za 2008 r. tj. kursie EBC z przedostatniego dnia roboczego okresu sprawozdawczego (30 grudnia 2008 r.) wynoszącym 4,1465 EUR/PLN.

transportowego poprzez wsparcie systemów transportu publicznego i kolejowego jest niezwykle istotne.

Polski rząd problemy transportowe kraju traktuje priorytetowo i niezwykle ważnym źródłem wsparcia w realizacji inwestycji w tym obszarze będą środki wspólnotowe. Z tego względu ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Jednym z jego celów jest poprawa jakości i dostępności infrastruktury transportowej. Infrastruktura ta jest ważnym czynnikiem w działalności wielu przedsiębiorstw oraz wpływa na atrakcyjność gospodarczą i społeczną regionów.

Środki finansowe VIII priorytetu Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przyczynią się do powstania zintegrowanych systemów komunikacji zbiorowej i poprawy stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Projekty planowane w ramach priorytetu VIII pozwolą zrealizować te założenia poprzez m.in. poprawę stanu bezpieczeństwa transportu oraz dostępności komunikacyjnej kraju. Pro-lizbońskie kategorie interwencji w ramach priorytetu VIII to:

- 20. *Autostrady;*
- 28. *Inteligentne systemy transportu;*
- 29. *Porty lotnicze.*

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.8.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu VIII nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją, z wyjątkiem długotrwałych prac nad rozstrzygnięciem kwestii pomocy publicznej w ramach działania 8.3 *Rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych*. Do końca okresu sprawozdawczego trwały prace nad przygotowaniem projektu *rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie pomocy na inwestycje mające na celu rozwój inteligentnych systemów transportowych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007 – 2013*. Program pomocy powinien zostać przyjęty przez KE w pierwszej połowie przyszłego okresu sprawozdawczego⁹⁸.

3.9. Priorytet IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Głównym celem priorytetu IX jest zmniejszenie oddziaływania sektora energetyki na środowisko. Podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii oraz wzrost efektywności energetycznej w procesie użytkowania energii, jak również wzrost

⁹⁸ 6 lutego KRM wydał zgodę na notyfikację Programu. Notyfikacja do KE została dokonana 11 marca 2009 r.

wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw, stanowią cele szczegółowe priorytetu.

Realizacja celów tego priorytetu ma znaczenie zarówno dla zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poprzez zmniejszenie zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną oraz dywersyfikację źródeł energii w kierunku energii odnawialnej, jak również jest niezwykle istotna z punktu widzenia ochrony środowiska, ponieważ zmniejszenie zużycia energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii niesie za sobą ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

W ramach 6 działań priorytetu wsparcie uzyskają projekty obejmujące zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej w sektorze energetycznym (tj. podwyższenie sprawności wytwarzania oraz obniżenie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii) i obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw. Ponadto wsparcie przeznaczone będzie na przygotowanie dokumentacji technicznej dotyczącej inwestycji zgodnych z celami priorytetu.

Przewidywanym efektem realizacji priorytetu jest zmniejszenie zużycia energii pierwotnej oraz emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych, jak również wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Tabela 30. Alokacja środków wspólnotowych w prioryecie IX

Priorytet IX	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna	748	3,4%	2,7%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Beneficjentami priorytetu będą przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia, podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny, organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, państwowe szkoły wyższe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, kościoły, kościelne osoby prawne i ich stowarzyszenia oraz inne związki wyznaniowe oraz podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego.

3.9.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.9.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 31. Postęp fizyczny w ramach priorytetu IX Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba zrealizowanych projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	110	-	-	110
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wartość zrealizowanych projektów	euro	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	2 950 000 000	-	-	2 950 000 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Dodatkowa moc zainstalowana w elektro-wniach wykorzysta-jących OZE	MW	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	690	-	-	690
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Dodatkowa moc zainstalowana w kogeneracji	MW	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	220	-	-	220
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji projektów	MWh	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 200 000	-	-	1 200 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Ilość energii wytworzonej z OZE w wyniku realizacji projektów	GWh/rok	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 000	-	-	1 000

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Roczna produkcja biokomponentów / biopaliw w wyniku realizacji projektów	tys. ton	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 000	-	-	1 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Uniknięte emisje CO ₂ związane z oszczędnościami energii w wyniku realizacji projektów	tys. ton	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 000	-	-	1 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetów IX i X za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu IX wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 32. *Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu IX*

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2005	Wartość w roku 2007
Moc zainstalowana energii elektrycznej z OZE	MW	1 128,89*	1 353,99
Produkcja energii elektrycznej z OZE	GWh/rok	3 847,22**	5 429,35
Moc zainstalowana energii elektrycznej w elektrociepłowniach zawodowych (kogeneracja)	MW	5 725,5	5 897,7
Roczna produkcja biokomponentów/ biopaliw (z wyłączeniem bioetanolu)	tys. ton	64	43,8

Źródło: dane przekazane przez instytucję pośredniczącą

* wartości zmienione (Agencja Rynku Energii – *Statystyka elektroenergetyki polskiej*);

** zgodnie ze sprawozdaniem G-10.5 o stanie urządzeń elektrycznych i kosztach według napięć sporządzanym na podstawie wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki w sprawie obowiązków sprawozdawczych w zakresie gospodarki paliwowo-energetycznej (Dz. U. Nr 56, poz. 364, z dnia 23 marca 1998 r.)

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźników kontekstowych nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu IX, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

3.9.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu IX w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych. Podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, które odbyło się 6 marca 2008 r. zatwierdzone zostały *Kryteria wyboru projektów* dla priorytetu IX, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV i V posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Z uwagi na specyfikę i złożoność inwestycji przewidywanych do realizacji w sektorze energetyki, a więc długi czas niezbędny na przygotowanie ich do realizacji, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu IX za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu IX przewidziano wybór projektów do realizacji wyłącznie w trybie konkursowym, w związku z czym alokacja UE przewidziana na konkursy wynosi 100% alokacji dla priorytetu (748 mln EUR). Do końca okresu sprawozdawczego ogłoszono 1 konkurs o wartości 40,3 mln EUR (w ramach działania 9.3), co stanowi 5,4% alokacji przeznaczonej na konkursy w ramach priorytetu IX, przy czym nabór wniosków nie rozpoczął się w okresie sprawozdawczym. W następnym okresie sprawozdawczym planowane jest ogłaszanie konkursów w pozostałych działaniach priorytetu (9.1, 9.2, 9.4, 9.5 i 9.6).

W związku powyższym w okresie sprawozdawczym nie złożono żadnych wniosków o dofinansowanie, a co za tym idzie nie podpisano umów o dofinansowanie i nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów. W bieżącym okresie sprawozdawczym nie rozpoczęto naboru projektów dla działań 9.1, 9.2, 9.4, 9.5 i 9.6.

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Utworzenie nowoczesnej infrastruktury energetycznej jest warunkiem wstępnym realizacji Strategii Lizbońskiej. Aby wzrost gospodarczy był przyjazny środowisku, konieczne jest wprowadzanie innowacji ekologicznych, w szczególności w zakresie efektywnego wykorzystania energii. Istotnym elementem strategii jest dokończenie budowy konkurencyjnych rynków energii elektrycznej i gazu ziemnego. Zakończenie tego procesu uwarunkowane jest istnieniem sprawnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej oraz gazu. Stąd realizacja celów określonych w Programie dla energii ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów Strategii Lizbońskiej. Inwestycje, które będą wdrażane w ramach priorytetu IX w całości wpisują się w cele Strategii Lizbońskiej. Szacunkowy podział alokacji na kategorie interwencji określone w załączniku IV do rozporządzenia ogólnego 1083/2006 przedstawia się następująco:

- 39 *Energia odnawialna: wiatrowa* - 23%;
- 40 *Energia odnawialna: słoneczna* - 1%;
- 41 *Energia odnawialna: z biomasy* - 33%;
- 42 *Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe* - 6%;
- 43 *Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią* - 37%.

Realizacja priorytetu IX jest ściśle związana z *Krajowym Programem Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej*, wnosząc istotny wkład do priorytetu KPR 2008-2011 *Innowacyjna Gospodarka*, w działaniu 4 *Zagwarantowanie odpowiedniej dla potrzeb nowoczesnej gospodarki infrastruktury transportowej, przesyłowej i teleinformatycznej*. Inwestycje planowane do wsparcia w priorytecie IX realizują jedno z zadań służących celom założonym w KPR 2008-2011: *wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej*. Spodziewanym rezultatem krajowych reform w obszarze nowoczesnej gospodarki przesyłowej jest poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez m.in. tworzenie nowych zdolności przesyłowych, poprawę przepustowości systemu przesyłowego, rozbudowę podziemnych magazynów gazu oraz poprawę dostępności społeczności lokalnych do gazu ziemnego.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.9.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Główne problemy mające wpływ na realizację priorytetu odnosiły się do wyjaśnienia kwestii związanych z występowaniem pomocy publicznej w działaniach 9.1, 9.4 i 9.5.

W związku z przyjęciem przez KE w dniu 7 lipca 2008 r. *rozporządzenia w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu WE uznających niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem (wyłączenia blokowe)*, Ministerstwo Gospodarki przygotowało projekty rozporządzeń⁹⁹ w sprawie udzielania pomocy publicznej dla działań 9.1 i 9.4. W okresie sprawozdawczym projekty rozporządzeń zostały uzgodnione z UOKiK oraz przekazane do Rządowego Centrum Legislacji (RCL). W grudniu 2008 r. RCL zgłosiło uwagi do przekazanych projektów rozporządzeń.

Termin uruchomienia naboru dla działania 9.5 uzależniony jest od zatwierdzenia programu pomocowego przez KE.

W działaniu 9.5 notyfikacja została już dokonana, KE przekazała prośbę o uzupełnienie, odpowiedzi zostały przesłane do KE w grudniu 2008 r.¹⁰⁰

Dodatkowo, w zakresie działań 9.2 i 9.6 konieczne jest potwierdzenie przez KE, że pomoc publiczna nie występuje. 22 września i 7 października 2008 r. Ministerstwo Gospodarki przesłało do KE stosowne uzasadnienia, jednakże KE poinformowała o konieczności formalnego notyfikowania tych działań.¹⁰¹

3.10. Priorytet X Bezpieczeństwo energetyczne

Poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez tworzenie nowych zdolności przesyłowych i transportowych gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów ropopochodnych, energii elektrycznej oraz poprzez rozbudowę podziemnych magazynów gazu ziemnego i magazynowanie ropy naftowej i jej pochodnych, a także poprzez zapewnienie dostępności sieci gazowej na terenach niegazyfikowanych i modernizację istniejących sieci dystrybucji jest głównym celem priorytetu X.

Dywersyfikacja źródeł energii będzie dodatkowo wspierana poprzez zwiększenie dostępności na rynku urządzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Cele szczegółowe priorytetu to:

- rozwój systemów przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów ropopochodnych;
- rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej;
- budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego, a także magazynowanie ropy naftowej i produktów ropopochodnych;
- budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niegazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji;

⁹⁹ Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy jednostek wysokosprawnego wytwarzania energii i rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy jednostek wytwarzających energię elektryczną lub ciepło z odnawialnych źródeł energii.

¹⁰⁰ 2 grudnia 2008 r. została przekazana odpowiedź do KE. 2 lutego 2009 r. KE zgłosiła kolejne pytania do projektu programu pomocowego. Odpowiedzi zostały przesłane do KE 25 lutego 2009 r.

¹⁰¹ 2 lutego 2009 r. notyfikacja negatywna została przekazana do KE.

- rozwój przemysłu produkującego urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych.

Tabela 33. Alokacja środków wspólnotowych w prioryecie X

Priorytet X	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii	974	17%	3,5%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

W ramach priorytetu wsparcie uzyskają działania obejmujące rozwój systemów przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego, ropy naftowej i jej produktów, rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej oraz budowa i rozbudowa podziemnych magazynów gazu ziemnego i produktów ropopochodnych. Dofinansowanie w ramach priorytetu obejmie także budowę systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych. Ponadto wsparcie przeznaczone będzie na przygotowanie dokumentacji technicznej dotyczącej inwestycji zgodnych z celami priorytetu.

Przewidywane efekty realizacji priorytetu:

- zmniejszenie barier technicznych funkcjonowania konkurencji na rynkach paliw i energii, zapewnienie ciągłości oraz bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego i energii elektrycznej, zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw gazu ziemnego i ropy naftowej oraz jej produktów;
- wzrost wydajności systemów przesyłowych i dystrybucyjnych;
- wzrost pojemności podziemnych magazynów gazu ziemnego oraz paliw;
- wzrost dostępności istniejącej i powstałej infrastruktury dla stron trzecich;
- wzrost dostępności urządzeń do wytwarzania paliw i energii z OZE na rynku.

Beneficjentami priorytetu X będą przedsiębiorcy.

3.10.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.10.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 34. Postęp fizyczny w ramach priorytetu X Bezpieczeństwo energetyczne

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba zrealizowanych projektów z zakresu produkcji urządzeń dla OZE	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	10	-	-	10
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Długość nowowybudowanych gazociągów przesyłowych	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 000	-	-	1 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Długość nowowybudowanych gazociągów dystrybucyjnych	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	4 900	-	-	4 900
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Długość nowo-wybudowanych ropociągów i rurociągów produktowych	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	450	-	-	450
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Długość wybudowa-nych elektro-energetycznych sieci przesyłowych	km	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	600	-	-	600
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Liczba klientów podłączona do sieci gazowej	mln osób	Realizacja	6,6	6,6	-	-	-	-	-	-	-	6,6
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	6,7	-	-	6,7

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość bazowa	6,4	-	-	-	-	-	-	-	-	6,4
Roczna zdolność do odbioru gazu skroplonego dostarczanego drogą morską	mld m ³	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Pojemność czynna podziemnych magazynów gazu ziemnego	mln m ³	Realizacja	1 660,17	1 660,17	-	-	-	-	-	-	-	1 660,17
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	2 800,00	-	-	2 800,00
		Wartość bazowa	1 621,73	-	-	-	-	-	-	-	-	1 621,73
Roczna ilość importowanej ropy naftowej lub produktów naftowych transportowanych nowymi rurociągami	mln ton	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	14,5	-	-	14,5
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Dodatkowa moc przesyłowa energii elektrycznej na połączeniach transgranicznych	MW	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	700	-	-	700
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetów IX i X za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Poniżej przedstawione zostały wartości wskaźników kontekstowych zawartych w dokumencie programowym dla priorytetu X wraz z wartościami zaktualizowanymi na 2007 rok.

Tabela 35. Wskaźniki kontekstowe dla priorytetu X

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Wartość w roku 2006	Wartość w roku 2007	Wartość w roku 2008
Długość sieci dystrybucyjnej gazu ziemnego	tys. km	104,0	110,5	-
Długość sieci przesyłowej gazu ziemnego	tys. km	14,05 ¹⁰²	9,64	9,68
Długość ropociągów	km	894	894	894
Długość rurociągów produktowych	km	830	830	830
Ilość ropy sprowadzanej do Polski	mln ton	19,4	20,9	20,8
Długość elektroenergetycznych sieci przesyłowych	km	13 000	13 018	-
Całkowite zdolności przesyłowe* (TTC export)	MW	2 000	1 900	-

Źródło: dane przekazane przez instytucję pośredniczącą

* zgodnie ze sprawozdaniem G-10.5 o stanie urządzeń elektrycznych i kosztach według napięć sporządzanym na podstawie wymogów określonych w *rozporządzeniu Ministra Gospodarki w sprawie obowiązków sprawozdawczych w zakresie gospodarki paliwowo-energetycznej* (Dz. U. Nr 56, poz. 364, z dnia 23 marca 1998 r.)

Biorąc pod uwagę stan zaawansowania priorytetu, należy mieć na uwadze, że zmiana wartości wskaźników kontekstowych nie wynika z realizacji inwestycji w ramach priorytetu X, jak również nie miała wpływu na wdrażanie priorytetu.

3.10.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu X w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POLiŚ*. Podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, które odbyło się 6 marca 2008 r. zatwierdzone zostały *Kryteria wyboru projektów* dla priorytetu X, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na V posiedzeniu Komitetu Monitorującego. W celu przygotowania do uruchomienia działań, w których udzielana jest pomoc publiczna opracowane zostały projekty rozporządzeń Ministra Gospodarki w sprawie udzielania pomocy publicznej:

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy i przebudowy sieci dystrybucyjnej gazowej oraz prawidłowego funkcjonowania systemu dystrybucyjnego gazowego w ramach działania

¹⁰² Wartość przed zmianą umowy leasingu pomiędzy OGP Gaz-System S.A. a PGNIG S.A.

10.2 Budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, lata 2007-2013;

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub rozbudowy przedsiębiorstw produkujących maszyny i urządzenia służące do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii oraz biokomponentów i biopaliw ciekłych w ramach działania 10.3 Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, lata 2007-2013.

Z uwagi na specyfikę i złożoność inwestycji przewidywanych do realizacji w sektorze energetyki, a więc długi czas niezbędny na przygotowanie ich do realizacji, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu X za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe. Niemniej jednak, niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu X przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 10 projektów indywidualnych (3 z listy podstawowej oraz 7 z listy rezerwowej) o łącznej wartości całkowitej wynoszącej 689,8 mln EUR (500,7 mln EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 189,1 mln EUR dla projektów z listy rezerwowej). Wśród tych projektów znajdowały się 3 duże projekty (2 z listy podstawowej i 1 z listy rezerwowej) o wartości całkowitej w wysokości 538,9 mln EUR (469,9 mln EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 69 mln EUR dla projektu z listy rezerwowej). Ponadto projekt pn. *Budowa / ługowanie podziemnych magazynów ropy naftowej i paliw ciekłych w górotworze na terenie gminy Kosakowo* został przesunięty na listę podstawową. Na liście pozostało 20 projektów indywidualnych istotnych z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W wyniku aktualizacji listy dla sektora energetyki nie dodano żadnego nowego projektu. Na wniosek beneficjenta oraz Ministra Gospodarki z listy dla priorytetu X usunięto 1 projekt rezerwowy pn. *Połączenie elektroenergetyczne Polska – Słowacja*, ze względu na ograniczone możliwości rozbudowy Krajowego Systemu Przesyłowego w południowej Polsce do 2015 r. oraz stanowisko firmy SEPS - słowackiego OSP – o oczekiwanym terminie realizacji połączenia po 2018 r. Wobec powyższego Ministerstwo Gospodarki przewiduje umieszczenie na liście rezerwowej innego projektu z zakresu elektroenergetyki podczas kolejnych aktualizacji listy.

Na realizację 19 projektów znajdujących się na obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego*

*Infrastruktura i Środowisko*¹⁰³ przewiduje się kwotę dofinansowania środkami UE wynoszącą 922,9 mln EUR (94,7% alokacji dla priorytetu), przy czym na liście podstawowej znajduje się 13 przedsięwzięć o wartości dofinansowania 766,2 mln EUR (78,6% alokacji), zaś na liście rezerwowej 6 projektów na kwotę 156,7 mln EUR (16,1% alokacji).

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. *Wytyczne* pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego z beneficjentami podpisano 17 pre-umów (dla 2 projektów pre-umowy nie będą podpisywane z uwagi na decyzję beneficjenta o braku możliwości ich realizacji. Wycofanie tych projektów z listy planowane jest podczas aktualizacji, która zakończy się z początkiem kolejnego okresu sprawozdawczego). Termin podpisywania umów o dofinansowanie dla projektów umieszczonych na liście (działanie 10.1) uzależniony jest od decyzji KE w sprawie pomocy publicznej (notyfikacji w celu uzyskania pewności prawnej dla projektu indywidualnego oraz notyfikacji indywidualnych na podstawie art. 88 ust. 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską).

Szacowana kwota przeznaczona na nabór wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym w ramach priorytetu X wynosi **209,3 mln EUR**, tj. 21,5% alokacji dla priorytetu. Do końca okresu sprawozdawczego w ramach priorytetu X nie ogłoszono żadnych konkursów, nie rozpoczęły się zatem nabory projektów.

Do końca okresu sprawozdawczego nie złożono żadnych wniosków o dofinansowanie, a co za tym idzie nie podpisano umów o dofinansowanie i nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów. W następnym okresie sprawozdawczym w ramach priorytetu X planowane jest ogłoszenie konkursów dla działań 10.2 i 10.3 (w działaniu 10.1 planowany jest wyłącznie indywidualny tryb wyboru projektów).

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Utworzenie nowoczesnej infrastruktury energetycznej jest warunkiem wstępnym realizacji Strategii Lizbońskiej. Aby wzrost gospodarczy był przyjazny środowisku, konieczne jest wprowadzanie innowacji ekologicznych, w szczególności w zakresie efektywnego wykorzystania energii. Istotnym elementem strategii jest dokończenie budowy konkurencyjnych rynków energii elektrycznej i gazu ziemnego. Zakończenie tego procesu uwarunkowane jest istnieniem sprawnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej oraz gazu. Stąd realizacja celów określonych w Programie dla energii ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów Strategii Lizbońskiej. Inwestycje, które będą wdrażane w ramach priorytetu X wpisują się w cele Strategii Lizbońskiej. Szacunkowy podział alokacji na kategorie interwencji określone w załączniku IV do rozporządzenia ogólnego 1083/2006 przedstawia się następująco:

- 34 *Energia elektryczna (sieci TEN-E)* - 21,2%;
- 35 *Gaz ziemny* - 39,9%;
- 36 *Gaz ziemny (sieci TEN-E)* - 20,4%;
- 37 *Produkty ropopochodne* - 15,7%;

¹⁰³ Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego **31 lipca 2008 r.** i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

- 39 *Energia odnawialna: wiatrowa* - 1,3%;
- 40 *Energia odnawialna: słoneczna* - 0,1%;
- 41 *Energia odnawialna: z biomasy* - 1,3%;
- 42 *Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe* – 0,1%;

przy czym kategoriami „pro-lizbońskimi” są 34, 36 i 39-42.

Realizacja priorytetu X jest ściśle związana z *Krajowym Programem Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej*, wnosząc istotny wkład do priorytetu KPR 2008-2011 *Innowacyjna Gospodarka*, w działaniu 4 *Zagwarantowanie odpowiedniej dla potrzeb nowoczesnej gospodarki infrastruktury transportowej, przesyłowej i teleinformatycznej* i działaniu 5 *Zapewnienie warunków konkurencji w sektorach sieciowych*. Inwestycje planowane do wsparcia w priorytecie X realizują zadania służące celom założonym w KPR 2008-2011: *wsparcie budowy i modernizacji infrastruktury elektroenergetycznej i budowa i modernizacja infrastruktury w zakresie gazu ziemnego*. Spodziewanym rezultatem krajowych reform w obszarze nowoczesnej gospodarki przesyłowej jest poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez m.in. tworzenie nowych zdolności przesyłowych, poprawę przepustowości systemu przesyłowego, rozbudowę podziemnych magazynów gazu oraz poprawę dostępności społeczności lokalnych do gazu ziemnego.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

3.10.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Główne problemy mające wpływ na realizację priorytetu odnoszą się do wyjaśnienia kwestii związanych z występowaniem pomocy publicznej w działaniach 10.2 i 10.3.

Notyfikacje programów pomocowych dla działań 10.2 i 10.3 zostały już dokonane. KE zgłosiła uwagi, odpowiedzi zostały przekazane do KE w grudniu 2008 r.¹⁰⁴

Dodatkowo, w ramach działania 10.1 w przygotowaniu są notyfikacje indywidualne, w tym notyfikacje indywidualne w celu uzyskania pewności prawnej. Przekazanie dokumentów do KE będzie następowało w różnych terminach, w zależności od projektu.¹⁰⁵

¹⁰⁴ 2 lutego 2009 r. KE zgłosiła kolejne pytania do projektu programu pomocowego. Odpowiedzi zostały przesłane do KE 25 lutego 2009 r.

¹⁰⁵ 27 lutego 2009 r. dokonano prenotyfikacji do KE dla projektów magazynów gazu PGNiG oraz prenotyfikacji dla projektów gazociągów Gaz-Systemu..

3.11. Priorytet XI Kultura i dziedzictwo kulturowe

Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski jest głównym celem priorytetu XI.

Cele szczegółowe priorytetu to:

- ochrona, zachowanie i efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym;
- poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury;
- rozwój infrastruktury szkolnictwa artystycznego.

Wsparciem objęte będą projekty z zakresu ochrony i zachowania zabytków nieruchomych o znaczeniu ponadregionalnym, w tym znajdujących się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego UNESCO lub uznanych przez Prezydenta RP za Pomniki Historii. Do realizacji przewidziano między innymi działania związane z renowacją, restauracją, rewitalizacją, rewitalizacją i zabezpieczeniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków i zespołów tych obiektów wraz z ich otoczeniem.

Dofinansowanie będą mogły uzyskać również projekty z zakresu konserwacji i zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego, takich jak na przykład: zabytkowe muzealia, starodruki, księgozbiory, a także projekty z zakresu rozwoju zasobów cyfrowych w dziedzinie zabytkowych zasobów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych. Dodatkowo wsparcie kierowane będzie także na działania związane z tworzeniem wirtualnych instytucji kultury (dotyczy wykorzystania w tym celu zbiorów zabytkowych).

W ramach priorytetu realizowane będą także projekty z zakresu rozwoju oraz poprawy stanu infrastruktury kultury. Przewidziane do realizacji działania obejmą między innymi budowę, rozbudowę, remonty i przebudowę instytucji kultury, a także jako element projektu – zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej.

Wsparcie otrzymają także inwestycje dotyczące rozwoju infrastruktury szkolnictwa artystycznego. Zakres działań obejmie między innymi budowę, rozbudowę, remonty i przebudowę szkół i uczelni artystycznych, a także jako element projektu – zakup i remont trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności edukacyjnej i kulturalnej oraz cyfryzację zasobów bibliotecznych szkół i uczelni artystycznych. Dodatkowo, wsparcie udzielone będzie również na przygotowanie kompleksowej dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia w ramach działania.

Tabela 37. Alokacja środków wspólnotowych w prioryecie XI

Priorytet XI	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Kultura i dziedzictwo kulturowe	490	8,5%	1,8%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Przewidywanymi efektami realizacji priorytetu są:

- poprawa stanu zachowania zabytków nieruchomych i ruchomych;

- rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym;
- zwiększenie atrakcyjności kraju dla mieszkańców, turystów i inwestorów;
- poprawa stanu infrastruktury edukacyjnej szkół i uczelni artystycznych.

Beneficjentami priorytetu będą instytucje kultury (państwowe, samorządowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), jednostki samorządu terytorialnego, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe, archiwa państwowe, szkoły artystyczne (dla których organem prowadzącym jest minister właściwy ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub jednostki samorządu terytorialnego), uczelnie artystyczne (nadzorowane przez ministra właściwego ds. kultury i ochrony dziedzictwa narodowego), publiczne uczelnie wyższe inne niż artystyczne (wyłącznie w zakresie zadań z obszaru digitalizacji zabytkowych zbiorów, konserwacji zabytków ruchomych oraz ich zabezpieczenia przed kradzieżą i zniszczeniem) oraz partnerstwa¹⁰⁶ zawiązane w ramach określonego w działaniu katalogu beneficjentów.

¹⁰⁶ Partnerstwo rozumiane jako porozumienie co najmniej dwóch samodzielnych podmiotów, które ze względu na swój ograniczony potencjał np. finansowy, naukowy, brak doświadczenia w realizacji danego typu projektów nie są w stanie zrealizować projektu samodzielnie. Celem partnerstwa jest wzajemne zobowiązanie się podmiotów do wspólnej realizacji określonego przedsięwzięcia bądź projektu.

3.11.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.11.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 38. Postęp fizyczny w ramach priorytetu XI Kultura i dziedzictwo kulturowe

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	31	-	-	31
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba odrestaurowanych i odremontowanych obiektów zabytkowych	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	14	-	-	14
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wzrost liczby nowych / wybudowanych, rozbudowanych i przebudowanych instytucji kultury (muzea, galerie, teatry i instytucje muzyczne)	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	8	-	-	8
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Wzrost liczby nowych/ zmodernizowanych placówek szkolnictwa artystycznego	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	9	-	-	9
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Wzrost liczby osób odwiedzających muzea ¹⁰⁷	osoby	Realizacja	20 438 000	bd. ¹⁰⁸	-	-	-	-	-	-	-	20 438 000
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	19 000 000	-	-	19 000 000
		Wartość bazowa	18 488 000	-	-	-	-	-	-	-	-	18 488 000

¹⁰⁷ Wartość bazowa i docelowa określają liczbę osób odwiedzających muzea, w związku z czym w wierszu *Realizacja* zamieszczone zostały dane odnośnie liczby osób a nie wzrostu liczby osób jak w nazwie wskaźnika.

¹⁰⁸ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
Wzrost liczby widzów i słuchaczy ¹⁰⁹	osoby	Realizacja	9 843 000	bd. ¹¹⁰	-	-	-	-	-	-	-	9 843 000
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	10 000 000	-	-	10 000 000
		Wartość bazowa	9 609 000	-	-	-	-	-	-	-	-	9 609 000
Liczba uczniów szkół artystycznych	osoby	Realizacja	76 226	bd. ¹¹¹	-	-	-	-	-	-	-	76 226
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	76 343	-	-	76 343
		Wartość bazowa	74 846	-	-	-	-	-	-	-	-	74 846
Liczba studentów w publicznych uczelniach artystycznych	osoby	Realizacja	14 163	bd. ¹¹²	-	-	-	-	-	-	-	14 163
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	14 484	-	-	14 484
		Wartość bazowa	14 200	-	-	-	-	-	-	-	-	14 200
Liczba utworzonych miejsc pracy	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	280	-	-	280
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu XI za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

¹⁰⁹ Wartość bazowa i docelowa określają liczbę widzów i słuchaczy, w związku z czym w wierszu *Realizacja* zamieszczone zostały dane odnośnie liczby osób a nie wzrostu liczby osób jak w nazwie wskaźnika.

¹¹⁰ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

¹¹¹ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

¹¹² Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

3.11.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu XI w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Kryteria wyboru projektów dla priorytetu XI zostały zatwierdzone podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego, które odbyło się 6 marca 2008 r.

Z uwagi na specyfikę i złożoność inwestycji przewidywanych do realizacji w sektorze kultury, a więc długi czas niezbędny na przygotowanie ich do realizacji, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu XI za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe. Niemniej jednak, niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu XI przewidziano wybór projektów do realizacji zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 5 projektów indywidualnych o łącznej wartości całkowitej wynoszącej 195,5 mln EUR i były to projekty: *Budowa Muzeum Ziemi Zachodnich, Rewitalizacja Starego Miasta w Sandomierzu, Budowa siedziby głównej Muzeum Historii Polski w Warszawie, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku oraz Budowa i wyposażenie Polskiego Centrum Kultury Filmowej w Nowym Mieście nad Pilicą*. Wśród tych projektów znajdował się 1 projekt duży o wartości całkowitej w wysokości 100 mln EUR (*Budowa i wyposażenie Polskiego Centrum Kultury Filmowej w Nowym Mieście nad Pilicą*). Projekty te zostały usunięte z listy ze względu na bardzo niski stopień przygotowania. Na liście pozostało 5 projektów indywidualnych istotnych z punktu widzenia ochrony dziedzictwa narodowego. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W wyniku aktualizacji listy dla sektora kultury nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu.

Na realizację 5 projektów znajdujących się na obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego*

*Infrastruktura i Środowisko*¹¹³ przewiduje się kwotę dofinansowania środkami UE wynoszącą **168 mln EUR** (34,3% alokacji dla priorytetu), przy czym wszystkie te inwestycje znajdują się na liście podstawowej. Wśród tych projektów znajdują się **4 projekty duże**, które będą dofinansowane ze środków UE kwotą **157,9 mln EUR** (32,2% alokacji dla priorytetu).

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. wytyczne pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano pre-umowy ze wszystkimi beneficjentami projektów indywidualnych. Jednocześnie rozwiązano 1 pre-umowę z beneficjentem projektu usuniętego z Listy w wyniku przeprowadzonej do końca stycznia 2008 r. weryfikacji i był to projekt *Budowy Muzeum Ziemi Zachodnich*.

Do końca okresu sprawozdawczego do instytucji przyjmującej wnioski złożono wnioski dla dwóch dużych projektów (*Budowa Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu* oraz *Budowa Opery i Filharmonii Podlaskiej – Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku*) na kwotę dofinansowania ze środków UE w wysokości **70,8 mln EUR**¹¹⁴. Z końcem grudnia 2008 r. do KE został przesłany wniosek o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego do projektu *Budowy Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu*. Wniosek dla drugiego dużego projektu został przekazany do KE w kolejnym okresie sprawozdawczym.

Do końca okresu sprawozdawczego w ramach XI Priorytetu POIiŚ ogłoszony został 1 nabór wniosków w ramach wszystkich trzech działań XI Priorytetu, tj. 11.1, 11.2, 11.3. Alokacja przeznaczona na nabór (na dzień ogłoszenia konkursu) wyniosła **141 mln EUR** (włącznie z kwotą przeznaczoną na procedurę odwoławczą), co stanowi **29%** całej alokacji przeznaczonej na priorytet XI. Nabór projektów odbywał się w okresie od 17 lipca do 30 września 2008 r. Do końca 2008 roku konkurs nie został rozstrzygnięty.¹¹⁵

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszły pozytywnie i zostały zarejestrowane w KSI (SIMIK 07-13) **2** wnioski o dofinansowanie (projekty z listy projektów indywidualnych dla POIiŚ) na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **43,3 mln EUR** (8,8% alokacji dla priorytetu). W ramach priorytetu XI do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W okresie sprawozdawczym projekty podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucjach zaangażowanych we wdrażanie priorytetu. W kolejnym okresie sprawozdawczym złożone wnioski będą podlegały dalszej ocenie merytorycznej, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie pierwszych umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych oraz konkursowych w ramach XI priorytetu (w tym, zgodnie z przyjętą procedurą, kontrola przedrealizacyjna projektów).

¹¹³ Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

¹¹⁴ Kwoty pochodzą z wniosków o potwierdzenie wniesienia wkładu finansowego do dużego projektu.

¹¹⁵ 4 lutego 2009 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przedstawił wyniki oceny merytorycznej I stopnia - listę rankingową - dla projektów zgłoszonych w ramach konkursów ogłoszonych w priorytecie XI.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Dodatkowo, podczas weryfikacji wniosków o dofinansowanie, jednym z elementów podlegających ocenie merytorycznej I stopnia jest dostępność obiektu/obiektów/przedmiotów projektu, którego dotyczy zadanie dla zwiedzających/odbiorców. Priorytetowo traktowane są projekty zapewniające otwarty i bezpłatny dostęp dla zwiedzających/odbiorców, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

3.11.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu XI nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.12. Priorytet XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia

Głównym celem priorytetu XII jest wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia zasobów pracy.

Do celów szczegółowych priorytetu należą obniżenie poziomu śmiertelności oraz skutków powikłań powstających w wyniku wypadków i innych stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz zwiększenie dostępności i jakości specjalistycznych i wysoko-specjalistycznych świadczeń zdrowotnych.

W celu poprawy jakości i dostępności systemu ratownictwa medycznego w Polsce wsparcie w ramach priorytetu uzyskają projekty przyczyniające się do zapewnienia udzielania świadczeń zdrowotnych na wysokim poziomie opartym o standardy obowiązujące w państwach UE (ratownictwo przedszpitalne oraz wyspecjalizowane oddziały szpitalne). W ramach priorytetu realizowane będą projekty, które przyczynią się do zwiększenia dostępności i jakości świadczonych usług medycznych, w tym diagnostyki i wczesnej wykrywalności chorób zawodowych.

Ponadto w celu poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego zasobów pracy oraz poprawy efektywności systemu ochrony zdrowia dofinansowanie uzyskają projekty w zakresie inwestycji w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym dla zapewnienia specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych. Inwestycje w ponadregionalną infrastrukturę ochrony zdrowia będą realizowane poprzez rozbudowę, przebudowę i remonty oraz wyposażenie obiektów infrastruktury ochrony zdrowia w nowoczesny sprzęt medyczny.

Przewidywane efekty realizacji priorytetu to:

- zapewnienie osobie w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego możliwości niezwłocznego przybycia na miejsce zdarzenia właściwych służb ratowniczych;
- zapewnienie niezwłocznego przewiezienia i przyjęcia do najbliższego zakładu opieki zdrowotnej, udzielającego świadczeń zdrowotnych we właściwym zakresie;
- utrzymanie zasady „złotej godziny” i odpowiedniej dyslokacji zespołów ratownictwa medycznego;
- poprawa stanu infrastruktury ochrony zdrowia zapewniającej dostępność oraz wysoką jakość specjalistycznych i wysokospecjalistycznych świadczeń zdrowotnych.

Tabela 39. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie XII

Priorytet XII	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia	350	6,1%	1,3%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Głównymi beneficjentami w ramach priorytetu mogą być niepubliczne i publiczne zakłady opieki zdrowotnej lub ich organy założycielskie, udzielające świadczeń zdrowotnych w zakresie ratownictwa medycznego, posiadające umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartą z oddziałem wojewódzkim Narodowego Funduszu Zdrowia albo udzielające świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych na podstawie innych tytułów oraz publiczne zakłady opieki zdrowotnej o znaczeniu ponadregionalnym lub ich organy założycielskie, świadczące specjalistyczne usługi medyczne, utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub inną publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, z wyłączeniem zakładów lecznictwa uzdrowiskowego.

3.12.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.12.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 40. Postęp fizyczny w ramach priorytetu XII Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	500	-	-	500
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zakupionych ambulansów na potrzeby ratownictwa medycznego w wyniku interwencji Programu	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	600	-	-	600
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zmodernizowanych i wyposażonych zakładów opieki zdrowotnej	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	160	-	-	160
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba wybudowanych / zmodernizowanych wojewódzkich centrów powiadamiania ratunkowego	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	16	-	-	16
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Średni wiek stacjonarnej aparatury radiologicznej	lata	Realizacja	bd.	bd. ¹¹⁶	-	-	-	-	-	-	-	bd. ¹¹⁷
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	10	-	-	10

¹¹⁶ Ministerstwo Zdrowia poinformowało o zaprzestaniu gromadzenia danych dot. wskaźnika *średni wiek stacjonarnej aparatury radiologicznej*. Wskaźnik zostanie usunięty podczas aktualizacji *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*.

¹¹⁷ Ministerstwo Zdrowia poinformowało o zaprzestaniu gromadzenia danych dot. wskaźnika *średni wiek stacjonarnej aparatury radiologicznej*. Wskaźnik zostanie usunięty podczas aktualizacji *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*.

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość bazowa	16	-	-	-	-	-	-	-	-	16
Mediana czasu dotarcia na miejsce zdarzenia dla zespołu ratownictwa medycznego od chwili przyjęcia zgłoszenia przez dyspozytora medycznego w skali każdego miesiąca (minuty)	minuty	Realizacja	bd. ¹¹⁸	bd. ¹¹⁸	-	-	-	-	-	-	-	bd ¹¹⁹
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	8 (15)*	-	-	8 (15)*
		Wartość bazowa	bd. ¹²⁰	-	-	-	-	-	-	-	-	bd ¹²¹
Średnia liczba pacjentów leczonych w ciągu miesiąca w szpitalach wysoko-specjalistycznych	tys. osób	Realizacja	110,05	bd. ¹²²	-	-	-	-	-	-	-	110,05
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	89,6	-	-	89,6
		Wartość bazowa	85,3	-	-	-	-	-	-	-	-	85,3

* do 8 minut w mieście powyżej 10 tys. mieszkańców oraz do 15 minut poza miastem powyżej 10 tys. mieszkańców.

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu XII za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

¹¹⁸ Dane dotyczące realizacji wskaźnika zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym, po uzyskaniu danych w tym zakresie od Ministerstwa Zdrowia.

¹¹⁹ Dane dotyczące realizacji wskaźnika zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym, po uzyskaniu danych w tym zakresie od Ministerstwa Zdrowia.

¹²⁰ Dane dotyczące wartości bazowej wskaźnika zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym, po uzyskaniu danych w tym zakresie od Ministerstwa Zdrowia.

¹²¹ Dane dotyczące wartości bazowej wskaźnika zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym, po uzyskaniu danych w tym zakresie od Ministerstwa Zdrowia.

¹²² Z uwagi na metodologię pomiaru dane za 2008 rok będą mogły być podane w sprawozdaniu za 2009 rok.

3.12.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu XII w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych. Podczas II posiedzenia Komitetu Monitorującego zatwierdzone zostały *Kryteria wyboru projektów* dla priorytetu XII, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Z uwagi na specyfikę projektów przewidywanych do realizacji w sektorze zdrowia, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu XII za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe. Niemniej jednak, niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu XII przewidziano wybór projektów do realizacji w trybie konkursowym, systemowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W wyniku aktualizacji listy dla sektora zdrowia nie dodano ani nie usunięto żadnego projektu.

Na realizację 1 projektu znajdującego się na obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*¹²³ przewiduje się kwotę dofinansowania środkami UE wynoszącą **16,2 mln EUR** (4,6% alokacji dla priorytetu).

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. *Wytyczne* pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów

¹²³ Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego z jedynym beneficjentem projektu indywidualnego podpisano pre-umowę.

Szacowana kwota przeznaczona na nabór wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym w ramach priorytetu XII wynosi **277,7 mln EUR**, tj. 79,3% alokacji dla priorytetu. Do końca okresu sprawozdawczego w ramach wszystkich działań w priorytecie (12.1, 12.2), ogłoszono **3 konkursy** na kwotę **168,8 mln EUR**, co stanowi **60,8% alokacji** przeznaczonej **na konkursy** w ramach priorytetu XII. Do końca 2008 roku nie rozstrzygnięto żadnych konkursów. W przyszłym okresie sprawozdawczym instytucja pośrednicząca nie planuje ogłaszania naborów wniosków o dofinansowanie.

W ramach priorytetu XII przewidziano do realizacji **2 projekty** w trybie systemowym. Łączna kwota przeznaczona na te projekty wynosi **58,3 mln EUR**, co stanowi **16,7%** alokacji dla priorytetu.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszło pozytywnie i zostało zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) **22** wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **4,6 mln EUR** (1,3% alokacji dla priorytetu). W ramach priorytetu XII do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W przyszłym okresie sprawozdawczym, po ogłoszeniu przez Ministra Zdrowia listy rankingowej dla Konkursu nr 1/2008, planowane jest podpisanie z beneficjentami umów o dofinansowanie. W odniesieniu do Konkursu nr 2/2008 zostanie zakończona ocena formalna oraz ocena merytoryczna I i II stopnia, po czym rozpocznie się proces podpisywania umów o dofinansowanie. Nabór wniosków w ramach Konkursu nr 3/2008 (dotyczącego działania 12.2) zakończy się w przyszłym okresie sprawozdawczym. Po weryfikacji formalnej nastąpi rozpoczęcie oceny merytorycznej I i II stopnia, po zakończeniu których możliwe będzie podpisywanie z beneficjentami umów o dofinansowanie. W związku z dużym zainteresowaniem beneficjentów działania 12.1 *Rozwój systemu ratownictwa medycznego* Instytucja Pośrednicząca w porozumieniu z Instytucją Zarządzającą podjęła decyzję o zwiększeniu alokacji pierwotnie przeznaczonej na Konkurs 1/2008 (z 8,3 mln EUR do 24,1 mln EUR) i Konkurs 2/2008 (z 48,2 mln EUR do 72,4 mln EUR).

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Dodatkowo, jednym z elementów weryfikowanych podczas oceny merytorycznej II stopnia jest ocena projektu w zakresie zastosowania rozwiązań technicznych pod kątem dostosowania obiektów do potrzeb pacjentów, w szczególności osób niepełnosprawnych.

3.12.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu XII nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.13. Priorytet XIII Infrastruktura szkolnictwa wyższego

Rozwój nowoczesnych ośrodków akademickich przede wszystkim kształcących specjalistów w zakresie nowoczesnych technologii jest głównym celem priorytetu XIII.

Cele szczegółowe priorytetu zostały określone jako:

- unowocześnienie infrastruktury szkolnictwa wyższego oraz zwiększenie udziału liczby studentów na priorytetowych kierunkach studiów;
- podniesienie jakości kształcenia poprzez wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Wsparcie zostanie udzielone na realizację inwestycji infrastrukturalnych służących prowadzeniu działalności dydaktycznej na poziomie wyższym, głównie w zakresie nauk ścisłych i technicznych oraz działalności rozwojowej i naukowo-badawczej powiązanej z dydaktyką. Realizowane projekty będą w szczególności polegały na: budowie, przebudowie lub rozbudowie istniejących obiektów infrastruktury (budowa nowoczesnych sal wykładowych i laboratoriów wraz z wyposażeniem w aparaturę wykorzystywaną w procesie dydaktycznym) oraz dostosowaniu stanu technicznego infrastruktury do wymogów nowego wyposażenia. W ograniczonym zakresie przedsięwzięcia będą polegały na budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów infrastruktury towarzyszącej wykorzystywanej przez studentów (np. obiekty uczelnianej infrastruktury sportowej).

Zakres wsparcia będzie obejmował projekty związane zwłaszcza z zakupem wyposażenia oraz technologii wspomagających kształcenie wraz z technicznym dostosowaniem infrastruktury do wymogów związanych z eksploatacją sprzętu, budowie lub rozbudowie lokalnych lub regionalnych szerokopasmowych i bezpiecznych sieci uczelnianych, współdziałających ze szkieletowymi sieciami regionalnymi lub krajowymi, zapewnieniu dostępu do Internetu w obiektach uczelni (np. hot-spoty).

Wsparcie premiować będzie projekty przyczyniające się do rozwoju współpracy międzynarodowej uczelni, w tym organizacji studiów o charakterze międzynarodowym, oraz do tworzenia europejskiej sieci kontaktów pomiędzy specjalistami w priorytetowych dziedzinach. Rozbudowa infrastruktury szkolnictwa wyższego będzie stwarzać warunki dla realizacji modelu szkolnictwa wyższego zgodnego z założeniami Deklaracji Bolońskiej i Strategii Lizbońskiej.

Tabela 41. Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie XIII

Priorytet XIII	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Infrastruktura szkolnictwa wyższego	500	8,7%	1,8%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Przewidywane efekty realizacji priorytetu to:

- podniesienie jakości kształcenia w zakresie nowoczesnych technologii;
- rozszerzenie dostępu studentów do nowoczesnych narzędzi i technik informacyjnych, w tym zwłaszcza Internetu szerokopasmowego;
- stworzenie warunków dla rozszerzenia udziału szkół wyższych w realizowaniu europejskich projektów edukacyjnych i badawczych.

Beneficjentami priorytetu XIII będą szkoły wyższe.

3.13.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.13.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 42. Postęp fizyczny w ramach priorytetu XIII Infrastruktura szkolnictwa wyższego

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba projektów	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	36	-	-	36
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba obiektów edukacyjnych wspartych w wyniku realizacji projektów (wybudowanych, przebudowanych, zmodernizowanych)	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	120	-	-	120
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
- w tym liczba obiektów nowo wybudowanych	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	50	-	-	50
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba uczelni, które wdrożyły kompleksowe rozwiązania w zakresie infrastruktury ICT w nauczaniu	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	10	-	-	10
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Dodatkowa liczba miejsc na wspartych kierunkach	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	2 000	-	-	2 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba studentów korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	30 000	-	-	30 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
- w tym liczba studentów na kierunkach ścisłych i technicznych korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	5 000	-	-	5 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba studentów wykorzystujących utworzoną, w ramach projektów infrastrukturę ICT	osoby	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	15 000	-	-	15 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
- w tym uczestniczących w kursach eLearning (liczba użytkowników)	osoby	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1 500	-	-	1 500
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Udział liczby studentów na priorytetowych kierunkach ścisłych i technicznych w stosunku do ogólnej liczby studentów na uczelniach	%	Realizacja	22,9	bd. ¹²⁴	-	-	-	-	-	-	-	22,9
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	27,0	-	-	27,0
		Wartość bazowa	20,9	-	-	-	-	-	-	-	-	20,9
Udział kobiet w liczbie absolwentów kierunków ścisłych i technicznych w stosunku do ogólnej liczby absolwentów tych kierunków	%	Realizacja	39,7	bd. ¹²⁵	-	-	-	-	-	-	-	39,7
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	37	-	-	37
		Wartość bazowa	34	-	-	-	-	-	-	-	-	34

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Sprawozdanie roczne z wdrażania priorytetu XIII za 2008 r. przekazane przez Instytucję Pośredniczącą.

¹²⁴ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje dotyczące realizacji wskaźnika zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

¹²⁵ Z uwagi na termin publikacji danych statystycznych informacje dotyczące realizacji wskaźnika zostaną podane w kolejnym sprawozdaniu rocznym.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

3.13.1.2. Analiza jakościowa

Z uwagi na fakt, że Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko został przyjęty przez KE w grudniu 2007 r. a zatwierdzony przez Radę Ministrów w styczniu 2008 r., rok sprawozdawczy - 2008 - stanowił pierwszy wdrożeniowy etap realizacji Programu, skoncentrowany bezpośrednio na przygotowaniu projektów i ich naborów.

W ramach priorytetu XIII w okresie sprawozdawczym trwały prace nad zakończeniem przygotowywania i zatwierdzeniem kryteriów wyboru wniosków, przygotowaniem dokumentów niezbędnych do uruchamiania procedur konkursowych oraz weryfikacją i przygotowaniem do realizacji projektów z *Listy projektów indywidualnych dla POIiŚ*. Podczas III posiedzenia Komitetu Monitorującego zatwierdzone zostały *Kryteria wyboru projektów* dla priorytetu XIII, natomiast zmiany do kryteriów wprowadzono poprzez uchwały podjęte na IV posiedzeniu Komitetu Monitorującego.

Z uwagi na specyfikę projektów przewidywanych do realizacji w sektorze nauki, wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu XIII za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe. Niemniej jednak, niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

Postęp we wdrażaniu priorytetu

W ramach priorytetu XIII przewidziano wybór projektów do realizacji w zarówno w trybie konkursowym jak i indywidualnym.

W okresie sprawozdawczym zakończyły się dwie aktualizacje *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Pierwsza weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów – aktualizacja zakończyła się w styczniu 2008 r. W wyniku tego procesu weryfikacji z listy usunięto 12 projektów indywidualnych (8 z listy podstawowej oraz 4 z listy rezerwowej) o łącznej wartości całkowitej wynoszącej 163,8 mln EUR (103,4 mln EUR dla projektów z listy podstawowej oraz 60,4 mln EUR dla projektów z listy rezerwowej). Wśród tych projektów nie było żadnych dużych projektów. Projekty zostały usunięte głównie ze względu na brak posiadania przez uczelnie, które miały realizować te projekty, uprawnień do przyznawania stopnia doktora w dziedzinach obejmujących kierunki priorytetowe POIiŚ. Ponadto projekt pn. *Modernizacja wydziału ekonomiczno-socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego* został przesunięty na listę podstawową. Podjęto decyzję o likwidacji listy rezerwowej. Na liście

pozostało 25 projektów indywidualnych istotnych z punktu widzenia infrastruktury szkolnictwa wyższego. Proces kolejnej aktualizacji rozpoczął się z końcem kwietnia 2008 r. i zakończył się ogłoszeniem w dniu 31 lipca 2008 r. przez Ministra Rozwoju Regionalnego, zaktualizowanej *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Do listy dla sektora szkolnictwa wyższego dodano 1 projekt pn. *Centrum Naukowo-Dydaktyczne Wydziału Inżynierii i Kształtowania Środowiska SGGW – Centrum Wodne*. Projekt ten znajdował się w grupie projektów usuniętych z listy w styczniu 2008 r. W związku ze spełnieniem przez niego wymogu dotyczącego posiadania uprawnień do nadawania stopnia doktora w dziedzinach priorytetowych dla POIiŚ został zaproponowany do przywrócenia na listę w trakcie trwania procedury konsultacji społecznych i został zarekomendowany przez Ministra Rozwoju Regionalnego do umieszczenia na aktualizowanej liście. W wyniku aktualizacji z listy dla sektora szkolnictwa wyższego nie usunięto żadnego projektu.

Na realizację **26** projektów znajdujących się na obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*¹²⁶ przewiduje się kwotę dofinansowania środkami UE wynoszącą **422,8 mln EUR** (84,6% alokacji dla priorytetu), przy czym wszystkie te inwestycje znajdują się na liście podstawowej.

Zgodnie z zapisami *Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, z beneficjentami projektów indywidualnych podpisywana jest umowa wstępna (tzw. pre-umowa), która stanowi zobowiązanie beneficjenta do prawidłowego i terminowego przygotowania do realizacji danego indywidualnego projektu. Jak stanowią ww. *Wytyczne* pre-umowa powinna zostać podpisana w terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia ogłoszenia listy projektów indywidualnych. Do końca okresu sprawozdawczego podpisano pre-umowy ze wszystkimi 26 beneficjentami projektów indywidualnych. Jednocześnie rozwiązano 3 pre-umowy z beneficjentami projektów usuniętych z *Listy* w wyniku przeprowadzonej do końca stycznia 2008 r. weryfikacji.

Szacowana kwota przeznaczona na nabór wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym w ramach priorytetu XIII wynosi **25,1 mln EUR**, tj. 5,0% alokacji dla priorytetu. Do końca okresu sprawozdawczego w ramach działania 13.1 ogłoszono **1 konkurs na całą kwotę alokacji** przeznaczonej **na konkursy** w ramach priorytetu XIII. Do końca 2008 roku nie rozstrzygnięto żadnych konkursów. W przyszłym okresie sprawozdawczym instytucja pośrednicząca nie planuje ogłaszania naborów wniosków o dofinansowanie.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszedł pozytywnie i został zarejestrowany w KSI (SIMIK 07-13) **1** wniosek o dofinansowanie na kwotę wnioskowanego dofinansowania wynoszącą **8,2 mln EUR** (1,6% alokacji dla priorytetu). W ramach priorytetu XIII do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W okresie sprawozdawczym projekty indywidualne podlegały ocenie formalnej i weryfikacji merytorycznej przeprowadzanej w instytucji pośredniczącej II stopnia. W przyszłym okresie sprawozdawczym, zgodnie z datami podanymi w pre-umowach, planowane jest zakończenie składania wniosków dla projektów indywidualnych. Kontynuowana będzie ocena już

¹²⁶ Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

złożonych wniosków w trybie indywidualnym i rozpocznie się ocena dla wniosków w trybie konkursowym, nastąpi również uzgadnianie i podpisywanie umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych oraz konkursowych w ramach XIII priorytetu.

Realizacja Strategii Lizbońskiej

Założenia odnowionej Strategii Lizbońskiej oraz w szczególności opracowany przez KE w ramach Procesu Bolońskiego dokument *Rola uniwersytetów w Europie wiedzy* podkreślają, że szkolnictwo wyższe odgrywa zasadniczą rolę w rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Szkolnictwo wyższe, jego jakość oraz dostosowanie do wymogów rynku pracy, jest jednym z czynników determinujących rozwój gospodarczy poprzez zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej i lokalizacyjnej dla inwestorów i mieszkańców. Brak odpowiedniej liczby wykwalifikowanych specjalistów, zwłaszcza jeśli chodzi o dziedziny matematyczno-przyrodnicze i techniczne, powoduje konieczność ich poszukiwania poza granicami kraju, co w konsekwencji może prowadzić do spowolnienia procesu inwestycji w Polsce i zagrożenia dla realizacji kluczowych dla kraju inwestycji infrastrukturalnych.

Konieczność nakierowania wsparcia w zakresie szkolnictwa wyższego przede wszystkim na działania związane z najnowszymi technologiami spowodowane jest z jednej strony dużymi kosztami związanymi z zapewnieniem nowoczesnego wyposażenia, umożliwiającego studentom zapoznanie się z aktualnymi osiągnięciami w danej dziedzinie, z drugiej strony dużym potencjałem rynku pracy nowych technologii pozwalającym na wykorzystanie zdobytych w czasie takich studiów wyższych umiejętności.

Wsparcie premiować będzie projekty przyczyniające się do rozwoju współpracy międzynarodowej uczelni, w tym organizacji studiów o charakterze międzynarodowym, oraz do tworzenia europejskiej sieci kontaktów pomiędzy specjalistami w priorytetowych dziedzinach. Rozbudowa infrastruktury szkolnictwa wyższego będzie stwarzać warunki dla realizacji modelu szkolnictwa wyższego zgodnego z założeniami Deklaracji Bolońskiej i Strategii Lizbońskiej.

Projekty, które będą wdrażane w ramach priorytetu XIII wpisują się w cele Strategii Lizbońskiej. Szacunkowy podział alokacji na kategorie interwencji określone w załączniku IV do rozporządzenia ogólnego 1083/2006 przedstawia się następująco:

- 02 *Infrastruktura związana z badaniami i rozwojem technologicznym oraz ośrodki kompetencji w zakresie konkretnych technologii* - 45%;
- 10 *Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym łącze szerokopasmowe)* - 30%;
- 75 *Infrastruktura edukacyjna* - 25%,

przy czym kategoriami „pro-lizbońskimi” są 02 i 10.

Realizacja priorytetu XIII jest związana z Krajowym Programem Reform na lata 2008-2011 na rzecz realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej w Polsce, wnosząc istotny wkład do priorytetu KPR 2008-2011 *Aktywne Społeczeństwo*, w działaniu 1 *Rozwój edukacji w społeczeństwie i gospodarce opartej na wiedzy* i działaniu 5 *Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zapewnienie szerokopasmowego dostępu do Internetu oraz podnoszenie umiejętności informatycznych*. Skutkiem bezpośrednim realizacji ww. działań będzie stworzenie ram i warunków dla efektywnego procesu edukacyjnego odpowiadającego na wyzwania globalnej gospodarki. Dzięki podniesieniu poziomu kompetencji profesjonalnych oraz kluczowych młodzieży i dorosłych, poprawie ulegnie jakość kapitału ludzkiego, co wpłynie na wzrost zatrudnienia.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu.

Ze względu na charakter priorytetu, główne elementy realizowanych przedsięwzięć nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Dodatkowo, jednym z dodatkowych kryteriów oceny merytorycznej II stopnia jest weryfikacja projektu pod kątem zastosowania rozwiązań sprzyjających zapewnieniu równości szans, uzupełniających w stosunku do rozwiązań wymaganych w prawie polskim, w szczególności dotyczących osób niepełnosprawnych, osób starszych, kobiet i mężczyzn oraz równości w dostępie do instytucji szkolnictwa. Dodatkowe punkty zostają przyznane projektom, w ramach których przewiduje się udogodnienia zapewniające pozytywny wpływ na politykę równości szans (np. odrębne łazienki/szatnie dla kobiet i mężczyzn, przewidziane miejsce do przewijania i karmienia dzieci, oznaczenia dla niedowidzących, inne dostosowania dla niewidomych, niedosłyszących, głuchoniemych, upośledzonych a także wszelkie dodatkowe rozwiązania architektoniczno-budowlane korzystnie wpływające na poprawę warunków osób niepełnosprawnych).

3.13.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu XIII nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.14. Priorytet XIV Pomoc Techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Dla zapewnienia odpowiedniej absorpcji środków przewidzianych w ramach POIiŚ niezbędne jest właściwe zarządzanie, szeroko zakrojone działania informacyjne i promocyjne oraz dobrze przygotowany system monitorowania i ewaluacji POIiŚ. Dlatego też na te cele zostały zarezerwowane osobne środki w ramach pomocy technicznej.

W ramach priorytetu XIV *Pomoc Techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego* dofinansowanie uzyskają w szczególności działania obejmujące wsparcie zdolności instytucjonalnej niezbędnej do realizacji POIiŚ a także działania mające na celu proces stałego i efektywnego podnoszenia kwalifikacji zawodowych personelu w instytucjach zaangażowanych w realizację POIiŚ. Ponadto w ramach priorytetu realizowane będą działania związane z monitorowaniem i ewaluacją oraz horyzontalne działania informacyjne i szkoleniowe dla administracji i dla beneficjentów, wspomagające prawidłowe przygotowanie projektów realizowanych w ramach POIiŚ.

Jednocześnie trzeba podkreślić, że w ramach pomocy technicznej nie przewidziano finansowania kosztów przygotowania dokumentacji projektowej i przetargowej dla projektów realizowanych w ramach POIiŚ, koszty te finansowane są natomiast ze środków alokowanych w poszczególnych priorytetach. Ze środków pomocy technicznej dla POIiŚ nie będą również finansowane wynagrodzenia pracowników w instytucjach rządowych zaangażowanych

w jego wdrażanie oraz wydatki dotyczące wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej – środki na ten cel zapewnione są w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

Wsparcie w ramach priorytetu XIV udzielane jest instytucjom uczestniczącym w realizacji POIiŚ, niezależnie od tego, czy realizują one zadania w zakresie priorytetów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego czy priorytetów współfinansowanych z Fundusz Spójności.

Tabela 43. *Alokacja środków wspólnotowych w priorytecie XIV*

Priorytet XIV	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla EFRR (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Pomoc Techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	188	3,3%	0,7%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Beneficjentami w ramach priorytetu XIV są: Instytucja Zarządzająca POIiŚ, instytucje pośredniczące i instytucje wdrażające.

3.14.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.14.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 44. Postęp fizyczny w ramach priorytetu XIV: Pomoc Techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu (wyłącznie umowy o pracę)	etatomiesiące	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	10 000	-	-	10 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba przeszkolonych osób	osoby	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	6 000	-	-	6 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba opublikowanych tekstów, ulotek i broszur promujących POIiŚ	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	100 000	-	-	100 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zrealizowanych badań ewaluacyjnych oraz analiz i ekspertyz	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	116	-	-	116
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Średni czas wypłaty środków na podstawie wniosków o płatność	miesiące	Realizacja	-*	-*	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
		Wartość bazowa	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Średni poziom rotacji (odpływ) pracowników	%	Realizacja	-	14,8%	-	-	-	-	-	-	-	14,8%
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	<20%	-	-	<20%

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, sprawozdania roczne z wdrażania priorytetów pomocy technicznej za 2008 r.

* Pierwsze dane w zakresie realizacji wskaźnika będą dostępne po złożeniu pierwszych wniosków o płatność.

** Wartość wskaźnika przedstawiona zostanie po ustaleniu zasad jego monitorowania z Instytucją Koordynującą NSRO.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

3.14.1.2. Analiza jakościowa

W pierwszej połowie 2008 r. trwały prace nad tworzeniem systemu wdrażania pomocy technicznej POIiŚ. Proces ten obejmował m.in. tworzenie wytycznych np. w zakresie kwalifikowania wydatków, sprawozdawczości czy kontroli, opracowanie wzorów wniosków o dofinansowanie, wzorów umów o dofinansowanie. Instytucja Zarządzająca prowadziła w tym zakresie konsultacje z instytucjami – beneficjentami pomocy technicznej POIiŚ. Oprócz spotkań konsultacyjnych odbyły się również szkolenia z zakresu pomocy technicznej dla beneficjentów pomocy technicznej w ramach POIiŚ. W drugiej połowie 2008 roku zakończone zostały prace nad systemem wdrażania pomocy technicznej. Wzory wszystkich dokumentów zostały opracowane, wszystkie niezbędne wytyczne miały moc obowiązującą i były dostosowane do kształtu systemu wdrażania pomocy technicznej POIiŚ (m.in.: wzór wniosku o dofinansowanie, wzór umowy o dofinansowanie, horyzontalne wytyczne w zakresie korzystania z pomocy technicznej).

Postęp we wdrażaniu priorytetu

Pod koniec sierpnia 2008 r. ogłoszony został nabór projektów pomocy technicznej dla Programu (tzw. sektorowych Rocznych Planów Działań) na lata 2007-2008 oraz na rok 2009. Instytucje pośredniczące z sektorów kultury, szkolnictwa wyższego oraz zdrowia, jak również Instytucja Zarządzająca POIiŚ, złożyły wnioski o dofinansowanie RPD zarówno na lata 2007-2008 jak i na 2009 rok. W okresie sprawozdawczym zatwierdzone do realizacji zostały jedynie projekty złożone przez Instytucję Zarządzającą. Poszczególne instytucje pośredniczące (dysponenci części budżetowych) oraz Instytucja Zarządzająca ponosiły wydatki w ramach środków ujętych we własnych planach finansowych. Instytucje pośredniczące przekazywały także środki na realizację zadań w ramach pomocy technicznej do niektórych instytucji wdrażających. Wydatki te zostały ujęte w przedstawionych przez instytucje pośredniczące oraz Instytucję Zarządzającą wnioskach o dofinansowanie RPD na lata 2007-2008. W ramach tych wydatków zapewniane było m.in. zatrudnienie w instytucjach wdrażających, wsparcie merytoryczne (w tym przy ocenie wniosków o dofinansowanie), wynajem powierzchni czy zakup sprzętu komputerowego. Prowadzone były także działania związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, a także działania informacyjno-promocyjne oraz ewaluacyjne. W ramach tych wydatków Instytucja Zarządzająca organizowała m.in. spotkania robocze w związku z realizacją POIiŚ, konferencję nt. wykrywania i informowania o nieprawidłowościach w wykorzystaniu funduszy europejskich w systemie realizacji POIiŚ, konferencję nt. procedur udzielania zamówień publicznych w ramach projektów POIiŚ. Finansowany był także zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego dla pracowników, organizacja kontroli systemowych, a także krajowe i zagraniczne wyjazdy służbowe pracowników w związku z realizacją POIiŚ. Dodatkowo ponoszone były wydatki na podnoszenie kwalifikacji pracowników Instytucji Zarządzającej oraz organizowane były szkolenia dla instytucji w systemie zarządzania i kontroli POIiŚ nt. zasad realizacji Programu. Realizowane były także badania ewaluacyjne (m.in. analiza systemu wskaźników POIiŚ).

Z uwagi na brak podpisanych umów o dofinansowanie wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu XIV za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe.

Podsumowanie realizacji priorytetu

Do 31 grudnia 2008 r. weryfikację formalną przeszło pozytywnie i zostało zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) **6** wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę wnioskowanego

dofinansowania wynoszącą **2,6 mln EUR** (1,4% alokacji dla priorytetu). W ramach priorytetu XIV do końca okresu sprawozdawczego nie podpisano z beneficjentami żadnej umowy o dofinansowanie, w związku z czym nie wypłacono żadnych środków na rzecz beneficjentów.

W 2009 r. pojawiają się pierwsze zatwierdzone przez IZ wydatki kwalifikowalne w ramach pomocy technicznej. Zakłada się, iż pierwsze wnioski o płatność obejmą wydatki, które zostały poniesione przez beneficjentów w 2007 i 2008 roku. Podpisywanie umów o dofinansowanie jest planowane na przełom I i II kwartału 2009 r.

Podczas I posiedzenia Komitetu Monitorującego zatwierdzone zostały *Kryteria wyboru projektów* dla priorytetów pomocy technicznej.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu. Wiąże się to z zapobieganiem wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Ze względu na swój charakter projekty pomocy technicznej, nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Dodatkowo, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie weryfikowana jest zgodność projektu m.in. z politykami wspólnotowymi, w tym polityką równości szans. Jednym z kryteriów merytorycznych jest wpływ projektu na polityki wspólnotowe. Projekty pomocy technicznej nie powinny negatywnie wpływać na polityki wspólnotowe. Mogą natomiast być pod tym względem neutralne.

3.14.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu XIV nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

3.15. Priorytet XV Pomoc Techniczna – Fundusz Spójności

Dla zapewnienia odpowiedniej absorpcji środków przewidzianych w ramach Programu niezbędne jest właściwe zarządzanie Programem, szeroko zakrojone działania informacyjne i promocyjne oraz dobrze przygotowany system monitorowania i ewaluacji Programu. Dlatego też na te cele zostały zarezerwowane osobne środki w ramach Pomocy Technicznej.

W ramach priorytetu XV *Pomoc Techniczna – Fundusz Spójności* dofinansowanie uzyskują w szczególności działania obejmujące wsparcie zdolności instytucjonalnej niezbędnej do realizacji Programu a także działania mające na celu proces stałego i efektywnego podnoszenia kwalifikacji zawodowych personelu w instytucjach zaangażowanych w realizację Programu. Ponadto w ramach priorytetu realizowane będą działania związane z monitorowaniem i ewaluacją oraz horyzontalne działania informacyjne i szkoleniowe dla

administracji i dla beneficjentów, wspomagające prawidłowe przygotowanie projektów realizowanych w ramach Programu.

Jednocześnie trzeba podkreślić, że w ramach Pomocy Technicznej nie przewidziano finansowania kosztów przygotowania dokumentacji projektowej i przetargowej dla projektów realizowanych w ramach POIiŚ, koszty te finansowane są natomiast ze środków alokowanych w poszczególnych priorytetach. Ze środków Pomocy Technicznej dla POIiŚ nie będą również finansowane wynagrodzenia pracowników w instytucjach rządowych zaangażowanych w jego wdrażanie oraz wydatki dotyczące wynajmu i remontu pomieszczeń dla instytucji zarządzającej – środki na ten cel zapewnione są w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.

Wsparcie w ramach priorytetu XV udzielane jest instytucjom uczestniczącym w realizacji POIiŚ, z wyłączeniem instytucji w tych sektorach, które nie mogą być kwalifikowane z Funduszu Spójności, tj. w sektorze kultury, ochrony zdrowia i szkolnictwa wyższego.

Tabela 45. *Alokacja środków wspólnotowych w prioryecie XV*

Priorytet XV	Alokacja UE (mln EUR)	Udział w alokacji dla FS (%)	Udział w alokacji dla Programu (%)
Pomoc Techniczna – Fundusz Spójności	393	1,8%	1,4%

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013

Beneficjentami w ramach priorytetu XV są: Instytucja Zarządzająca POIiŚ, instytucje pośredniczące z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu, instytucje wdrażające z sektorów energetyki, środowiska oraz transportu oraz beneficjenci realizujący projekty kolejowe i drogowe o łącznej wartości dofinansowania ze środków EFRR i/lub Funduszu Spójności co najmniej 2 mld EUR: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad oraz PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

3.15.1. Postęp w realizacji celów priorytetu, wraz z analizą postępów

3.15.1.1. Informacja na temat rzeczowych i finansowych postępów realizacji priorytetu

Tabela 46. Postęp fizyczny w ramach priorytetu XV: Pomoc Techniczna – Fundusz Spójności

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
wskaźniki produktu												
Liczba utworzonych miejsc pracy finansowanych ze środków programu (wyłącznie umowy o pracę)	etatomiesiące	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	55 000	-	-	55 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba przeszkolonych osób	osoby	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	7 000	-	-	7 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba opublikowanych tekstów, ulotek i broszur promujących POiŚ	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	100 000	-	-	100 000
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
Liczba zrealizowanych badań ewaluacyjnych oraz analiz i ekspertyz	szt.	Realizacja	0	0	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	135	-	-	135
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0
wskaźniki rezultatu												
Średni czas wypłaty środków na podstawie wniosków o płatność	miesiące	Realizacja	-*	-*	-	-	-	-	-	-	-	0
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
		Wartość bazowa	4	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Średni poziom rotacji (odpływ) pracowników	%	Realizacja	-	14,8%	-	-	-	-	-	-	-	14,8%
		Wartość docelowa	-	-	-	-	-	-	<20%	-	-	<20%

Wskaźniki	Jednostka	Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ogółem
		Wartość bazowa	0	-	-	-	-	-	-	-	-	0

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, sprawozdania roczne z wdrażania priorytetów pomocy technicznej za 2008 r.

* Pierwsze dane w zakresie realizacji wskaźnika będą dostępne po złożeniu pierwszych wniosków o płatność.

Uwagi:

Wartości bazowe zostały podane zgodnie z dokumentem programowym i mogą dotyczyć lat wcześniejszych niż rok 2006.

Z uwagi na brak umów o dofinansowanie w ramach priorytetu nie było podstaw do podania szacowanej wartości realizacji wskaźników.

Niektóre wskaźniki rezultatu dla priorytetu zostały zaprojektowane w taki sposób, że ich wartości realizacyjne podawane są na podstawie dostępnych danych statystycznych dla całego kraju. W związku z powyższym należy traktować je jako wskaźniki kontekstowe, natomiast powiązanie z priorytetem i zmierzenie wpływu zrealizowanych projektów na kształtowanie się wartości tych wskaźników, będzie możliwe jedynie poprzez odpowiednie badania ewaluacyjne na późniejszych etapach realizacji Programu.

3.15.1.2. Analiza jakościowa

W pierwszej połowie 2008 r. trwały prace nad tworzeniem systemu wdrażania pomocy technicznej POIiŚ. Proces ten obejmował m.in. tworzenie wytycznych np. w zakresie kwalifikowania wydatków, sprawozdawczości czy kontroli, opracowanie wzorów wniosków o dofinansowanie, wzorów umów o dofinansowanie. Instytucja Zarządzająca prowadziła w tym zakresie konsultacje z instytucjami – beneficjentami pomocy technicznej POIiŚ. Oprócz spotkań konsultacyjnych odbyły się również szkolenia z zakresu pomocy technicznej dla beneficjentów pomocy technicznej w ramach POIiŚ. W drugiej połowie 2008 roku zakończone zostały prace nad systemem wdrażania pomocy technicznej. Wzory wszystkich dokumentów zostały opracowane, wszystkie niezbędne wytyczne miały moc obowiązującą i były dostosowane do kształtu systemu wdrażania pomocy technicznej POIiŚ (m.in.: wzór wniosku o dofinansowanie, wzór umowy o dofinansowanie, horyzontalne wytyczne w zakresie korzystania z pomocy technicznej).

Postęp we wdrażaniu priorytetu

Pod koniec sierpnia 2008 r. ogłoszony został nabór projektów pomocy technicznej dla Programu (tzw. sektorowych Rocznych Planów Działań) na lata 2007-2008 oraz na rok 2009. Instytucje pośredniczące z sektorów energetyki, środowiska i transportu złożyły wnioski o dofinansowanie RPD zarówno na lata 2007-2008 jak i na 2009 rok. W okresie sprawozdawczym ww. wymienione wnioski o dofinansowanie nie zostały zatwierdzone do realizacji. Poszczególne instytucje pośredniczące (dysponenci części budżetowych) ponosiły wydatki w ramach środków ujętych we własnych planach finansowych. Instytucje pośredniczące przekazywały także środki na realizację zadań w ramach pomocy technicznej do niektórych instytucji wdrażających. Wydatki te zostały ujęte w przedstawionych przez instytucje pośredniczące wnioskach o dofinansowanie RPD na lata 2007-2008. W ramach tych wydatków zapewniane było m.in. zatrudnienie w instytucjach wdrażających oraz w GDDKiA i PKP PLK S.A., wsparcie merytoryczne (w tym przy ocenie wniosków o dofinansowanie), wynajem powierzchni czy zakup sprzętu komputerowego. Prowadzone były także działania związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, a także działania informacyjno-promocyjne oraz ewaluacyjne.

Z uwagi na brak podpisanych umów o dofinansowanie wartości wskaźników rzeczowych i finansowych dla priorytetu XV za 2008 rok nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym i są nadal zerowe.

W 2009 r. pojawią się pierwsze zatwierdzone przez Instytucję Zarządzającą wydatki kwalifikowalne w ramach priorytetu XV. Zakłada się, iż pierwsze wnioski o płatność obejmą wydatki, które zostały poniesione przez beneficjentów w 2007 i 2008 roku. Podpisywanie umów o dofinansowanie jest planowane na przełom I i II kwartału 2009 r.

Podczas I posiedzenia Komitetu Monitorującego zatwierdzone zostały *Kryteria wyboru projektów* dla priorytetów pomocy technicznej.

Realizacja polityki równości szans

Zgodnie z art. 16 rozporządzenia Rady (WE) 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko zapewni realizację zasady równości szans oraz niedyskryminacji na poszczególnych etapach wdrażania Programu. Wiąże się to z zapobieganiem wszelkim przejawom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub

pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Ze względu na swój charakter projekty pomocy technicznej, nie przyczyniają się do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Dodatkowo, na etapie oceny wniosku o dofinansowanie weryfikowana jest zgodność projektu m.in. z politykami wspólnotowymi, w tym polityką równości szans. Jednym z kryteriów merytorycznych jest wpływ projektu na polityki wspólnotowe. Projekty pomocy technicznej nie powinny negatywnie wpływać na polityki wspólnotowe. Mogą natomiast być pod tym względem neutralne.

3.15.2. Opis istotnych problemów we wdrażaniu wraz z podjętymi środkami zaradczymi

Na obecnym etapie wdrażania priorytetu XV nie napotkano istotnych problemów z jego realizacją.

4. EFRR/FS – Duże projekty

Zmiany na Liście projektów indywidualnych

W grudniu 2007 r. rozpoczął się proces weryfikacji list projektów indywidualnych dla POIiŚ opublikowanych w Dzienniku Urzędowym RP Monitor Polski w październiku i listopadzie 2007 r. Weryfikacja dotyczyła wyłącznie przeglądu projektów dotychczas umieszczonych na listach i w trakcie trwania tego procesu nie było możliwości wprowadzenia na listę żadnych nowych projektów. Jedyne zmiany związane z wpisaniem na listę nowych projektów mogły wynikać z podzielenia bądź połączenia dotychczasowych projektów lub przesunięcia z listy rezerwowej na podstawową bądź pomiędzy programami operacyjnymi w celu wyeliminowania występowania tego samego projektu w ramach więcej niż jednego programu operacyjnego. Weryfikacji poddane zostały zakres, koszty i terminy realizacji inwestycji, a także podmiot odpowiedzialny za przygotowanie projektu, w taki sposób, aby były zgodne z zapisami POIiŚ (celami, wskaźnikami), linią demarkacyjną, alokacją finansową. Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* została ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 1 lutego 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 8 kwietnia 2008 r. (M.P. nr 30, poz. 269).

Z uwagi na fakt, iż przeprowadzona w styczniu 2008 roku weryfikacja list projektów indywidualnych dla krajowych programów operacyjnych dotyczyła wyłącznie przeglądu ww. list, bez możliwości wpisywania na listy nowych propozycji inwestycji, Instytucja Zarządzająca POIiŚ, działając w oparciu o *Wytyczne Ministra Rozwoju Regionalnego w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów indywidualnych*, zgodnych z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, podjęła decyzję o aktualizacji *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Ze względu na fakt, że instytucje pośredniczące dla sektorów środowiska oraz transportu przedstawiły propozycje nowych projektów do umieszczenia na liście zaistniała konieczność poddania propozycji nowych przedsięwzięć procesowi konsultacji społecznych. **Konsultacje społeczne** nowych projektów **rozpoczęły się 21 maja 2008 r.** w chwili zamieszczenia ich wykazu na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, zaś **zakończyły się 21 czerwca 2008 r.** Celem konsultacji było zebranie opinii i uwag wszystkich środowisk na temat nowych projektów indywidualnych proponowanych do realizacji ze środków POIiŚ. Do udziału w konsultacjach społecznych

zaproszeni zostali wszyscy zainteresowani, a w szczególności przedstawiciele samorządów terytorialnych, partnerów społeczno-gospodarczych, administracji rządowej, organizacji pozarządowych i środowisk akademickich. W ramach konsultacji społecznych zorganizowana została w dniu 20 czerwca 2008 r. otwarta konferencja konsultacyjna listy nowych projektów indywidualnych dla POIiŚ, która oficjalnie zamknęła proces konsultacji. W wyniku przeprowadzonej aktualizacji wprowadzono zmiany w ramach projektów umieszczonych na liście opublikowanej w Monitorze Polskim z dnia 8 kwietnia 2008 r. w zakresie tytułów, kosztów, terminów realizacji, miejsca realizacji, instytucji odpowiedzialnych za realizację oraz uzasadnień realizacji dla poszczególnych projektów. Na wniosek ministerstw odpowiedzialnych za realizację poszczególnych priorytetów w ramach POIiŚ z listy **usunięto 2 projekty** (jeden projekt z sektora transportu pn. *System łączności operacyjnej i śledzenia jednostek ratowniczych*, drugi z sektora energetyki pn. *Połączenie elektroenergetyczne Polska – Słowacja*), **włączono zaś 27 projektów** (5 projektów z sektora środowiska, 21 projektów z sektora transportu i 1 projekt z sektora szkolnictwa wyższego, który został zgłoszony do umieszczenia na liście w trakcie przeprowadzonych konsultacji społecznych).

Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* została ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego w dniu 31 lipca 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

Listy projektów indywidualnych uwzględniają również projekty duże, które zgodnie z art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 stanowią wszystkie projekty o całkowitym koszcie przekraczającym kwotę 25 mln EUR w przypadku środowiska naturalnego oraz 50 mln EUR w przypadku innych dziedzin.

Na zaktualizowanej liście obowiązującej na koniec okresu sprawozdawczego znalazło się **185 dużych projektów**¹²⁷ o łącznej orientacyjnej całkowitej wartości wynoszącej ponad **43,7 mld EUR**. Lista podstawowa obejmuje 159 dużych projektów o wartości 35 mld EUR, natomiast 26 projektów, których łączna wartość wynosi 8,7 mld EUR, stanowi listę rezerwową. Ogólna szacunkowa **wartość dofinansowania** z funduszy europejskich dla dużych projektów znajdujących się na liście wynosi **26,2 mld EUR**. Projekty z listy **podstawowej** dofinansowane będą kwotą środków wspólnotowych opiewającą na **20,3 mld EUR**, zaś na przedsięwzięcia z listy rezerwowej przeznaczono kwotę dofinansowania z UE w wysokości **5,9 mld EUR**.

Szczegółowe informacje o liczbie i kosztach dużych projektów w poszczególnych priorytetach z podziałem na projekty z listy podstawowej i rezerwowej prezentuje poniższa tabela.

¹²⁷ Z uwagi na fakt, iż informacje finansowe dla poszczególnych projektów umieszczonych na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* wyrażone są w PLN, w celu identyfikacji dużych projektów dokonano przeliczenia ich kosztów na EUR. Dla celów niniejszego zastosowano ten sam kurs, który obowiązywał dla *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008* (kurs Europejskiego Banku Centralnego z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc przygotowania informacji kwartalnej (3,57305 PLN za EUR)).

Tabela 47. Informacje o liczbie i kosztach dużych projektów umieszczonych na liście

Sektor	Priorytet	Lista podstawowa			Lista rezerwowa		
		Liczba projektów	Orientacyjny koszt całkowity (mln EUR)	Szacunkowa kwota dofinansowania (mln EUR)	Liczba projektów	Orientacyjny koszt całkowity (mln EUR)	Szacunkowa kwota dofinansowania (mln EUR)
Środowisko	Priorytet I	25	1 604,71	1 067,28	0	0,00	0,00
	Priorytet II	11	1 466,63	860,12	0	0,00	0,00
	Priorytet III	5	901,39	419,36	0	0,00	0,00
	Priorytet IV	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
	Priorytet V	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
	Razem środowisko	41	3 972,73	2 346,76	0	0,00	0,00
Transport	Priorytet VI	41	12 375,39	8 358,78	8	2 960,01	2 007,85
	Priorytet VII	45	11 143,94	6 349,19	11	3 235,82	2 275,94
	Priorytet VIII	15	4 270,85	2 214,14	3	2 059,44	1 441,61
	Razem transport	101	27 790,18	16 922,11	22	8 255,27	5 725,40
Energetyka	Priorytet IX	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
	Priorytet X	11	2 787,77	748,76	4	489,69	134,67
	Razem energetyka	11	2 787,77	748,76	4	489,69	134,67
Kultura	Priorytet XI	4	278,61	157,90	0	0,00	0,00
Zdrowie	Priorytet XII	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
Szkolnictwo wyższe	Priorytet XIII	2	141,71	120,45	0	0,00	0,00
Pomoc techniczna	Priorytet XIV	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
	Priorytet XV	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00
RAZEM		159	34 971,00	20 295,98	26	8 744,96	5 860,07

Źródło: Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko¹²⁸

Z końcem września 2008 r. rozpoczął się kolejny proces aktualizacji *Listy projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. W ramach planowanych zmian, Ministerstwo Środowiska zaproponowało 16 nowych projektów do uwzględnienia na liście. Większość z nich to przedsięwzięcia, które mieszczą się w ramach III priorytetu i dotyczą ochrony przeciwpowodziowej. Cztery kolejne dotyczą gospodarki odpadami. Wśród propozycji zgłoszonych przez Ministerstwo Środowiska znalazły się również 2 projekty ‘miękkie’: stworzenie centrum edukacyjno-ekologicznego w Krakowie oraz przeprowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej kształtującej świadomość społeczną w zakresie gospodarki odpadami. Ministerstwo Infrastruktury zgłosiło 21 nowych

¹²⁸ Zweryfikowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* ogłoszona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 31 lipca 2008 r. i opublikowana w Monitorze Polskim z 13 sierpnia 2008 r. (M.P. nr 58, poz. 521).

projektów na listę. Znalazły się tam projekty z zakresu transportu kolejowego, a także transportu miejskiego w obszarach metropolitalnych: bydgosko-toruńskim, łódzkim oraz szczecińskim. Kolejne inwestycje dotyczą budowy obwodnic. Nie zabrakło również projektów z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego. Pozostałe resorty nie zgłosiły żadnych nowych projektów.

Zgłoszone przez Instytucje Pośredniczące dla sektorów środowiska oraz transportu propozycje nowych projektów do umieszczenia na *Liście projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* zostały skierowane przez Instytucję Zarządzającą do konsultacji społecznych. Konsultacje rozpoczęły się 7 listopada 2008 r. w chwili zamieszczenia na stronach internetowych Ministerstwa Rozwoju Regionalnego wykazu tych inwestycji. Konsultacje trwały 30 dni kalendarzowych i zakończyły się 8 grudnia 2008 r. Konferencja konsultacyjna dotycząca aktualizacji listy odbyła się 25 listopada 2008 r. w Warszawie. Do końca okresu sprawozdawczego trwała analiza zgłoszonych podczas konsultacji społecznych uwag, opinii i propozycji¹²⁹.

Wnioski dla dużych projektów przekazane do KE

Do końca okresu sprawozdawczego do KE poprzez system elektronicznej wymiany danych SFC 2007 przekazane zostały wnioski o potwierdzenie wkładu wspólnotowego dla następujących projektów:

- *Modernizacja linii kolejowej E59 Wrocław – Poznań, odcinek Wrocław – granica województwa dolnośląskiego;*
- *Modernizacja gospodarki odpadami komunalnymi w Gdańsku;*
- *Budowa kanalizacji sanitarnej i deszczowej oraz oczyszczalni ścieków komunalnych w Tarnowskich Górach – I faza;*
- *Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Piotrkowie Trybunalskim;*
- *Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej Miasta Nowego Sącza z przyległymi terenami gmin sąsiednich;*
- *Racjonalna gospodarka wodą w aspekcie społeczno-gospodarczego rozwoju gmin Mazowsza Zachodniego;*
- *Budowa Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu.*

W okresie sprawozdawczym KE wydała jedną decyzję potwierdzającą przyznanie dofinansowania ze środków UE dla dużego projektu: *Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej miasta Nowego Sącza z przyległymi terenami gmin sąsiednich* (kwota dofinansowania wynosi 43,9 mln EUR). Podpisanie umowy o dofinansowanie z beneficjentem tego projektu planuje się na marzec 2009 r.

Informacja kwartalna o dużych projektach

Do niniejszego *Sprawozdania rocznego z wdrażania Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* dołączona została *Informacja kwartalna o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko za IV kwartał 2008*. Przedmiotowy załącznik zawiera następujące dane na temat dużych projektów:

- *orientacyjny koszt całkowity projektu (mln EUR);*

¹²⁹ Zaktualizowana *Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* została zatwierdzona przez Ministra Rozwoju Regionalnego 30 stycznia 2009 r. i jest stosowana z dniem 2 lutego 2009 r.

- szacunkowa kwota dofinansowania z UE (mln EUR);
- przewidywany okres realizacji projektu;
- data przygotowania studium wykonalności;
- data uzyskania ostatniej decyzji środowiskowej;
- data uzyskania pozwolenia na budowę;
- data przygotowania dokumentacji technicznej;
- orientacyjna data rozpoczęcia procedury przetargowej (data 1-ego kontraktu na roboty);
- aktualny stan dysponowania nieruchomościami (% powierzchni docelowej) oraz planowana data dysponowania 100% nieruchomości;
- orientacyjna data złożenia do Komisji Europejskiej wniosku o potwierdzenie pomocy (kwartał i rok).

Projekty raz zidentyfikowane jako duże, pomimo możliwego utracenia statusu dużego projektu wskutek wzrostu kursu euro, w dalszym ciągu są ujmowane w *Informacji kwartalnej o stanie przygotowania projektów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Nie oznacza to tym samym, że do KE przekazane zostaną wszystkie projekty, które na potrzeby przygotowania *informacji kwartalnej* zidentyfikowane zostały jako duże.

5. Pomoc techniczna

Środki finansowe przydzielane w zakresie pomocy technicznej w ramach programu operacyjnego, zgodnie z art. 46 rozporządzenia Rady nr 1083/2006 przeznaczone są na wspieranie instytucji zarządzającej i innych podmiotów zaangażowanych w proces przygotowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji danego programu oraz zwiększenie zdolności administracyjnej do wdrażania funduszy.

W przypadku Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na działania w zakresie pomocy technicznej przeznaczono 683,8 mln EUR (w tym ze środków wspólnotowych blisko 581,3 mln EUR), co stanowi 1,6% alokacji środków publicznych dla POIiŚ. Działania w tym zakresie będą realizowane w ramach dwóch priorytetów (XIV i XV) i dwóch funduszy (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Fundusz Spójności).

W okresie sprawozdawczym składane były wnioski o dofinansowanie, niemniej jednak nie podpisano żadnych umów o dofinansowanie w związku z czym wartości wskaźników wykonania rzeczowego i finansowego pomocy technicznej są zerowe. Niemniej jednak poszczególne instytucje pośredniczące (dysponenci części budżetowych) ponosiły wydatki w ramach środków ujętych we własnych planach finansowych. Instytucje pośredniczące przekazywały także środki na realizację zadań w ramach pomocy technicznej do niektórych instytucji wdrażających. Wydatki te zostały ujęte w przedstawionych przez instytucje pośredniczące wnioskach o dofinansowanie RPD na lata 2007-2008. W ramach tych wydatków zapewniane było m.in. zatrudnienie w instytucjach wdrażających oraz w GDDKiA i PKP PLK S.A., wsparcie merytoryczne (w tym przy ocenie wniosków o dofinansowanie), wynajem powierzchni czy zakup sprzętu komputerowego. Prowadzone były także działania związane z podnoszeniem kwalifikacji pracowników, a także działania informacyjno-promocyjne oraz ewaluacyjne.

W ramach pomocy technicznej realizowane są/będą projekty dotyczące:

- instrumentów wsparcia finansowego dla zatrudnienia i wsparcia kadrowego instytucji wypełniających zadania związane z przygotowaniem, wyborem, oceną, monitorowaniem projektów i POIiŚ a także weryfikacją płatności, kontrolą oraz prowadzeniem działań informacyjno-promocyjnych, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej pomiędzy pomocą techniczną POIiŚ a Programem Operacyjnym Pomoc Techniczna 2007-2013 (POPT 2007-2013);
- zapewnienia niezbędnych zasobów ludzkich i stałego podnoszenia ich jakości oraz budowania zdolności administracyjnej instytucji uczestniczących w realizacji programu m.in. poprzez wzmocnienie i finansowanie zatrudnienia, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej pomiędzy pomocą techniczną POIiŚ a POPT 2007-2013;
- wsparcia funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację POIiŚ, w tym m.in. w zakresie:
 - wsparcia procesu oceny i selekcji projektów;
 - organizacji i obsługi Komitetu Monitorującego i Podkomitetów Monitorujących, grup i zespołów roboczych, a także analizy danych na potrzeby monitorowania i wdrażania POIiŚ;
 - wsparcia procesu kontroli;
 - wynajmu pomieszczeń (m.in. biurowych, archiwów), remontów pomieszczeń i urządzania miejsca pracy dla instytucji uczestniczących w realizacji POIiŚ, przy uwzględnieniu podziału kompetencji wynikającym z linii demarkacyjnej pomiędzy pomocą techniczną POIiŚ a POPT 2007-2013;
 - archiwizacji dokumentacji zarówno w formie elektronicznej, jak i papierowej oraz przekazywania jej do KE;
- zapewniania środków na przygotowanie i prowadzenie badań oraz opracowywanie odpowiednich ekspertyz, analiz, sprawozdań, studiów i koncepcji zorientowanych na wsparcie procesu zarządzania oraz realizacji POIiŚ;
- długoterminowych kompleksowych usług doradczych i innych usług zewnętrznych;
- zakupu i instalacji sprzętu biurowego, komputerowego i audiowizualnego, sprzętu biurowo-kancelaryjnego oraz telekomunikacyjnego, informatycznego i teleinformatycznego, a także innego sprzętu i wyposażenia przez jednostki zaangażowane w realizację POIiŚ;
- budowy lokalnych systemów informatycznych mających na celu obsługę POIiŚ oraz automatyzację procesów biznesowych;
- pokrycia kosztów eksploatacji sprzętu i wyposażenia oraz zakup niezbędnych licencji i oprogramowania informatycznego a także zakupu usług telekomunikacyjnych i teleinformatycznych dla potrzeb efektywnej realizacji POIiŚ;
- stałego podnoszenia kwalifikacji personelu zaangażowanego w realizację POIiŚ m.in. poprzez szkolenia, seminaria, warsztaty, kursy, a także poprzez studia i kontynuację kształcenia oraz staże, praktyki i wizyty studyjne w innych krajach biorących udział w realizowaniu polityki spójności UE;
- ewaluacji;

- realizacji działań informacyjnych i promocyjnych, w tym m.in. działań informacyjnych i szkoleniowych dla beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów POIiŚ, jak również działań informacyjnych i szkoleniowych dla organów administracji publicznej odpowiedzialnych za wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia w zakresie dotyczącym przygotowywania ww. decyzji dla projektów ubiegających się o dofinansowanie w ramach POIiŚ;
- prowadzenia punktów informacyjnych i bieżącej obsługi administracyjno-biurowej procesu informowania;
- finansowania kosztów programowania przyszłych interwencji strukturalnych w ramach nowej perspektywy budżetowej UE.

6. Promocja i informacja

Dane dotyczące działań informacyjnych i promujących prowadzonych w ramach POIiŚ zostały opisane w załączniku nr 3 do niniejszego sprawozdania.